

T.C.
Bahçeşehir Üniversitesi

**İSTANBUL'DA Kİ MEZARLIKLARIN NİTELİK VE
NİCELİK AÇISINDAN İRDELENMESİ VE ÇAĞDAŞ
MEZARLIK PLANLAMASI ÖRNEĞİ OLARAK
BAHÇEŞEHİR MEZARLIĞI**

Yüksek Lisans Tezi

Recep AKTAŞ

İSTANBUL, 2009

T.C.
Bahçeşehir Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Çevre Tasarımı Yüksek Lisans Programı

**İSTANBUL'DA Kİ MEZARLIKLARIN NİTELİK VE
NİCELİK AÇISINDAN İRDELENMESİ VE ÇAĞDAŞ
MEZARLIK PLANLAMASI ÖRNEĞİ OLARAK
BAHÇEŞEHİR MEZARLIĞI**

Yüksek Lisans Tezi

Recep AKTAŞ
İstanbul Üniversitesi

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Yıldız AKSOY

İSTANBUL, 2009

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
Fen Bilimleri Enstitüsü
Çevre Tasarımı Yüksek Lisans Programı

Tezin Adı : İstanbul’ da ki Mezarlıkların Nitelik ve Nicelik Açısından İrdelenmesi
ve Çağdaş Mezarlık Planlaması Örneği Olarak Bahçeşehir Mezarlığı

Öğrencinin Adı Soyadı: Recep AKTAŞ

Tez Savunma Tarihi : 19.01.2010

Bu yüksek lisans tezi Fen Bilimleri Enstitüsü tarafından onaylanmıştır.

İmza

Yrd. Doç Dr. Tunç BOZBURA
Enstitü Müdür Vekili

Bu tez tarafımızca okunmuş, nitelik ve içerik açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak yeterli görülmüş ve kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmzalar

Yrd. Doç. Dr. Yıldız AKSOY

.....

Prof. Dr. Ö. Bülent SEÇKİN

.....

Doç. Dr. İbrahim DEMİR

.....

TEŐEKKÜR

Tez çalıőmam sűresince her tűrlű yardım, destek ve yűnlendirmede bulunan danıőmanım Sayın Yrd. Doç. Dr Yıldız AKSOY'a teőekkűrlerimi sunarım. Ayrıca alıőma arkadaőlarım, Bahçeőehir Mezarlıėı projesinde deėerli katkılarından dolayı Orman Yűk. Műh. Yavuz YELER'e, tezin yazılması konusunda çok yardımlarını gűrdűėim mesai arkadaőım İsmail ŐEN'e ve desteklerinden dolayı eőim ve ocuklarım Efnan ve Yusuf'a teőekkűrlerimi sunarım.

ÖZET

İSTANBUL'DA Kİ MEZARLIKLARIN NİTELİK VE NİCELİK AÇISINDAN İRDELENMESİ VE ÇAĞDAŞ MEZARLIK PLANLAMASI ÖRNEĞİ OLARAK BAHÇEŞEHİR MEZARLIĞI

Aktaş Recep

12.2009, 145

İlk insandan bu yana, ölümler, vahşi hayvanlardan koruma, sağlık ve hijyenik kurallar, dini inançlar, zamanla oluşan örf ve adetler gibi faktörlerden dolayı toprağa gömülmüşlerdir. Ölümlerin bir araya gömülmesi ile zamanla mezarlıklar oluşmuştur.

Bu çalışmada; ölüm, mezar, mezarlıklarla ilgili kavramlar açıklandıktan sonra İstanbul'da bulunan mezarlıklar, Bizans dönemi, Osmanlı dönemi ve Cumhuriyet dönemi olarak incelenmiştir. Mezarlıkların planlama ve tasarım ilkeleri açıklanarak İstanbul'da bulunan günümüzdeki mezarlıklar irdelenmiş, kentin mezarlıklarla ilgili sorunları tespit edilmiştir. Mezarlıkların kentsel planlama yönünden, Bahçeşehir Mezarlığı projesi örneğinde kriterleri belirlenmiş, konuya ilişkin örnekler verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ölüm, Mezarlık, İstanbul, Çağdaş Mezarlık Planlaması

ABSTRACT

ANGLE İSTANBUL BY THE QUALITY AND QUANTITY OF THAT CEMETERY INVESTIGATION AS AN EXAMPLE BE BAHÇEŞEHİR PLANNING AND MODERN CEMETERY CEMETERY

Aktaş Recep

12.2009, 145

Since prime man, dead bodies have been buried due to some factors such as to protect it from wild animals, in terms of health and providing hygienic conditions, religious belief, convention which is formed with time. However, cemeteries have been formed by putting dead bodies together.

In these studies, after notions which are related with death, grave and cemeteries explained, cemeteries are in Istanbul have been examined as Constantinople period, Ottoman period and Republic period. Cemeteries which are in Istanbul have been investigated, problems that are related with cemeteries which have been determined by explaining principles of cemeteries plan and projection. In terms of urban planning of cemeteries, in example of Bahçeşehir cemeteries project, criteria have been determined, examples about subject have been given.

Keywords: Death, Cemetery, İstanbul, Contemporary Cemetery Planning

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	ii
ÖZET	iii
TABLOLAR.....	vii
ŞEKİLLER.....	viii
KISALTMALAR.....	x
1. GİRİŞ.....	1
1.1 AMAÇ.....	1
1.2 KAPSAM.....	1
1.3 YÖNTEM.....	2
2. TEMEL KAVRAMLAR.....	3
2.1 ÇEŞİTLİ KÜLTÜRLERE GÖRE ÖLÜM KAVRAMI.....	3
2.2 Mezarlık Kavramı.....	6
2.2.1 Mezarlıkların Oluşumu ve Gelişimi.....	7
3. İSTANBUL MEZARLIKLARI.....	9
3.1 BİZANS DÖNEMİNDEN GÜNÜMÜZE KADAR İSTANBUL’ DA Kİ MEZARLIKLAR.....	9
3.2 BİZANS DÖNEMİNDE İSTANBUL’ DA Kİ MEZARLIKLAR.....	10
3.3 OSMANLI DÖNEMİNDE İSTANBUL’ DA Kİ MEZARLIKLAR.....	11
3.4 CUMHURİYET DÖNEMİNDE İSTANBUL ‘DA Kİ MEZARLIKLAR.....	14
4. MEZARLIK PLANLAMA VE TASARIM İLKELERİ.....	16
4.1 YER SEÇİMİ.....	16
4.1.1 Toprak Yapısı.....	17
4.1.2 Jeolojik Yapı.....	17
4.1.3 Yer altı Su Seviyesi.....	18
4.1.4 Eğim Durumu.....	18
4.1.5 Mezarlığa Ulaşım.....	18
4.2 YAPISAL TASARIM.....	19
4.2.1 Girişler.....	19
4.2.2 Yönetim Binası.....	19
4.2.3 Otoparklar.....	19
4.2.4 Çevresel Sınırlama.....	19
4.2.5 Mezarlık İçi Yol Ağı.....	20
4.2.6 Donatı Elemanları.....	20
4.3 BİTKİSEL TASARIM İLKELERİ.....	21
4.3.1 Mezarlık Geneline Bitkilendirme.....	21
5. İSTANBUL KENTİ MEVCUT MEZARLIKLARIN İRDELENMESİ.....	24

5.1 İSTANBUL KENTİ MEVCUT MEZARLIKLARIN NİTELİKSEL AÇIDAN İRDELENMESİ.....	24
5.1.1 Mezarlıkların Yönetimi.....	24
5.1.2 Mezarlık Duvarları.....	32
5.1.3 Mezarlıktaki Donatılar.....	34
5.1.4 Mezarlık İçi Yol Sirkülasyonu.....	40
5.1.5 Yönetim Binası ve Otopark.....	45
5.2 İSTANBUL KENTİ MEVCUT MEZARLIKLARIN NİCELİKSEL AÇIDAN İRDELENMESİ.....	46
6. İSTANBUL KENTİ MEZARLIKLARIN SORUNLARI.....	49
6.1 MEVZUATTAN KAYNAKLANAN SORUNLAR.....	49
6.2 YENİ MEZARLIK ALANLARININ TEMİNİNDE YAŞANAN SORUNLAR.....	52
6.3 BÜTÇEDEN KAYNAKLANAN SORUNLAR.....	54
6.4 PERSONELDEN KAYNAKLANAN SORUNLAR.....	55
7. İSTANBUL İÇİN ÖRNEK MEZARLIK PLANLAMASI BAHÇEŞEHİR MEZARLIĞI.....	57
7.1 BAHÇEŞEHİR MEZARLIĞI YERİ VE KONUMU.....	57
7.2 BAHÇEŞEHİR MEZARLIĞININ YER SEÇİMİ İLKELERİ.....	59
7.2.1 Mezarlık Büyüklüğü.....	59
7.2.2 Jeolojik Yapı.....	59
7.2.3 Yer altı Su Seviyesi ve İçme Suyu Kaynaklarına Uzaklık.....	59
7.2.4 Toprak Yapısı.....	60
7.2.5 Ulaşılabilirlik.....	60
7.2.6 Mülkiyet.....	61
7.2.7 Plan Durumu.....	62
7.3 BAHÇEŞEHİR MEZARLIĞININ TASARIM İLKELERİ.....	62
7.3.1 Mezarlık Alanları ve Mezar Yapıları.....	62
7.3.2 Mezarlık İçi Ulaşım.....	63
7.3.2.1 Yaya Yolları.....	63
7.3.2.2 Araç Yolları.....	64
7.3.2.3 Giriş Bölümü.....	65
7.3.2.4 Meydan.....	66
7.3.2.5 Otopark.....	67
7.3.2.6 Süs Havuzu.....	68
7.3.2.7 Taziye Alanı.....	70
7.3.3 Donatı Elemanları.....	71
7.3.4 Bitkilendirme Kriterleri.....	71
8. SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	74
KAYNAKÇA.....	78
EKLER	
Ek A.1 İstanbul Kenti Mezarlıkları Mevcut Durumu.....	81
Ek A.2 İstanbul Kenti Mezarlıklarının Plan Durumu.....	98
Ek B.1 İlçelere Yerleşim Alanlarına Göre Mezarlıklar.....	106
ÖZGEÇMİŞ.....	145

TABLolar

Tablo 5.1 : Kiři bařına dűřen mezarlık alanı.....	47
Tablo 5.2 : Őehir planları yapılırken nűfusa gűre ayrılması gereken kamu alanları....	48
Tablo 6.1 : İBB Mezarlıklar Műdűrlűgű on yıllık harcama bűtçesi.....	54
Tablo 6.2 : Personel eęitim dűzeyi.....	56
Tablo 7.1 : Bahçeőehir Mezarlığı bitkisel tasarımıını oluőturan bitki tűrleri.....	72
Tablo 7.2 : Mezarlık alanı İçinde kullanılan bitki tűrleri ve sayıları.....	73

ŞEKİLLER

Şekil 5.1 : Mezarlıklar Müdürlüğü organizasyon şeması.....	26
Şekil 5.2 : Parselli mezarlık statüsündeki Zincirlikuyu Mezarlığı.....	27
Şekil 5.3 : Sıra mezarlığı statüsündeki Osmaniye Mezarlığı.....	28
Şekil 5.4a : Toprak mezar kesiti.....	29
Şekil 5.4b : Toprak çocuk mezar kesiti.....	29
Şekil 5.5 : Bir kişilik iki katlı betonarme lahit kesiti.....	30
Şekil 5.6a : İki kişilik iki katlı betonarme lahit kesiti yan görünüş.....	31
Şekil 5.6b : İki kişilik iki katlı betonarme lahit kesiti yan görünüş	32
Şekil 5.7 : Çevresel sınırlaması yapılmamış Esenyurt Yeni Mezarlığı.....	33
Şekil 5.8 : Çevresel sınırlaması kısmen yapılmış Cebeci Mezarlığı.....	33
Şekil 5.9 : Çevresel sınırlaması tam yapılmış Güngören Mezarlığı.....	34
Şekil 5.10 : Mezarlıklarda farklı tiplerde yapılmış çeşme örnekleri.....	35
Şekil 5.11 : Bakımsız çeşme örnekleri	36
Şekil 5.12 : Mezarlıklarda yapılmış standart olmayan tabelalara örnekler.....	37
Şekil 5.13 : MEBİS Projesi kapsamında yapılan Beşyüzevler Mezarlığında ki tabela örneği	38
Şekil 5.14a : Ağaca monte edilmiş çöp kovası.....	39
Şekil 5.14b : Aydınlatma direğine monte edilmiş yönlendirme tabelası.....	39
Şekil 5.15 : Zincirlikuyu Mezarlığında taziye alanı.....	40
Şekil 5.16 : Bağcılar Mezarlığı girişi.....	41
Şekil 5.17 : Ortaköy mezarlığı mezarlıklarla sonlanan yol.....	42
Şekil 5.18 : Sanayi mezarlığında kısmen bulunan yol ağını gösteren hava fotoğrafı.....	43

Şekil 5.19 : Hasdal Mezarlığı'nda yeterli yol ağını gösteren hava fotoğrafı.....	44
Şekil 5.20. : Sıra Mezarlığı.....	45
Şekil 5.21 : Sarıyer Mezarlığı idari binası.....	46
Şekil 6.1a : Ambarlı Mezarlığı 1982 hava fotoğrafı görüntüsü.....	50
Şekil 6.1b : Ambarlı Mezarlığı 2008 hava fotoğrafı görüntüsü.....	50
Şekil 6.2a : Ambarlı Mezarlığı Mezarlıkla konutlar iç içe girmiş.....	51
Şekil 6.2b : Yayla Mezarlığı.....	51
Şekil 7.1a : Bahçeşehir Mezarlığının 2008 tarihli hava fotoğrafı görüntüsü.....	57
Şekil 7.1b : Bahçeşehir Mezarlığı genel yerleşim planı.....	58
Şekil 7.1c : Bahçeşehir Mezarlığı projesi.....	58
Şekil 7.2 : İSKİ su havzalarına yaklaşım mesafeleri.....	60
Şekil 7.3 : Bahçeşehir Mezarlığının uygulama imar planındaki durumu.....	62
Şekil 7.4 : Birden fazla iki katlı lahit fotoğrafı.....	63
Şekil 7.5 : Bahçeşehir Mezarlığı peyzaj projesi araç yolarının görünümü.....	64
Şekil 7.6 : Yol göbeklerinde kullanılan pergola ve çeşmelerin görünümü.....	65
Şekil 7.7 : Bahçeşehir Mezarlığı giriş bölümü.....	66
Şekil 7.8 : Bahçeşehir Mezarlığı meydanı.....	67
Şekil 7.9 : Bahçeşehir Mezarlığı peyzaj projesi otopark alanı.....	68
Şekil 7.10 : Bahçeşehir Mezarlığı peyzaj projesi süs havuzu.....	69
Şekil 7.11 : Bahçeşehir Mezarlığı peyzaj projesi taziye alanı.....	70
Şekil 7.12 : Bahçeşehir Mezarlığı bitkisel tasarım projesi.....	72

KISALTMALAR

İstanbul Büyükşehir Belediyesi	: İBB
İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi	: İSKİ
Mezarlık Bilgi Sistemi	: MEBİS

1. GİRİŞ

Mezarlıklar ve mezar, toplumun inançları ve ölüm arasındaki ilişkiyi yansıtan mekânlardır. Mezarlıkların toplumsal açıdan değer kazanmasında en önemli etken din faktörüdür. Ancak mezarlıklar kültür ve gelenekleri yansıtan alanlar olmanın yanı sıra artık plansız yapılaşmadan kaynaklanan İstanbul'un, aktif yeşil alan eksikliğine, kent yeşil dokusunun bir parçası olarak katkı sağlamaktadır.

Çağdaş ihtiyaçlar düşünülerek, mezarlıkların ürkütücü ve kasvet verici durumlarını ortadan kaldırarak, mezar ziyaretçileri ve kentte yaşayanlara huzur verici, gezinti yapabilecekleri, dinlenebilecekleri alanlar haline getirmek için, mezarlıkların projeleri yapılırken dikkat edilmesi gereken kriterlere göre örnek proje yapılmıştır.

1.1 AMAÇ

İstanbul kenti için mezarlıklar, ciddi bir planlama ve tasarım konusu olarak ele alınmamıştır. Günümüzde kent planının bir parçası olan, şehrin içerisinde yeşil dokular olarak yayılmış mezarlıkların mevcut durumlarını tespit ederek nitelik ve nicelik yönünden irdelleyerek, planlama ve tasarım ilkelerine uygun örnek bir mezarlığın uygulama projesini yapmak amaçlanmıştır.

1.2 KAPSAM

Bu tez çalışması sekiz temel bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde, giriş başlığı altında çalışmanın önemi, amacı, kapsamı ve kullanılan yöntem tanımlanmaktadır. İkinci bölümde, ölüm ve mezar kavramları açıklanmış, farklı medeniyetlerde tanımları yapılmıştır. Üçüncü bölümde, İstanbul'da ki mezarlıklar, Bizans dönemi, Osmanlı dönemi ve cumhuriyet dönemi olarak irdelenmiştir. Dördüncü bölümde mezarlıkların planlama ve tasarım ilkeleri, bugüne kadar yapılan çalışmalar

ışığında, yer seçimi yapılırken dikkat edilmesi gereken hususlar belirlenmiş, mezarlığın tasarımı yapılırken, projede olması gereken yapılar anlatılmıştır. Beşinci bölümde, İstanbul'da bulunan mezarlıklar irdelenmiştir. Mezarlıklar nitelik açısından irdelenirken nasıl yönetildiği, duvar, donatı, mezar içi yol, otopark ve yönetim binası açısından mevcut durum tespit edilmiştir. İstanbul da mezarlıklar, ilçelere göre alanları bulunarak, yaşayan nüfuslarına göre kişi başına düşen mezarlık alanları tespit edilmiştir. Altıncı bölümde, İstanbul'da ki mezarlıkların, personel, bütçe, mevzuat ve yeni mezarlık alanı tesis etme açılarından sorunları irdelenmiştir. Yedinci bölümde, Bahçeşehir Mezarlığı'nın, belirlenen plan ve tasarım ilkelerine göre projesi yapılmıştır. Tez çalışmasının sekizinci bölümünde, araştırmanın sonuçları anlatılmış ve değerlendirme yapılmıştır.

1.3 YÖNTEM

Çalışma kapsamında öncelikle literatür taraması (konuyla ilgili kitap, dergi, yüksek lisans tezi, doktora tezi, ansiklopedi vb.) yapılmıştır. Mezarlıkların irdelemesi yapılırken tüm mezarlıklarda yerinde tespit ve gözlemler yapılmıştır. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Mezarlıklar Müdürlüğü ve Planlama Müdürlüğü'nden, mezarlıklarla ilgili veriler toplanarak analizler yapılmıştır. Proje AutoCAD altında çizilmiştir.

2. TEMEL KAVRAMLAR

2.1 ÇEŞİTLİ KÜLTÜRLERE GÖRE ÖLÜM KAVRAMI

Tıbben ölüm şöyle tanımlanmaktadır: “Etkili kalp kasılmalarının, herhangi bir nedenle birdenbire ortadan kalkması sonucu, kalbin çevreye kan pompalanması işlevinin durmasını takiben gelişen solunum durması ve beyin, kalp gibi organlar başta olmak üzere, doku ve organlarda oksijenlenmemeye bağlı, geriye dönüşü olmayan değişiklikler sonucu meydana gelen hadise. Oksijensizliğe karşı en hassas ve bundan en çabuk etkilenen organ olan beyin dokusu, üç dakika içinde canlandırılma sağlanmazsa ölmekte ve kişi deserebre hale gelmektedir. Bu süre sonunda canlandırma (resüsitasyon) ile kalp ve solunum geriye döndürülse bile, beyni ölmüş olduğundan kişi, bitkisel hayata girmekte, yani insan olma özelliğini kaybetmektedir. Bu konuda yapılan birçok tartışmada, beyin dokusu öldükten sonra, kişi ölmüş sayılmalıdır tezi ağırlık kazanmaktadır” (Kılıçbay 1991).

Arapça’da mevt, vefât, helâk gibi kelimelerle ifade edilen ölüm hayâtın karşısı olup sözlükte “hayatın sona ermesi” anlamına gelir. Genellikle “ruhun bedenden ayrılması suretiyle kişinin maddî hayat kaynağını yitirmesi” şeklinde tanımlanan ölüm ve ölüm sonrası hakkında ki algılama, inanış ve uygulamalar kültürden kültüre, devirden devire değişmektedir. Daha çok günah ve yargı kavramlarıyla birlikte tasavvur edilmeye çalışılan ölüm fikri ve ölüm korkusu ile kurtuluş ve ölümsüzlük ümidi dinin ve felsefenin en tartışmalı konularından olmuştur. Ölümün taşıdığı anlam da ilgili kültür, inanç ve felsefenin hayata yüklediği mâna ile bağlantılı biçimde şekillenmiştir. Gerek farklı kültürlerde anlaşıldığı biçimiyle ölümün mahiyeti (tabii ya da gayri tabii diye algılanması), gerekse insandaki ölümlülük bilincinin kaynağı (tecrübî ya da içgüdüsel/fitrî olup olmadığı) gibi hususlar antropologlar ve filozoflar tarafından tartışılmıştır. Ölümün bir geçiş olarak görüldüğü, bedenın ya da ruhun çeşitli biçimlerde

hayatını sürdürdüğü inancının yanı sıra ölümü kesin bir son şeklinde kabul eden inanışlar da vardır.

İslâm dışındaki dinlerde ölüm, çeşitli geleneklerce ölümün sebepleri hakkında farklı açıklamalar yapılmıştır. Özellikle ilkel toplumlarda ölüm tabii bir durum kabul edilmeyip tanrıların gazabı, ruhun bedenden kurtulmak istemesi ya da yaygın biçimde büyü sonucu ortaya çıkan bir durum olarak algılanmıştır.

Bazen da ölüm ve cesetle ilgili korku, ilkel insanları ölmek üzere olan kişiyi yalnız başına ölüme terk etmeye veya diri diri mezara gömmeye kadar itmiştir.

Ölümün ve bilhassa geç gelen ölümün normal bir durum olarak algılandığı eski Mısır dininde, ölümün ardından hayatın devam ettiği inancı daima korunmuş, sonra ki dönemlerde buna yeniden dirilme fikri eklenmiştir. Ancak dirilen insanın eskisi gibi yeryüzünde mi yoksa tanrılarla birlikte mi yaşayacağı konusu açık değildir. Yeniden dirilişle ilgili bir diğer teori, tıpkı ölen Osiris'ten yeni bir Osiris'in doğmasında olduğu gibi, çürüyen bedenden manevi bir beden filizlenip gelişeceği ve insanın aslı unsurlarının bu mânevi bedende bir araya geleceği şeklindedir.

Bu inanışların bir uzantısı olarak ölünün yerin altındaki ölüler diyarında rahat ve uzun yaşamasını temin maksadıyla veya sonraki biçimiyle yeniden doğma inancı gereğince cesedin mumyalanması, diğer geleneklerde de rastlandığı üzere (Çin, Japon vb.) ölüyle birlikte mezara sevdiği eşya ve yiyeceklerin, hatta kölelerin konulması ve bilhassa kadınlar tarafından icra edilip ölüyü tekrar hayata döndürme etkisine sahip kabul edilen ağıt uygulaması, eski Mısır cenaze merasimlerinin önemli unsurlarındandır. Tören sırasında ayrıca ölen kişinin yargılamadan geçip Osiris'in evine yani cennete girmesini kolaylaştırmak için sihirli güce sahip olduğuna inanılan dualar icra edilirdi.

Erken Grek geleneğinde yeniden dirilme fikri yerine, beden hayat kaynağı kabul edilen ruhun ölüler diyarı olan Hades'e gidip orada hayatını devam ettirdiğine inanılmıştır. Fakat genellikle ölüm sonrası hayat olumlu çağrışıma sahip değildir. Bununla birlikte klasik Grek kültüründe, kahramanlık göstermek suretiyle erken ölmek ve arkada iyi bir isim bırakmak, yeryüzündeki uzun yaşama tercih edilmiştir.

Mistik kült ve felsefelerde (orfizm, genostizm, hermetizm ve neo-platonizm) ölümün ardından insanları daha iyi bir hayatın beklediği inancı mevcuttur. Gizli bilgiye ulaşmak suretiyle ruhu bedenın boyunduruğundan kurtarmayı amaçlayan bu öğretilerde, gerek yaşarken gerek öldükten sonra ruhun bedenden ve madde dünyasından kurtulması, ait olduğu yüksek âlemde sonsuz saadete ulaşması hedeflenmiştir.

Hint geleneği, başından beri çok farklı inanışları içinde barındırılmasına rağmen bugün de benimsediği şekliyle, klasik Hindu inancında tenâsüh yani (reenkarnasyon) inancının bir uzantısı olarak insanın “karma” diye adlandırılan sonsuz doğum ve ölüm çemberini kırıp, mutlak saf ruh durumuna (nirvana) ulaşınca kadar farklı bedenlerde veya biçimlerde tekrar doğması söz konusudur. Hindu geleneğinde, ölünün yakılması da ruhun yeni bir bedende doğuşunu sağlamaya hizmet etmektedir. Ayrıca gerek Hint gerekse Jainist geleneğinde dinî amaçlı intihar meşrû kabul edilmiştir. Bununla birlikte erken döneme ait Hint kutsal metinleri Vedalar’da tenâsüh ve nirvana inancına herhangi bir atıf yer almayıp bu metinlerde ölüm daha çok hayatın zıddı olarak anlaşılmış ve ölenlerin bir nehri aşyp Yama diyarına gittiğine inanılmıştır.

Tenâsüh ve Nirvana kavramlarını belli farklarla devam ettiren Budist inancında ise hayat gibi ölüm de hem kaçınılmaz ve acı verici bir durum hem de yeni bir var oluşun başlangıcı diye görülmüştür. Bu sistemde esas olan, ölümü ne acı nede arzu duymaksızın beklemektedir.

İyi ile kötü güçler arasındaki kozmik mücadele fikrine dayanan kurtuluş merkezli Zerdüştdininde öldükten sonra iyilerin Ahura Mazda ile birlikte Neşide Evi’nde yaşayacağı, kötülerin ise Yalan Evi’nde yaşamaya mahkûm olacağı inancı benimsenmiştir. Benzer şekilde Hint yarımadasında yaşayan Parsîler arasında da iyilerin cennete, kötülerin cehenneme gideceğine, ölmeden önce tövbe edenlerin Çinvat (-Chinvat) Köprüsü’nün sonunda cezasını çekip cennete ulaşacağına inanılmıştır.

Başta Bâbil, eski İsrail olmak üzere Mezopotamya geleneklerinde ölüm, yeni bir hayat veya yeniden doğuş şeklinde görülmeyip, hayatın tamamen sona erdiği ve geri dönüşün mümkün olmadığı kasvetli bir durum olarak anlaşılmıştır. Bununla birlikte Sümerler’in cenaze töreni yaptıklarına, ölümlere takdime sunduklarına dair bilgiler mevcuttur. Ceset, genellikle toprağa gömüldükten veya yakıldıktan sonra cenaze yakınları yiyecek,

içecek, elbise ve araç gereç sunarlardı. Bu takdime daha sonra her ay, sembolik ekmek ve içecek eşliğinde atalarla yapılan bir tür âyine (komünyon) dönüşmüş ve buradan da Sâmi topluluklarına geçmiştir. Ruhun sknet bulmasının ve hatta ölümsüzlüğünün aylık olarak icra edilen bu ritüele bağlı olduğuna inanılmış, bu anlamda gerçek ölümsüzlük de –zellikle erkek– nesle sahip olmak şeklinde anlaşılmıştır. Ayrıca Sümerler arasında ölülerin bir tür küçük ilâhlar haline geldiği ve yaşayanların hayatları üzerinde iyi veya kötü etkide buldukları inancı vardır.

İslam da lm. Birçok âyet ve hadiste belirtildiği üzere yaşatan ve öldüren Allah'tır. Bu sebeple insan için çok önemli bir hadise olan ve onun iradesi dışında vuku bulan ölüm fiilinin gerçekleştirilmesi, Allah'a nispet edilmiştir. Ancak naslardan anlaşıldığına göre Cenâb-ı Hak bu fiili, görevlendirdiği melekler vasıtasıyla icra etmektedir.

Ölüm mukadder ise de insanın dünyaya gelmesinin amacı ölmek değil, yaşamaktır. Allah, ruhundan üfleyip halk ettiği ve şuurla bezediği Âdem'in nesline aslında edebi hayat vermiştir. Ancak hayat iki devreye ayrılmış olup ilk devre bir tür eğitim ve sınav, ikincisi, ilk devrede elde edilen sonuçların şekillendireceği edebiyet sürecidir. Ölüm hayatın bu iki dönemini birbirine bağlayan ve insanı ebedileştiren bir araçtır (ağırıcı ve diğ. 2007).

2.2 MEZARLIK KAVRAMI

Mezarlık sözcüğünün farklı dillerdeki anlamı incelendiğinde, kültürlerin ölüm karşısındaki tutumları hakkında fikir sahibi olabilmek mümkündür. Örneğin, İngilizce'deki "cemetery" (mezarlık) sözcüğü, eski Yunanca "uyku mekâni" anlamına gelen "koimeterion" sözcüğünden türemiştir. l insanın bedeni, mezara uyuyormuş gibi bir durumda yerleştirildiğinden bu kavram kullanılmıştır (Herk 1998).

Almanca'da mezarlık için kullanılan "Friedhof" sözcüğü ise "huzur yeri" anlamına gelmektedir (Uslu 1997).

Arapça ziyaret kökünden gelen "ziyaret mekâni" anlamındaki mezar kelimesinden Türkçe ekle türetilmiş bir yer adıdır.

Mezarlığın eş anlamlısı olarak Arapça'da makber (kabrilerin bulunduğu yer), cebbân (sahra), Farsça'da mezârât, kabristan, gûristân kavramları kullanılır.

Önemli kişilerin mezarlarına veya mezarlarının bulunduğu yere ravza, kubbe, türbe ve kümbet; cami, tekke, türbe gibi yapıların bitişiğinde yer alan küçük mezarlıklara Türkçe'de hazî-re (etrafı çalı, çit veya taştan duvarla çevrili mekân) ve daha çok tekke ve zaviye mezarlık adı verilmiştir (Gürkan ve diğ. 2007).

Mezarlıklar bugünün anlayışına göre sadece ölülerin bulunduğu bir alan olarak değil, halkın dinlenmesine, yeşil alan gereksinimini sağlamasına yarayan birer park olarak kabul edilmektedir. Avrupa'da ki pek çok ülke, kent sınırları içinde kalmış ve yakınındaki mezarlıklara ölü gömülmesini yasaklamış ve bu sahaları bakımlı yeşillikleri ile halkın dinlenmesine ayırarak park olarak kullanıma açmıştır (Gönen 1992)

2.2.1 Mezarlıkların Oluşumu ve Gelişimi

Ölüleri gömmek için: Özel bir alan tahsisine daha çok yerleşik toplumlarda rastlanır; ancak göçebelerinde geçici olarak kaldıkları arazilerde belli bir alanı bu amaçla kullandıkları görülmektedir. Arkeoloji terminolojisinde "nekropolis" (Gr. "ölüler şehri") denilen eski mezarlıklar kültüre, bölgenin coğrafi ve jeolojik yapısına, inşa malzemesi türüne göre çeşitlilik gösteren yer altı veya yer üstü mezarlarından meydana gelir. (Gürkan 2007).

Bronowoski'ye (1975) göre; ilk toplumlarda ölü, yaşama mekânı olan mağaraların içine gömülmüştür. Eski taş döneminde ise ölüler kırmızı renge boyanarak 75 cm derinliğindeki çukurlara dizleri çenelerine gelecek şekilde, bebeğin ana rahmindeki konumunu hatırlatır biçimde konulmuştur. Ölüler, ölümden sonra da yaşamın olduğunu anlatmak amacıyla, yaşam rengi olan kırmızıya boyanmışlardır (Uslu 1997).

Daha sonraları ölü, yerleşim yeri dışında doğrudan ya da yakılarak toprağa gömülmüştür. Doğrudan gömü, moloz taştan yapılmış basit mezarlar yanında, pişmiş toprak küp mezarlara, mermer veya seramik lahitlere yapılmıştır. Ayrıca, adeta bir tapınağı andıran anıtsal mezarlar, kayaların oyulmasıyla küçük bir tepe görünümü kazanmış tümülüs (yığma mezarları) gibi farklı tip ve biçimlerde mezarlar kullanılmıştır. Lahit mezar odalarına, ölüyle birlikte giyim eşyaları ve yiyecekler de

gömülmüştür. Bu tür gömüde özellikle ölümden sonra yaşamın olduğu inancı etkili olmuştur. İlk çağlarda görülen gömü biçimleri zaman içerisinde dini inançlar, gelenek-görenek, sosyo-kültürel yapı gibi etmenlerle değişmiştir (Odabaş 1992).

Mezar, daha çok toprak üstünde kalan yapısıyla önem taşır ve ziyaret edilebilmesi için üzerinde yerini ve ait olduğu kimseyi belirleyen bir alâmetin bulunması gerekir; bu sebeple dayanıklılığından dolayı genellikle taş kullanılmıştır.

Tarihi süreç içerisinde Totemizm, Animizm gibi en ilkel dinlerden başlamak üzere Budizm, Hinduizm, Yahudilik, Hıristiyanlık ve Müslümanlıkta; farklı ibadet ve tapınma kuralları, farklı istek ve yasalar olmakla birlikte, esas olan ruhun ölmezliğidir. Eski Mısırlılarda ölümden sonra yaşamın olduğu inancı, mezarlarda kullanılan hiyeroglifler ve resimler üzerinde yönlendirici olmuştur. Ölü bedeninin düşmanlar tarafından parçalanmaması ve zarar görmemesi düşüncesiyle de piramitleri inşa etmişlerdir (Uslu 1997).

Mezarlıklar tarih boyunca bütün toplumlarda büyük önem taşımışlardır. İnsanlar gelecek kuşaklara varlıklarını ispat edebilmek için sosyal ve ekonomik durumlarına göre öldükten sonra da hatırlanabilecekleri irili ufaklı, gösterişli gösterişsiz yapılardan oluşan mezarlıklar bırakmışlardır (Gönen 1992).

3. İSTANBUL MEZARLIKLARI

3.1 BİZANS DÖNEMİNDEN GÜNÜMÜZE KADAR İSTANBUL'DA Kİ MEZARLIKLAR

Türk kültür tarihi açısından büyük önem taşıyan ve Orta Asya'nın çeşitli bölgelerinde büyük mezarlıklar oluşturacak derecede çok sayıda bulunan kurganların (mezar üzeri ne toprak yığılarak yapılan küçük tepe, tümülüs) üstüne taş dikmek bir gelenektir. Bu mezar taşlarının bir kısmında kitabeler de bulunuyordu. Orhun kitabelerinin aslında Tonyukuk, Kültigin ve Bilge Kağan'a ait anıt mezarların taştan olduğu sanılmaktadır. Çin kaynaklarında, Türkler' in kabir üzerine bir bina (bark) yaptıkları, duvarlarına ölünün şahsını ve hayatta iken katıldığı savaşları gösteren sahneler resmettikleri ve onun kimliğini bildiren yazılı işaretler diktikleri belirtilmektedir.

Mezarın üstüne çadır kurulması ve ölünün hayatta iken öldürdüğü kişi sayısınca, balbal dikilmesi gelenektir. Türklerin, İslâmiyet' i kabulünden sonra çadırlar, kümbet, balballar âbidevî mezar taşları şeklinde kendini göstermiştir (bunların en güzel örneklerinin bir arada bulunduğu yer Ahlât Mezarlığıdır).

Mezarın baş ve ayak ucuna “şahide” veya “mezar taşı”(halk arasında “hece taşı”) denilen taşların dikilmesi İslam'ın ilk dönemlerinden beri devam eden bir gelenektir.

Önceleri genellikle meskûn sahaların dışında bulunan mezarlıklar yerleşim alanlarının genişlemesi sonucu şehirlerin içinde kalmıştır. Ayrıca yerleşim merkezlerinin içinde veya dışında, cami, tekke, türbe gibi yapıların bitişiğinde küçük mezarlıklar (hazîre) yer almaktadır. Osmanlı kültüründe önemli yeri olan hazîrelerin İstanbul' da yüzlercesine rastlamak mümkündür. Yapının banisi veya tekkenin şeyhi gibi bir ya da birkaç önemli kişinin defniyle başlayıp, daha sonra bunların aileleri, yapıda görev alanlar yahut vakıf mensupları ve aile fertlerinin, ayrıca başka kimselerin gömülmesiyle genişleyen

hazîrelerin tarihçesini mabedin yanına defin geleneği açısından Hz. İsmail'e kadar götürmek mümkündür.

Mezarlıkların yerleşiminin şehircilik tarihi açısından önemli olmasının yanında mimari ve hat sanatının gelişimi konusunda zengin örnekler sunan mezar taşları tarihî ve demografik araştırmalar bakımından büyük değer taşır. Özellikle diğer İslam ülkelerinde benzeri görülmeyen Anadolu da ki tarihî mezarlıklar, Türk süsleme sanatları ve edebiyat tarihi açısından da önemli belgeler içermektedir. Meselâ Van Erciş Çelebibağı Mezarlığı'nda ki sandukalı, şahideli, hem sandukalı hem şahideli gibi birkaç türde yapılmış olan mezarların şahidelerinde ve sandukalarında yer alan Âyetü'l-kürsî, İhlâs sûresi, ölümle ilgili âyetler, besmele ve lafza-i celâllerden oluşan kûfi kabartma yazılar ve süslemeler Selçuklu sanatının en güzel örneklerindedir. Şeklini tabuttan alan beşik çatı biçimindeki Selçuklu lahitlerinin, etek kısımlarında Farsça yazılmış şüirlere de rastlanır. Burada ayrıca Tiflis, Erzurum ve Diyarbakır' da olduğu gibi Karakoyunlu ve Akkoyunlu dönemlerinden kalma koç, koyun ve at biçiminde mezar taşları bulunmaktadır. Tabut âdetinin bir yansıması olan sanduka tarzı, üzeri kitâbeli veya düz mezar taşları, Sivas, Kayseri, Bursa ve Edirne' de XV. yüzyıl ortalarına kadar görülür. Konya' da ki Selçuklu ve Karamanoğulları dönemlerine ait mezar taşları da benzer özellikler taşımaktadır (Bozkurt 2004).

3.2 BİZANS DÖNEMİNDE İSTANBUL'DA Kİ MEZARLIKLAR

324' te I. Constantinus tarafından yeniden inşa edilerek Konstantinopolis diye anılmaya başlayan şehrin yeni mezarlığı, Constantinus Suru'nun dışında Eksokionion (Altımermer) denen bölgede kurulmuştu. Bu civarda, bir dizi mezar ve kabir tonozu bulunmuştur. 381' de yayımlanan bir ferman ile şehir surları içine gömülmek, imparatorluk ailesinin üyelerinin ayrıcalığı haline getirilmiştir.

413' te II. Teodosios' un (hd 408-450) yaptırdığı surlar yükseldiği sırada eski ve yeni surlar arasında kalan toprak parçaları, kentin içi ve tam anlamıyla parçası sayılmadı. Böylece, Eksokionion (Altımermer) Mezarlığı, Bizans İmparatorluğu'nun sonuna kadar Konstantinopolis'in başlıca mezarlığı olma niteliğini korudu. Buradaki Aziz Lukas adına

yapılmış küçük kiliseyi (şapel) İmparatoriçe Eirene' nin (hd 797-802) inşa ettirdiği ileri sürülür.

Teodosios Surları' na yakın birkaç mezarlığın daha varlığı bilinmektedir. I. Ius-tinianos dönemine (527–565) ait kaynaklarda da, sur dışında bulunan bir mezarlıktan söz edilir. Yakın tarihlerde, Teodosios' un ana surları ile dış duvarları arasındaki bölgede, erken Bizans dönemine ait bazı tek mezarlara ve hipojelere rastlanmıştır.

Konstantinopolis'in ikinci büyük mezarlığı Galata yakasında idi. Bugünkü Cihangir, Ayaspaşa ve Taksim semtlerini kapsayan tepenin üstü, burada bulunan bazı kalıntılardan anlaşıldığına göre Roma döneminden başlayarak bütün Bizans dönemi boyunca mezarlık olarak kullanılmıştır.

VI. Leon döneminde (886–912), ölülerin şehir surlarının içine gömülmesine izin verilince, kilise ve manastırların çevresinde yeni mezarlıklar ortaya çıktı. Saraçhane' de ki Polieuktos Kilisesi ile Şehzadebaşı' nda ki Kalenderhane Camii' nin mezarlıkları bu türdendir.

Antik çağlarda ve erken Bizans döneminde, mezarlıklarda basit taş ya da tuğla mezarlara, kilden küplere veya taş ya da kurşundan lahitlere yerleştirilmiş ölümlere yan yana rastlanır. Daha sonraki dönemlerde, ölümler yalnızca kumaş parçalarına sarılarak ya da ahşap tabutlara konularak ve genellikle de mezar steli (taşı) olmaksızın gömülüyorlardı. Lahitler imparatorluk ailesi üyelerine ve az sayıda soyluya mahsustu (Berger 1994).

3.3 OSMANLI DÖNEMİNDE İSTANBUL'DA Kİ MEZARLIKLAR

İstanbul' un nüfus yapısı, şehrin fethinden hemen sonra, devlet eliyle buraya getirilen ve şehre yerleştirilen Müslüman-Türkler ve evlendirilerek şehirde barındırılan askerler nedeniyle ciddi bir değişime uğramıştır. İstanbul'un merkezi olan tarihi yarımada, Müslüman-Türk nüfusun yoğunluklu olarak yerleştirildiği asıl bölgedir (Ayverdi 1958).

Tarihi yarımada içinde hâlihazırda münhasıran mezarlık alanı olarak belirlenmiş ve bu şekilde kullanılmış hiçbir yer yoktur.

Ekrem Hakkı Ayverdi' nin verdiği bilgiye göre, 1480 senesi civarında İstanbul'un nüfusu yaklaşık olarak 180.000' dir. Bu nüfusun yüzde yetmişini Türkler, geri kalan yüzde otuzunu ise nüfus yoğunluğu sırasıyla, Rum, Yahudi ve Ermeni nüfus oluşturmaktadır. Bu unsurlar şehrin içerisinde karışık halde değildir. Mahalleler halinde bölünmüş ve her biri kendi içinde bir cemaat halindedir. Mahalle, Osmanlı şehir yapısının temelini oluşturan çok önemli bir kavramdır (Ayverdi 1958).

Mahalleler Osmanlı döneminde de adeta müstakil bir idari yapı gibi muamele görmüş ve her mahalle kendi içinde oluşan bir sosyal kurallar bütünü içerisinde, toplumsal hayatın çekirdeğini oluşturmaya asırlarca devam etmiştir. Mahalleler halinde birbirinden ayrılan farklı dini ve etnik kökene sahip toplumsal unsurlar, ticari ve kültürel olarak birbirleriyle sürekli ilişkili olmalarına rağmen, meskûn mahaller sürekli ayrı olarak kalmıştır. Bunda özellikle Türk mahallelerinde evlerin arasına dükkân açılmaması ve ticaret hayatının meskûn mahallerin dışındaki alanlarda devam ettirilmesinin etkisi olduğu düşünülebilir (Kuban 1994).

İstanbul'da Türklere ait mahalleler, genellikle bir cami, mescit veya tekke etrafına kurulmuştur ve mahalle isimleri bu yapıların adıyla anılır (Kuban 1994).

Nitekim 1480 senesi itibariyle İstanbul'da 262 adet mahalle vardır. Bunlardan Müslümanlara ait olan 192 mahallenin, 184 adedi cami veya tekke adı taşımaktadır (Ayverdi 1958).

Bu mahallelerde sokaklar oldukça dar ve düzensizdir. Bu düzensiz ve dar sokaklar genellikle mahallenin ortasında yer alan cami, mescit veya tekkeye açılır. Mahallenin merkezinde yer alan bu yapıların çevresinde ayrıca hamam, çeşme, mektep ve benzeri yapılar da bulunur. Bu yapıların bulunduğu ve mahallenin merkezini oluşturan yer aynı zamanda genişçe bir meydan teşkil eder ki bazı büyük mahallelerde, bu alanlar mahallede yürütülen küçük çaplı ticari hayatın da icra edildiği yerdir. Ayrıca bu cami, mescit veya tekkelerin hemen hemen hepsinin etrafında "Hazire" denilen küçük kabristanlar vardır (Eyice 1998).

Mahallelerin, sokak ve meydanları genellikle birbirine benzer yapıdadırlar. Aynı meydana açılan dar ve düzensiz sokaklar arasında geçişler, yine dar aralıklarla sağlanır.

Ayrıca mahallenin merkezini, şehrin diğer bölgelerine bağlayan ve sokaklardan daha geniş bir ana yol bağlantısı bulunur.

Mahallelerin büyüklükleri genellikle, adıyla anıldıkları cami ve mescidin büyüklüğüyle orantılıdır. Örneğin Süleymaniye ve Ayasofya Mahalleleri 200–300 haneden oluşurken, Asmalı Mescit benzeri mahallelerde bu sayı 30-40 haneye kadar düşebilmektedir (Ayverdi 1958).

Mahallelerin nüfusları da genellikle hane sayısı üzerinden hesaplanmaktadır. Dönemin aile yapısı ve yaşam biçimi nedeniyle, hane sayısının yediyle çarpımı şeklinde yaklaşık bir nüfus tahmini yapılmaktadır.

Çeşitli dönemler için verilen, İstanbul'un nüfus bilgileri ve mahalle sayıları göz önüne alındığında ortalama olarak mahallelerin 50–60 hane ve 350–400 civarında nüfustan oluştukları görülür (Ayverdi 1958).

Bu durum, ortalama yaşam süreleri de göz önüne alındığında, her mahallede yaklaşık olarak yıllık 7–8 vefat olayı ve defin için yer ihtiyacı demektir. Bu durum, birkaç yüzden birkaç bine kadar kabir bulunabilen cami ve tekke hazirelerinin dönemin mezarlık alanı ihtiyacını karşılamakta ne boyutta yeterli olabildiğini göstermesinin yanında, daha sonraları büyük kabristan alanlarına dönüşen bazı yerlerin, oluşum süreçlerinin de izahında da oldukça önemli bir noktadır.

İstanbul'un, Müslüman-Türk mahalleleri zaman içinde bazı küçük değişikliklere uğramakla beraber, ana çizgilerini on dokuzuncu yüzyıl sonlarına kadar korumuştur (İşli 2008).

Gayrimüslimlere ait mahallelerde durum daha farklıdır. Gayrimüslim mahalleleri genellikle Galata tarafında olmakla beraber, Samatya, Balat ve Üsküdar tarafında da özellikle kilise ve sinagogların çevresinde kurulu mahalleler mevcuttur. Ancak Müslüman mahallelerinden farklı olarak bu mahallelerde sokak ve yerleşim biçimi çok daha düzenlidir. Özellikle tarihi yarımadanın dışındaki bölgelerde mahallelerin kapladıkları alan daha geniş ve evler daha seyrek haldedir. Sokaklar geniş ve düzenlidir. Ancak bu mahallelerde dini yapıların çevresinde oluşmuş bir kabristan alanı görmek mümkün değildir (Eyice 1980).

3.4 CUMHURİYET DÖNEMİNDE İSTANBUL'DA Kİ MEZARLIKLAR

Toprağın en doğal tapusunun mezarlıklar olduğuna inanan Türkler, önceki devirlerden beri, geçmişe olan bağlılık ve saygılarını, güzel sanatlara olan duygularını taş işlemeciliği alanında mezarlıklarda bıraktıkları abidevi eserlerde simgelemişlerdir (Ülker 1994).

Günümüzde mezarlıkların durumu Osmanlı dönemindekinden çok farklıdır. Osmanlı toplumunda, mezarlıklar günlük yaşamın içinde, etrafı açık ve huzur dolu mekânlar iken bugün insana korku ve ürperti veren mekânlar olarak şehirlerin dışına itilmiştir (Taner 1988).

Kendine özgü kompozisyonuyla estetik bir varlık olan mezarlıklar, artık saygı gösterilen yerler olmaktan çıkmış ve unutulmuştur. Bugün artık mezarlıklar, birbirleriyle uyumsuz mermer kitlelerinin, kırık dökük taş parçalarıyla, çimento yığınlarının toplandığı çirkinlikler yeri haline gelmiştir (Eyice 1996).

Günümüzde, önceleri kent dışında kalan mezarlıklar, zamanla büyüyen kentin sınırları içinde kalmakta ve yaşama mekânlarıyla iç içe girmektedir. Kent mekânı içinde veya yakın çevresindeki bu alanlar kentin açık-yeşil alanlarını birbirine bağlayan organik bağları oluşturmaktadır (Güçlü ve diğ. 1996).

Hemen tüm mezarlıklar sahip oldukları yoğun bitki örtüsüyle çevrelerinden farklı olan ve işlevsel yeşil alanların arttırılmadığı hatta oransal olarak azaldığı kentlerde önemleri giderek çoğalan geniş yeşil alanlardır. Hijyenik ve dinsel işlevleri yanında ekolojik, kültürel ve rekreasyonel birçok işlevleri bulunmaktadır. Mezarlıkların bu özelliklerini yıllar öncesinde fark eden gelişmiş ülke plancıları, bu mekanları yeniden düzenleme yoluna giderek, asıl işlevleri yanında pasif hatta aktif rekreasyon olanakları sunan (ABD örneklerinde olduğu gibi) alanlar haline getirmişlerdir. Böylece kent içinde kalan mezarlıklara kıymetli arazileri tüketen gereksiz alanlar olarak bakılmaktan vazgeçilmiş ve eski mezarlıkların korunması yolunda ciddi ilerlemeler kaydedilmiştir (Özkan ve diğ. 1996).

Mezarlıklar bugünün anlayışına göre sadece ölülerin bulunduğu bir alan olarak değil, halkın dinlenmesine, yeşil alan gereksinimini sağlamasına yarayan birer park olarak kabul edilmektedir. Avrupa'daki pek çok ülke, kent sınırları içinde kalmış ve yakınındaki mezarlıklara ölü gömülmesini yasaklamış ve bu sahaları bakımlı yeşillikleri ile halkın dinlenmesine ayırarak park olarak kullanıma açmıştır (Gönen 1992)

4. MEZARLIK PLANLAMA VE TASARIM İLKELERİ

Mezarlık planlaması; kentsel yerleşimde nüfus artış hızı ve ölüm oranına bağlı olarak, uygun büyüklük ve özelliklere sahip arazi seçimi, seçilen arazide tasarım ve uygulama aşamalarını içermektedir. Ayrıca yapılacak planlar kentin karakteri, değişim süreci ve gereksinimleri doğrultusunda uyum gösterebilen esnek bir yaklaşımla gerçekleştirilmelidirler (Uslu 1997).

Mezarlık alanın büyüklüğü; kentin nüfusunda doğum ve göçe bağlı olan artış ile ölüm oranı gibi demografik veriler, mezar parsel büyüklüğü ve mezarda ölünün gömülme süresi göz önüne alınarak hesaplanmaktadır. Mezar parsel alan hesaplanırken yetişkin, çocuk ve aile mezarları ayrı ayrı ele alınmalıdır. Bir yetişkin mezar parseli; 220 x 120 cm mezar alanı (İBB Mezarlıklar Müdürlüğü 2006 Yönetmeliği), ziyaretçi yolları için 50 cm ve komşu mezar ile 30 cm yer ayrıldığı düşünülerek ortalama 4 m² olarak hesaplanmakta ve buna mezarlık içindeki yol ve servis alanı payı da eklenerek kişi başına düşen birim mezar alanı ortalama 6 m² olarak kabul edilmektedir. Aile mezarları için standart belirlenirken öncelikle aile mezarının kaç kişi için yapılacağına karar verilmelidir ve bu rakam mezarlığın planlandığı bölgedeki ailelerin ortalama fert sayısına göre değişecektir.

4.1 YER SEÇİMİ

Mezarlık yeri belirlenirken olabildiğince kamu arazileri tercih edilmeli, mecbur kalınmadıkça kamulaştırmaya gidilmemelidir (Özkan ve diğ. 1996).

Ayrıca mezarlık alanı için yer seçimi sırasında, gelecek yıllarda kentin gelişimiyle konut, sanayi, yol vb. kullanımlardan gelecek baskı da dikkate alınarak, düşünülen alanlar alternatif kullanımları açısından da değerlendirilmelidirler. Bu nedenle arazi

kullanım planları ve kentin gelişim planları mezarlığın yeri seçilmeden önce incelenmelidirler (Hausen 1986).

Diğer arazi kullanım şekilleri için olduğu gibi mezarlık alanı için de yer seçimi sırasında göz önünde bulundurulması gereken ve Umumi Hıfzıssıhha Kanunu Madde 212’de açıklanan ölçütler vardır. Bunlar alanın jeolojik yapısı, yeraltı su seviyesi, toprak yapısı, eğimi, yönlenmesi ve alana ulaşılabilirliktir.

4.1.1 Toprak Yapısı

Mezarlık alanı toprağı su tutmamalı, geçirgen yapıda ve mikroorganizma faaliyetleri yeterli düzeyde olmalıdır. Çok gevşek zeminli araziler, kayalık ve çok sert zeminli araziler bu amaç için uygun değildir (Özkan ve diğ. 1996).

Mezarlık alanındaki toprak, suyu tutan ve geçirgen olmayan bir yapıya sahipse mikroorganizma faaliyetleri engellenir ve dolayısıyla cesedin ayrışması güçleşir. Balçıklı kil ya da kaba çakıllı topraklar, suyu tutma ve kolay kazılmama nedenleriyle mezarlık için uygun değildir. Ayrıca kireçli ve gözeneksiz topraklarda, mikrobiyotik aktiviteler engelleneceğinden, bu tür topraklar da mezar yeri olarak uygun değildir (Uslu 1997).

İstanbul’da mevcut mezarlıklara bakıldığı zaman; Sarıyer, Yeniköy, Ortaköy, Eski Kozlu, Yeni Kozlu, Kocasinan, Karacaahmet, Küçükyalı, Yayla, İhlamurkuyu, Kurtköy, Kazlıçeşme gibi bazı mezarlıkların toprak yapısı yukarıda açıklanan vasıflara uymaktadır. Sanayi, Hasdal, Kilyos, Eyüp, Hekimbaşı, Şifa, Yeni, Şıhlı, Çayırbaşı, Kâğıthane, Taşlıtarla, Alibeyköy, Zincirlikuyu, Hasköy gibi çoğu mezarlıkların toprak yapısı cenaze gömüsü için uygun vasıflara haiz değildir.

4.1.2 Jeolojik Yapı

Cesedin çürüyüp toprağına karışmasının kolaylığı açısından, mezarlık yerinin jeolojik yapısı çok önemlidir. Andezit zeminler kazılmalarındaki güçlük nedeniyle uygun değildir. Bozulmuş andezit zeminler ise andezit zeminlere oranla daha kolay kazıldıkları halde hiç toprak bulundurmadıkları için çürüme işleminin gerçekleşmesini geciktirir, bu

nedenle tercih edilmemelidir. Toprak zeminler, kum-kil-çakıl karışımı alüvyon zeminler, mezarlık alanları için en uygun zeminlerdir (Uslu 1997).

4.1.3 Yeraltı Su Seviyesi

Mezarlıkta yeraltı su seviyesinin toprak yüzeye olan mesafesinin minimum 2,5 m olması gerekmektedir. Bu seviyenin 2,5 m' den daha az olması durumunda, cesetlerin çürüme işlemi ile istenmeyen koku, gaz çıkışı ve mikropların üremesi kaçınılmaz olacaktır (Uslu 1997).

Ayrıca mezarlıklar yeraltı su havzaları ve içme suyu kaynaklarından uzak olmalıdır (Özkan ve diğ. 1996).

4.1.4 Eğim Durumu

Çok düz araziler, drenaj sorunları nedeniyle mezarlık yeri olarak uygun değildir. Kazı dolgu gerektirecek kadar eğimli alanlar da tercih edilmemelidir. Genel bir ilke olarak eğimi %15'in üzerinde olan alanlar mezarlık yeri olarak seçilmemelidir (Özkan ve diğ. 1996).

Mezarlık yerinin %0–10 arasında eğime sahip olması idealdir. Eğim yol gibi amaçlar için kullanıldığında maksimum %15'e kadar çıkabilir. Alanın daha fazla eğimli, gömü için uygun olmayan yerleri de, su yüzeylerine, oturma dinlenme mekânlarına ya da yapısal elemanlara ayrılmalıdır (Uslu 1997).

4.1.5 Mezarlığa Ulaşım

Mezarlıklar, ideal konum olarak yerleşim alanlarını çevreleyen yeşil kuşak içinde ve kamu toplu taşıma araçlarıyla kolayca ulaşılabilir yerlerde tesis edilmelidir. Kentlerden çok uzakta tesis edilen mezarlıklar, onlardan beklenen işlevlerin büyük bir çoğunu yerine getirememektedir (Özkan ve diğ. 1996).

Mezarlık olarak seçilecek alan; kamu toplu taşıma araçlarıyla yarım saatlik seyahat süresini aşmayacak, yerleşim merkezine en fazla 15 km uzaklıkta olmalıdır (Taner 1988).

4.2 YAPISAL TASARIM

4.2.1 Girişler

Bir mekâna girerken ilk karşılanmada izlenimler diğer kısımlardaki algılamayı da etkiler. Mezarlıklara girerken insanların psikolojileri düşünüldüğünde, mezarlık girişi, “dünyanın cennete açılan kapıları gibi mekâna ilahi bir melodi kazandıracak” şekilde olmalı görüşünün önemini ortaya koymaktadır (Bayraktar 1973).

4.2.2 Yönetim Binası

Mezarlık görevlisinin barınacağı, resmi kayıtları tutabileceği ve ihtiyaçlarını gidereceği en az 1 oda, mutfak ve wc den oluşacak büyüklükte bir bina olmalıdır. Aynı zamanda mezarlık yönetim binası, mezarlığa gelen cenaze sahiplerine de hizmet verecek şekilde, bilgi alabilecekleri, sorunlarını dile getirecekleri mekânlar olacaktır.

4.2.3 Otoparklar

Girişle yakın ilişki içerisinde, fakat yine tasarımla gizlenerek konumlandırılması gereken otoparklar yeterli büyüklükte tasarlanmalıdır (Taner 1988).

Otopark büyüklüğü hesaplanırken, bayram ve hafta sonları gibi ziyaretçinin yoğun olduğu günler düşünülerek hesap yapılırsa, kıt olan mezarlık alanları en az mezarlık alanı kadar otopark alanı ayırmak gerektirir. Bunun için cenaze törenleri ve diğer sair günlerdeki ziyaretçi yoğunluğuna göre otopark alanı hesaplanarak yapılmalıdır.

4.2.4 Çevresel Sınırlama

Mezarlıklarda mezarların ve donatı elemanlarının vandalizme karşı korunması için çevresel sınırlama yapılmaktadır. Ancak yüksek duvarlar ve ağaçlar çevreden ayırıcı bir etki yapmaktadır (Taner 1988).

Bu nedenle, mezarlıkların sınırlandırılmasında, yüksek beton ya da taş duvarların kullanımı yerine dekoratif duvarlar, bitkisel çit ya da sarmaşıklarla örtülmüş duvarlar kullanılmalıdır.

4.2.5 Mezarlık İçi Yol Ağı

Mezarlık tasarımında yayalara üstünlük tanınmalı, ancak mezarlığın her bölümüne ulaşan ana ve tali taşıt yollarından oluşan sirkülasyon ağı oluşturulmalı ve ring sistemi tercih edilmelidir (Özkan ve diğ. 1996).

Sirkülasyon sistemi kişilerin aradıkları yeri kolayca bulmalarına imkân tanınmalıdır (Taner 1988).

Mezarlığın ana aksı, defin sırasında oluşacak araç ve yaya trafiği için uygun olmalıdır. Araç trafiğine açık, ana aks kenarında yaya için düzenlemeler yapılmalıdır. Yaya yolu ile gömü alanları arasında yeşil bir bant olmalıdır (Uslu 1997).

Ana girişteki yolun genişliği 12-18 m olmalı ve diğer girişler kontrol altında bulundurulmalıdır. Mezarlık içindeki yaya yolları ise 2-4 m olmalıdır (Güçlü ve diğ.1996).

4.2.6 Donatı Elemanları

Başarılı bir düzenlemede uygun hizmet yarıçapı olan çeşmeler ve çöp toplama birimleri ihmal edilmemeli ve özenle tasarlanmalıdır (Özkan ve diğ. 1996).

Her mezarlık girişinde mezarlık planının ve mezarlıkla ilgili duyuruların yer aldığı panolar bulunmalıdır. Bu panoların mezarlıktaki diğer yapısal elemanlara uyumuna ve dekoratif olmalarına özen gösterilmelidir. Ayrıca mezarlıklarda girişle beraber toplanma, dağılma mekânları ve adaların girişlerine, içlerinde renkli çiçeklerle kompozisyonlar oluşturulmuş bitki kapları yerleştirilmelidir.

Mezarlıkların ekolojik işlevlerini desteklemek, kuşlar, böcekler, kelebekler ve balıklar için yaşam ortamı sağlamak için mezarlıklarda kuş evleri ve su yüzeylerine de yer verilmelidir. Mezarlıklardaki durgun su yüzeyleri ziyaretçiler üzerindeki dinlendirici etkileri yanında yağmur suyunun biriktirilmesi işlevini de gerçekleştirecektir (Badeja 1998).

Ayrıca su yüzeyleri, mekânı genişletici etki yaratacağından, mezarlıklarda kasvet ve sıkıntı yerine rahatlamayı sağlayacak ve çevredeki ağaçların yansımaları sayesinde, mezarlık alanının zengin bir görünüm kazanmasına yardımcı olacaklardır.

Mezarlıkların aydınlatılması unutulmaması gereken bir konudur. Mezarlıkların, parklar gibi aydınlatılmaları sayesinde mezarlıkların geceleri insanlar üzerinde uyandıracığı ürküntü hissi önlenecektir

Mezarlıklarda aydınlatma; farklı aralık, yükseklik ve yoğunluklarla sağlanan hiyerarşik bir düzen içinde olmalıdır. Bu amaçla ana aks ve girişlerde 6-15 m yüksekliğinde yoğun aydınlatma, ikinci derece yollarda 3-5 m yüksekliğinde orta aydınlatma yapılmalıdır. Ayrıca mezarlık çevresinde, ibrelili ve geniş yapraklı bitkiler üzerinde aşağıdan ve yukarıdan verilen ışık kaynağıyla spot aydınlatma yapılmalıdır. Mezar taşları ve mezarların algılanamayacağı; ancak bitkisel elemanların vurgulanacağı aydınlatma dikkate alınmalıdır (Uslu 1997).

4.3 BİTKİSEL TARASIM İLKELERİ

Mezarlıkların ekolojik, hijyenik ve rekreasyonel işlevlerinin oluşmasında bitkisel elemanların çok önemli payı bulunmaktadır (Özkan ve diğ. 1996).

Mezarlıklar için bitkisel tasarım önemle üzerinde durulması gereken bir konudur. Yapısal tasarımları açısından çeşitli mezarlık formları olduğu gibi bitkisel tasarımları açısından da çeşitli mezarlık formları oluşturmak mümkündür (Richter 1998).

Mezarlıklarda yeşil alan ve bitkilendirme yapılırken, insanı rahatlatması, mekânı zenginleştirilmesi yanında toprak yapısı, PH değeri, iklim koşulları düşünülmelidir. Tarihten günümüze kadar gelen, mezarlıkların sembolü haline gelmiş bitki türleri (Selvi) bitkisel tasarımda yer almalıdır. Mezarlıklarda bitkisel tasarım yapılırken, mezarlıktaki bitki türlerinin gelecekteki büyüklükleri düşünülmelidir

4.3.1 Mezarlık Genelinde Bitkilendirme

Mezarlık genelinde yapılan bitkisel düzenlemede, mezarlığın tipi ve düzenleme amacı önemlidir. Mezarlığın bir park mezarlığı mı, orman mezarlığı mı, yapısal ağırlıklı bir kül

mezarlığı mı, yoksa memorial park mı olacağı, bitkisel tasarım sırasında göz önünde tutulmalıdır.

Mezarlıklarda bitkiler; çevreleme, gölgeleme, yönlendirme ve vurgulamanın yanı sıra, yapraklarının hareketiyle oluşan ışık oyunları ile ziyaretçiler üzerinde davetkâr bir etki yaratmaktadır (Born 1998).

Herdem yeşil olduğu için iğne yapraklı bitkiler mezarlıklarda çok kullanılırlar; ancak sürekli iğne yapraklı bitkilerin kullanımı gözü yorduğu ve fazla ciddi bir etki yarattığı için kumlu ya da kireçli topraklar gibi iğne yapraklı bitkilerin kullanımının zorunlu olduğu özel alanlar hariç mezarlıklarda değişik sonbahar renkleri ile dekoratif ve huzur verici bir etkiye sahip, park hissi uyandıran geniş yapraklı bitkiler, iğne yapraklı bitkilerin yanında bol miktarda kullanılmalıdır.

Mezarlık genelinde; yol ağaçlaması, mezarlık alanını çevrelemesi, istenmeyen görüntü ya da gürültünün perdelenmesi, oturma ve dinlenme köşelerinde gölge olanağı sağlaması, giriş alanını vurgulaması ve otopark bitkilendirmesine yönelik tür seçimi yapılmalıdır.

Bitki türleri, mezarlıkta kullanım amacına uygun olarak doğal bitki örtüsü içinden seçildiğinde; arazi ve bakım şartlarındaki olumsuzluklardan en az etkilenmektedir. Ayrıca seçilen bitki türünün kök yapısı; kazı çalışmalarını olumsuz etkilememesi veya ilerde mezarlarda sorun çıkarmaması için kazık ya da yürek köklü olmalı, yayvan köklü olmamalıdır.

Mezarlık alanının çevrelenmesi için bitki türleri seçilirken, doğal vejetasyon bitkilerinin seçilmesine dikkat edilmelidir. Bitki türleri seçilirken, mezarlık alanındaki habitata bağlı olarak az sayıda ağaç ve çalı türlerine yer verilmelidir. Doğal vejetasyon bitki örtüsünden sadece çalılar kullanılarak yapılan çevreleme çalışmasının zaman içinde daha başarılı olduğu görülmüştür (Richter 1998).

Mezarlık içinde bitkilendirmeye aynı zamanda oransal olarak dengelenmiş alanlar yaratılmalıdır. Mezarlıkların bitkilendirilmesinde, doğal bitki örtüsü dışındaki bitki türlerine yer verilmemelidir. Mezarlık alanının çevrelenmesi için kullanılan bitki türlerinin, mezarlık içinde uygun olan yerlerde de kullanımı mümkün olabilmektedir (Richter 1998).

Mezarlıklarda soliter bitki kullanımıyla, birbirinden farklı alanlar yaratmak mümkündür. Ancak bu amaçla sadece konik formlu koniferler seçilmemeli, sophora japonica pendula gibi dairesel ve sarkık formlu bitkiler de kullanılarak esnek alanlar oluşturulmalıdır (Etienne 1998).

Mezarlıklarda oturma dinlenme alanlarında ve otoparklarda gölgelemeyi sağlamak için geniş taç çapı olan, boylu, yukardan taçlanan geniş yapraklı bitkiler tercih edilmelidir.

Mezarlıkta matem havasını bozduğu gerekçesiyle özellikle renkli mevsimlik ve perenial çiçek kullanılmaması bazı tasarımcılar tarafından savunulsa da, belirli oranlarda yer verilen renkli bitkiler ortama canlılık katacaktır. Mezarlık ortamının kasvetli havasının renkli otsu bitkiler yardımıyla kısmen de olsa dağıtılması, ziyaretçi psikolojisi üzerinde sakinleştirici etki yapacaktır (Uslu 1997).

Ayrıca mekân genişletici, ziyaretçileri rahatlatıcı etkileri nedeniyle çim alanlar da mezarlıklarda mutlaka yer verilmesi gereken alanlardır. Özellikle toplanma, dağılma mekânlarında ve giriş alanında geniş çim yüzeylere yer verilmesinin mezarlık alanında istenen sakin ve huzurlu havayı sağlamada önemi büyüktür.

5. İSTANBUL KENTİ MEVCUT MEZARLIKLARIN İRDELENMESİ

5.1 İSTANBUL KENTİ MEVCUT MEZARLIKLARIN NİTELİKSEL AÇIDAN İRDELENMESİ

5.1.1 Mezarlıkların Yönetimi

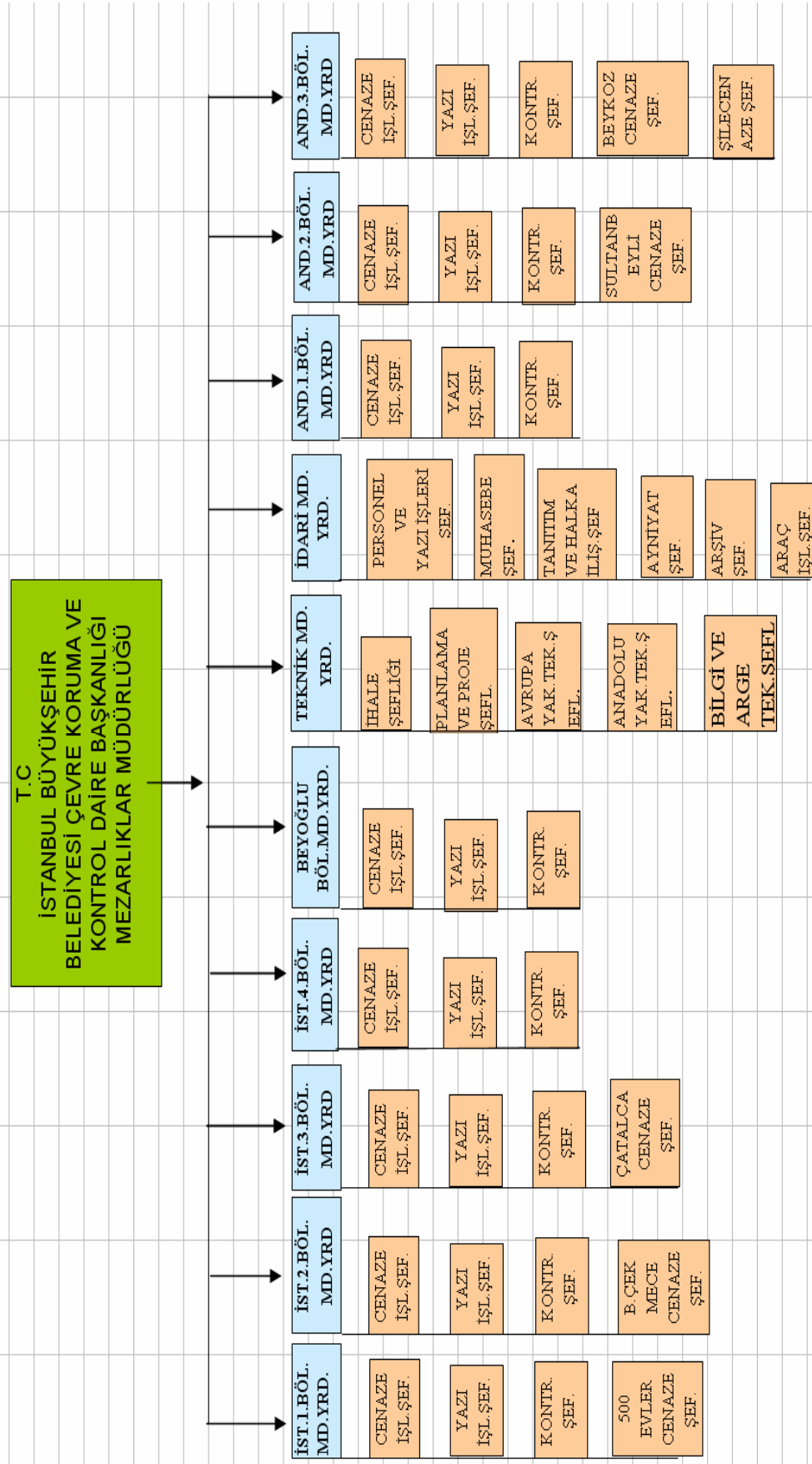
24/04/1930 tarihinde kabul edilen 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 212. maddesinde; "Her şehir ve kasaba belediyesi, şehir ve kasabanın haricinde ve meskenlerden kafi miktar uzakta olmak üzere şehir ve kasabanın nüfusuna ve senelik vefiyatı umumiyesine nispetle lazım gelen bir veya müteaddit mezarlık mahalli tesisine mecburdur. Mezarlık olmak üzere intihap edilecek mahallerin toprağı, vasıfları ve civarındaki meskenler veya su membaları için sıhhi bir mahzur bulunup bulunmadığı ve mesahai sathiyesinin kifayeti sıhhiye memurlarınca tayin olunur. Bu mezarlıkların tanzim ve iyi bir halde muhafazası mahalli belediyelerine aittir. Mezarlıkların etrafı behemehal duvarlarla tahdit edilir" denilmektedir.

Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 212.maddesinde görüldüğü gibi belediyelere, şehrin ihtiyacını karşılayacak büyüklük ve sayıda mezarlık kurmak ve işletmek sorumluluğu verilmiştir. Ayrıca 5216 sayı 10.07.2004 tarihli Büyükşehir Belediye Kanunu ile İstanbul Büyükşehir Belediye sınırları il sınırı olarak büyütülmüştür. 5216 sayılı kanunun 7/s bendinde de mezarlık ve cenaze hizmetleri, Büyükşehir Belediyesi'nin yetki ve sorumluluğuna verilmiştir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Mezarlıklar Müdürlüğü bu sorumluluğu yerine getirmektedir.

Mezarlıklar Müdürlüğü çalışmalarını; 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, 3998 sayılı Mezarlıkları Koruma Kanunu, Mezarlıklar Hakkındaki Nizamname ve İBB Mezarlıklar Müdürlüğü 2006 yönetmeliğine, her yıl belediye meclisince çıkartılan ücret

tarifesine göre yerine getirir. Mezarlıklar Müdürlüğü, Müdür, Teknik Müdür Yardımcısı, İdari Müdür Yardımcısı, Bölge Müdür Yardımcıları ve bunlara bağlı şefliklerle, İstanbul’ da vefat edenlerin cenaze hizmetlerini yürütmektedir. (Şekil 5.1).

Şekil 5.1 : Mezarlıklar Müdürlüğü organizasyon şeması

Mezarlıklarda yapılacak her türlü (mezar, çeşme, yol vb.) inşai faaliyet Mezarlıklar Müdürlüğü'nün iznine tabidir.

İstanbul'da bulunan mezarlıklar, parselli ve sıralı olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Parselli mezarlıklar; ada, parsel ve mezar numaraları cenaze defnine başlamadan önce belli bir plana göre yapılmış mezarlıklardır (Şekil 5.2).

Şekil 5.2 : Parselli mezarlık statüsündeki Zincirlikuyu Mezarlığı

Mezarlıklar Müdürlüğü'nün yönetmeliğinde şart koşulan, mezar sahiplerinin beş yıl içinde mezarlıklarını yaptırma zorunluluğu, parselli mezarlıkları kapsamaz.

Sıra mezarlıklarında ise ada, parsel, mezar numarası belli plana göre değil rasgele verilmiştir. Mezar numaraları bir birini takip eden numaralar şeklinde değil cenaze defin yapıldıkça numara verilen mezarlıklardır (Şekil 5.3).

Sekil 5.3 : Sıra mezarlığı statüsündeki Osmaniyeye Mezarlığı

Sıra mezarlıklarda beş yıl içerisinde mezar üst yapısı yapılmayan dolu mezarlar ve bir yıl içerisinde yapılmayan boş mezarların kullanma hakkı, mezarlıklar yönetmeliğinin 5/1 maddesine istinaden kaybolur.

İstanbul'da bulunan mezarlıklar; belediye mezarlığı, gayri müslim mezarlıkları, şehitlik, devlet mezarlığı, hazireler ve Vakıflar Genel Müdürlüğü' ne bağlı mezarlıklar olmak üzere altı bölüme ayrılır. Hazireler hariç diğer mezarlıkların bakım onarımları, Mezarlıklar Müdürlüğü tarafından yapılmaktadır. Gayri müslim cemaatleri ise kendi dini ritüellerine göre cenaze hizmetlerini yürütmektedirler. Şehitliklerin mülkiyeti Genelkurmay Başkanlığı'na ait olup, Şehitliklere defin işlemi Genelkurmay Başkanlığı'nın izni ile Mezarlıklar Müdürlüğü tarafından yerine getirilmektedir. Vakıflara ve hazirelere defin işlemi, cenaze adına alınan Bakanlar Kurulu kararıyla Mezarlıklar Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir.

2006 yılında çıkarılan Mezarlıklar Müdürlüğü'nün yönetmeliğine göre; İstanbul'da ki mezarların büyüklükleri;

Tüm İslam mezarlıklarında mezar yeri ebatları azami: $1,20 \times 2,20 = 2,64 \text{ m}^2$,

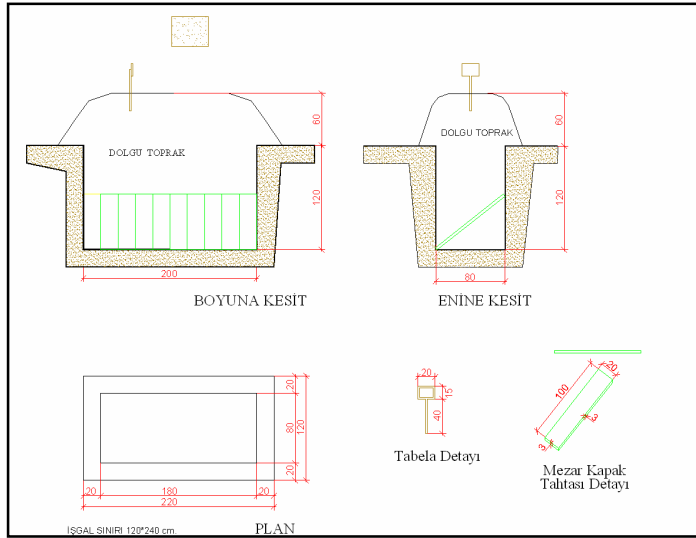
Ekalliyet mezarlıklarında mezar ebatları: $1 \times 2 = 2 \text{ m}^2$,

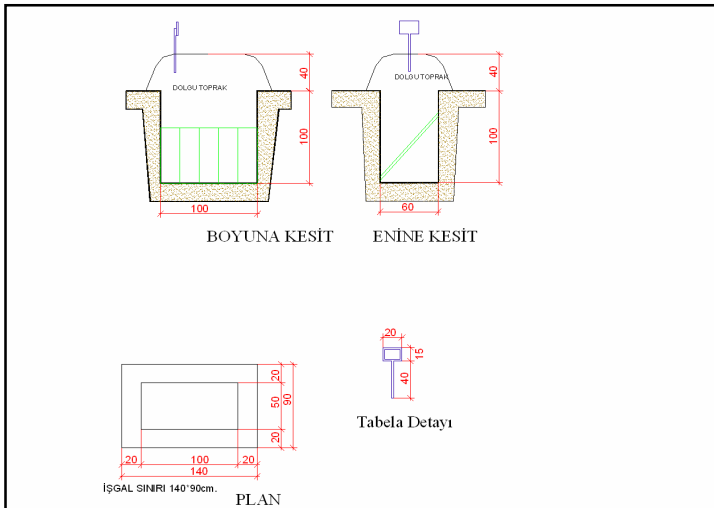
Çocuk ve bebek mezar ebatlar $0,50 \times 1 = 0,50 \text{ m}^2$ olarak belirlenmiştir..

Mezarlar toprak, lahit ve iki katlı lahit şeklinde yapılmaktadır.

Toprak mezarda $1,20 \times 2,20 \times 1,5$ m ölçülerinde kibleye paralel kazılan mezara, ölü, mezar içinde sağ yanı üzerine yatırılarak, yüzü kibleye gelecek şekilde yerleştirilir. 1 m boyunda tahtalar ölüün üzerine açılı bir şekilde yerleştirilir. Daha sonra toprakla üzeri örtülerek cenaze defni tamamlanır (Şekil 5.4a, 5.4b)

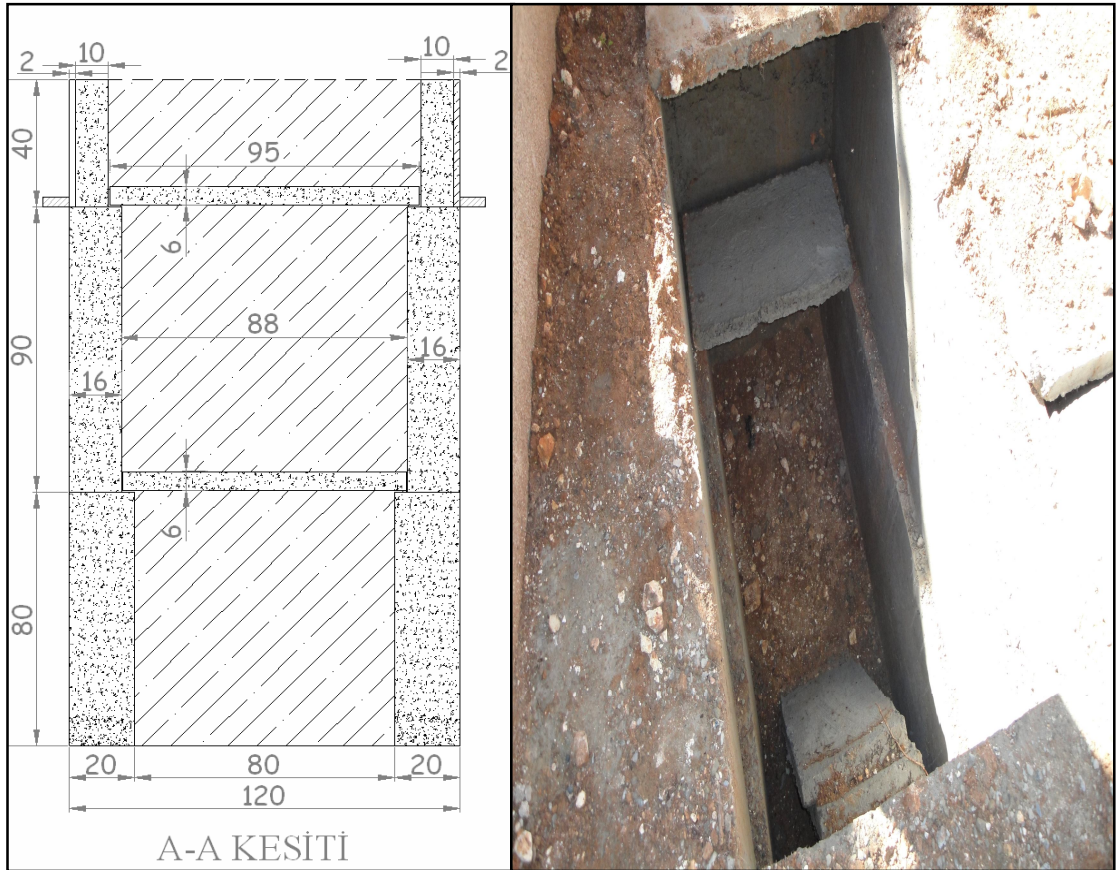
Şekil 5.4a : Toprak mezar kesiti

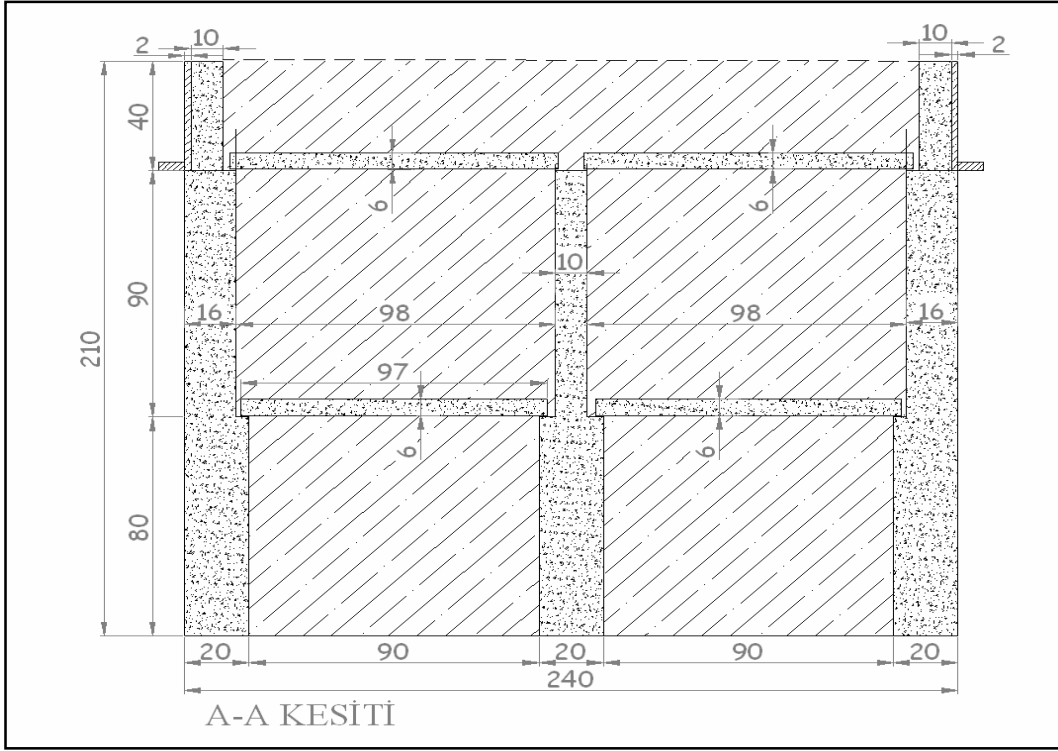
Şekil 5.4b : Toprak çocuk mezar kesiti

Lahit mezarın, önceden briket veya betonla etrafı yapılır. Ölünün üzeri tahta yerine beton kapaklar kapatılarak toprakla üzeri örtülür .

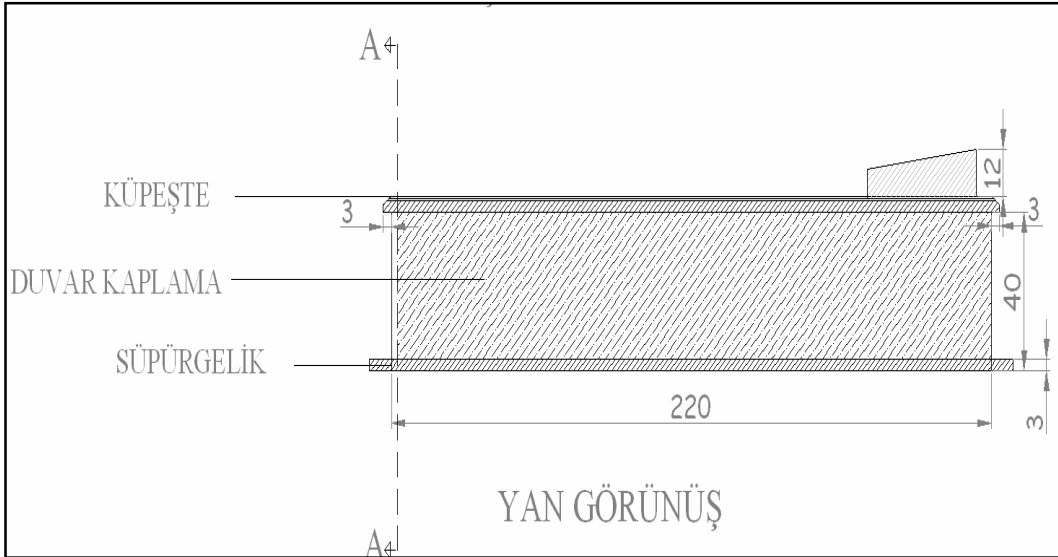
İstanbul'da şehir içlerinde mezar yeri yetersizliğinden, son yıllarda iki katlı lahit mezar yaygınlaşmıştır. Defin işleminden önce, mezar daha derin kazılarak, etrafı beton ile çevrilir ve mezar içinden, 80 cm yüksekliğinde ki kısma, birinci mezarın kapaklarını koymak için çıkıntı bırakılmaktadır. Birinci cenaze, mezar içine usulüne uygun yerleştirilerek beton kapaklar kapatılır ve üzeri toprakla örtülür. İkinci cenaze defnedilirken, birinci ölünün üzerindeki beton kapakların üzerine 40 cm toprak koyularak usulüne uygun cenaze yerleştirildikten sonra beton kapaklar örtülür ve üzerine toprak atılarak defin tamamlanır (Şekil 5.5,5.6a,5.6b).

Şekil 5.5 : Bir kişilik iki katlı betonarme lahit kesiti yan görünüş

Şekil 5.6a : İki kişilik iki katlı betonarme lahit kesiti yan görünüş

Şekil 5.6b : İki kişilik iki katlı betonarme lahit kesiti yan görünüş

Hıfzıssıhha Kanunu'nun 223. maddesinde, bir mezara 5 (beş) yılı geçmeden ikinci ölü gömülemez hükmü yer almaktadır. Ancak iki katlı lahitlerin ikinci katına beş yıl geçmeden cenaze gömülmesi işleminde bu hüküm geçerli değildir.

İstanbul şehir merkezinde ki mezarlıklarda yer olmadığı için her geçen gün bir mezara birden fazla ölü gömülmesi yaygınlaşmaktadır.

İstanbul'da şehir merkezlerinde ki mezarlıklar dolu olduğundan, cenaze sahiplerinin talebini karşılamak için 5216 sayılı kanunun 7/s bendinde yer alan "mezarlıkları işletmek ve işlettirmek" ifadesine dayanılarak Mezarlıklar Müdürlüğü, yönetmeliğinde "mezar işletmeciliği" başlığı altında yeni bir düzenleme getirmiştir. Planlarda mezarlık olarak önerilen ancak mülkiyeti şahsa ait olan yerlerin sahipleri, planda mezarlık olarak belirtilen yerin mülkiyetini şartlı olarak İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile karşılıklı yapılan bir protokol ile bağışlamaktadır. Protokol, Belediye Meclisinde onaylandıktan sonra mezar işletmeciliği uygulamaya başlamaktadır. Mezar bedelleri, Mezarlıklar Müdürlüğü'ne ödendikten sonra kullanma belgesi Mezarlıkları Müdürlüğü tarafından verilmektedir. Protokolde belirlenen sürelerde boş olarak satılan veya cenaze gömülen yerlerin bedelleri, işletmeciye hak edişler şeklinde ödenir. Mezar işletmeciliği, özel mülk sahiplerinin planlarda mezarlık olan topraklarını değerlendirme imkânı getirirken belediyenin kamulaştırma yükünü kaldırarak, verdiği cenaze hizmetine karşılık ayrıca gelir kazanmasını sağlamaktadır.

5.1.2 Mezarlık Duvarları

1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nda, belediyeler mezarlıkların etrafını duvarlarla çevirmek zorundadır. İstanbul'da bulunan mezarlıklardan, Ek tablo A1 de görüleceği gibi Habibler-Yayla Mezarlığı, Aydıntepe Mezarlığı ve Teferrüç Mezarlığı'nda, çevresel sınırlama yapılmamıştır (Şekil 5.7).

Şekil 5.7 : Çevresel sınırlaması yapılmamış Esenyurt Yeni Mezarlığı

Cebeci Mezarlığı, Küplüce Mezarlığı, Altınşehir Mezarlığı, Merdivenköy Mezarlığı, Yayalar Mezarlığı gibi mezarlıkların çevresi kısmen sınırlandırılmıştır veya onarılması gerekmektedir (Şekil 5.8).

Şekil 5.8 : Çevresel sınırlaması kısmen yapılmış Cebeci Mezarlığı

Güngören Mezarlığı, Kocasinan Mezarlığı, Kartal mezarlığı gibi mezarlıkların sınırlandırılması tam ve yeterli yüksekliktedir (Şekil 5.9).

Şekil 5.9 : Çevresel sınırlaması tam yapılmış Güngören Mezarlığı

5.1.3 Mezarlıktaki Donatılar

Mezarlıklarda en fazla yer alan donatı çeşmelerdir. Çoğunlukla mezar sahipleri tarafından çeşmeler farklı tiplerde yapılmaktadır (Şekil 5.10).

Şekil 5.10 : Mezarlıklarda farklı tiplerde yapılmış çeşme örnekleri

Mezar sahiplerinin yaptığı çeşmeler, zamanla bakımsızlık yüzünden işlevlerini yitirerek kirlilik oluşturmaya başlamaktadır (Şekil 5.11).

Şekil 5.11 : Bakımsız çeşme örnekleri

Mezarlıklar Müdürlüğü, çeşme konusunda yapılan aşırı talepleri azaltmak amacıyla harç bedeli uygulaması başlatmıştır. Çeşmeler yapıldıktan sonra unutulmakta ve bakımları yapılmamaktadır. Bu sebeple de çeşmeler yapıldıktan sonra bakımsız bırakıldıkları takdirde çeşmelerin kaldırılacağı şartı getirilmiştir. Çeşme yaptırmak isteyen mezar sahibi, şartları kabul ettiği takdirde çeşme yapımına izin verilmektedir.

İstanbul'daki mezarlıklar, ada ve parsellerle tanımlanmakla beraber; parselli mezarlıklar (Zincirlikuyu, Kilyos, Kocatepe, Yeni Şıhlı vb.) dışındaki sıra mezarlıklarda (Necatibey Silivri Kapı, Maltepe, Bağcılar, Aşiyan, Yeniköy, İstinye vb.) düzenli adalar bulunmamaktadır.

Mezarlıklarda yönlendirici ve bilgilendirici tabelalar çoğunlukla bulunmamaktadır.

Mezarların bulunduğu adaları gösteren tabelalar kısmen bulunmaktadır (Şekil 5.12).

Şekil 5.12 : Mezarlıklarda yapılmış standart olmayan tabelalara örnekler

Mezarlıklar Müdürlüğü tarafından yapılmakta olan MEBİS (mezarlık bilgi sistemi) projesi kapsamında, mezarlık içerisinde bulunan tüm yollara ve adalara tabelaların konulması hedeflenmiş ve uygulamaya başlanılmıştır (Şekil 5.13).

Şekil 5.13 : MEBİS projesi kapsamında yapılan Beşyüzevler mezarlığında ki tabela örneği

Mezarlıklarda mevcut olan bank, çöp kutusu, aydınlatma elemanları gibi donatılar yeterli sayıda bulunmamaktadır. Mevcut olan donatılara bakıldığı zaman ise estetik ve fonksiyonel yönden doğru yerlere yerleştirilmediği, gelişi güzel konuldukları görülmektedir (Şekil 5.14ab,5.14b).

Şekil 5.14a : Ağaca monte edilmiş çöp kovası

Şekil 5.14b : Aydınlatma direğine monte edilmiş yönlendirme tabelası

Mezarlıklarda taziye alanı, Kocatepe, Zincirlikuyu Mezarlıkları dışında bulunmamaktadır (Şekil 5.15).

Şekil 5.15 : Zincirlikuyu Mezarlığında taziye alanı

5.1.4 Mezarlık İçi Yol Sirkülasyonu

Mezarlıklarda yollar girişten başlayan ana aks, adalara ulaşımı sağlayan ve mezarlık çevresini dolaşan tali yollar şeklinde olmalıdır. İstanbul'da şehir merkezlerindeki mezar yeri yetersizliğinden, mezarlıklar ilk oluşumunda ayrılan yollara da mezar yapılmasından dolayı Bağcılar, Necatibey mezarlıklarında hiç yol bulunmamakta kapıdan girince mezarla karşılaşmaktadır (Şekil 5.16).

Şekil 5.16 : Bağcılar Mezarlığı girişi

Aşiyan, İstinye, Sarıyer, Kireçburnu, Maltepe, Çamlıca, Kağıthane, Ortaköy gibi bazı mezarlıklarda girişten itibaren kısa bir mesafede devam eden ve mezarla sona eren sınırlı bir yol bulunmaktadır (Şekil 5.17).

Şekil 5.17 : Ortaköy mezarlığı mezarlarla sonlanan yol

Feriköy, Yeniköy, Sanayi, Küçükalyalı vb. mezarlıklarında kısmen yol ağı bulunmaktadır (Şekil 5.18)

Kaynak : şehirrehberi.ibb.gov.tr

Şekil 5.18: Sanayi mezarlığında kısmen bulunan yol ağını gösteren hava fotoğrafı

Zincirlikuyu, Kilyos, Yayla, Yeni Şıhlı, Kocatepe ve Hasdal gibi parselli mezarlıklarda yeterli yol ağı bulunmaktadır (Şekil 5.19).

Kaynak : şehirrehberi.ibb.gov.tr

Şekil 5.19 : Hasdal mezarlığında yeterli yol ağını gösteren hava fotoğrafı

Ek1 Tablo A da görüleceği gibi 124 adet mezarlığa araç girişi bulunmamaktadır.

Parselli mezarlıklar dışındaki mezarlıklarda mezarlara ulaşmak için diğer mezarların üzerine basılarak ulaşım sağlanmaktadır (Şekil 5.20)

Şekil 5.20 : Sıra Mezarlığı

5.1.5 Yönetim Binası ve Otopark

Mezarlıklarda bulunan yönetim binalarında mezarlık görevlisi, mezarlıkla ilgili kayıtları tutmakta, cenaze yerini tespit etmekte, mezar sahiplerinin mezarlarla ilgili sorunlarına yardımcı olmaktadır. İstanbul'daki şehir merkezlerinde bulunan mezarlıkların çoğunda yönetim binası bulunmaktadır (Şekil 5.21). Eski Şıhlı, Maltepe, Eski Kozlu ve İstinye Mezarlıkları'nda idari bina bulunmamaktadır. 5216 sayılı kanunla bağlanan eski ilk kademe belediyeleri, şimdi mahalleye dönüşen yerleşim yerlerinin tablo A1 da görüleceği gibi 69 adet mezarlığında idari bina bulunmamaktadır.

İstanbul'da ki mezarlıklardan Zincirlikuyu, Kilyos ve Kocatepe Mezarlıkları'nda kısmen otopark bulunmakta, diğer mezarlıklarda ise otopark bulunmamaktadır.

Yol kenarında bulunan mezarlıkları ziyarete gelenler araçlarını yollara park etmektedirler. Bu durum ise trafikte problemlere neden olmaktadır.

Şekil 5.21 : Sarıyer Mezarlığı İdari Binası

5.2 İSTANBUL KENTİ MEVCUT MEZARLIKLARIN NİCELİKSEL AÇIDAN

İRDELENMESİ

İstanbul Büyükşehir Belediye sınırları, 5216 sayılı kanunla, il sınırlarına ulaşmasıyla 39 ilçede mezarlık sayısı 258 adet ve toplam alanı da 8.854.000 m² ye ulaşmıştır. 1930 tarih, 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanunu'nun 212. maddesinde "Her şehir ve kasaba belediyesi şehir ve kasabanın haricinde ve meskenlerden kafi miktar uzakta olmak üzere şehir ve kasabanın nüfusuna ve senelik vefiyatı umumiyesine nispetle lazım gelen bir veya müteaddit mezarlık mahalli tesisine mecburdur." denilmektedir. Tablo 5.1

görülebileceği gibi Fatih ilçesinde kişi başına düşen mezarlık alanı 0,03 m² iken Silivri ilçesinde 3,35 m² diğer ilçelerde de herhangi oran gözetilmemiştir.

Tablo 5.1 : Kişi başına düşen mezarlık alanı

	İlçesi	Nüfus (2007)	Alan (km ²)	Mezarlık Sayısı (Adet)	Mezarlık Alanı (m ²)	Kişi Başına Düşen Mezarlık Alanı(m2)
1	Arnavutköy	148,419	506.48	22	253,300	1.71
2	Adalar	10,460	11.05	4	30,300	2.90
3	Ataşehir	345,588	25.87	2	36,700	0.11
4	Avcılar	322,190	41.92	3	64,000	0.20
5	Bağcılar	719,267	22.4	5	40,800	0.06
6	Bahçelievler	571,711	16.57	6	159,100	0.28
7	Bakırköy	214,821	29.65	1	16,300	0.08
8	Başakşehir	193,750	104.48	6	106,900	0.55
9	Bayrampaşa	272,196	9.54	1	36,800	0.14
10	Beşiktaş	191,513	18.04	5	60,800	0.32
11	Beykoz	241,833	310.36	19	338,800	1.40
12	Beylikdüzü	186,847	37.74	2	34,400	0.18
13	Beyoğlu	247,256	8.96	4	189,300	0.77
14	Büyükçekmece	151,954	157.68	19	220,600	1.45
15	Çatalca	61,566	1,040.42	15	186,000	3.02
16	Çekmeköy	135,603	148.02	10	163,100	1.20
17	Esenler	468,448	18.51	4	67,400	0.14
18	Esenyurt	335,316	43.12	6	108,400	0.32
19	Eyüp	317,695	228.14	12	673,970	2.12
20	Fatih	455,498	15.93	1	12,300	0.03
21	Gaziosmanpaşa	464,109	11.67	3	79,800	0.17
22	Güngören	318,545	7.17	1	39,400	0.12
23	Kadıköy	550,801	25.07	4	41,500	0.08
24	Kağıthane	418,229	14.83	4	250,100	0.60
25	Kartal	427,156	38.54	3	58,900	0.14
26	Küçükçekmece	662,566	37.51	5	261,100	0.39
27	Maltepe	415,117	53.06	5	214,400	0.52
28	Pendik	520,486	180.20	10	437,800	0.84
29	Sancaktepe	223,755	61.87	6	131,400	0.59
30	Sarıyer	276,407	151.26	16	728,900	2.64
31	Silivri	118,304	869.51	20	395,900	3.35
32	Sultanbeyli	272,758	28.86	5	59,100	0.22
33	Sultangazi	436,935	36.24	5	362,000	0.83
34	Şile	25,169	781.73	5	30,800	1.22
35	Şişli	314,684	34.98	6	756,500	2.40
36	Tuzla	165,239	123.86	7	246,100	1.49
37	Ümraniye	553,352	45.3	5	564,000	1.02
38	Üsküdar	529,550	35.34	8	834,200	1.58
39	Zeytinburnu	288,743	11.31	12	691,400	2.39

Şehir planları yapılırken Tablo 5.2.'de görüleceği gibi nüfus sayılarına göre ayrılması gereken kişi başına kamu alanları m² olarak belirlenmiştir. İmar yönetmeliğinde şehir planları yapılırken mezarlık alanına bir kural getirmediği için İstanbul da ilçelere göre kişi başına düşen mezarlık alanı çok farklılık göstermekte (Tablo 5.1), aynı zamanda şehirlerin temel ihtiyacı olan yeni mezarlık alanı oluşturmada sıkıntılarla karşılaşmaktadır.

Tablo 5.2 : Şehir Planları yapılırken nüfusa göre ayrılması gereken kamu alanları

Nüfus	0-15.000	15.000-45.000	45.000-100.000	100.000-+
Kreş+ anaokulu	1 m2/ kişi	1 m2/ kişi	1 m2/ kişi	1 m2/ kişi
İlköğretim (2)	4 m2/ kişi	4 m2/ kişi	4.5 m2/ kişi	4.5 m2/ kişi
Ortaöğretim (2)	3 m2/ kişi	3 m2/ kişi	3 m2/ kişi	3 m2/ kişi
Aktif Yeşil Alan (3)	10 m2/ kişi	10 m2/ kişi	10 m2/ kişi	10 m2/ kişi
Sağlık Tesisi Al. (2)	2 m2/ kişi	2 m2/ kişi	3 m2/ kişi	4 m2/ kişi
Kültürel Tesis Alanları	0.5 m2/ kişi	1 m2/ kişi	2 m2/ kişi	2.5 m2/ kişi
Sosyal Tesis Al. (4)	0.5 m2/ kişi	0.5 m2/ kişi	1 m2/ kişi	1.5 m2/ kişi
Halk Eğitim Merkezi	0.4 m2/ kişi	0.4 m2/ kişi	0.4 m2/ kişi	0.4 m2/ kişi
Dini Tesis Alanları	0.5 m2/ kişi	0.5 m2/ kişi	0.5 m2/ kişi	0.5 m2/ kişi
İdari Tesis Alanları	3 m2/ kişi	3.5 m2/ kişi	4 m2/ kişi	5 m2/ kişi
Teknik Alt Yapı (yol ve otopark hariç)	1 m2/ kişi	2 m2/ kişi	3 m2/ kişi	4 m2/kişi

Kaynak:İmar Yönetmeliği

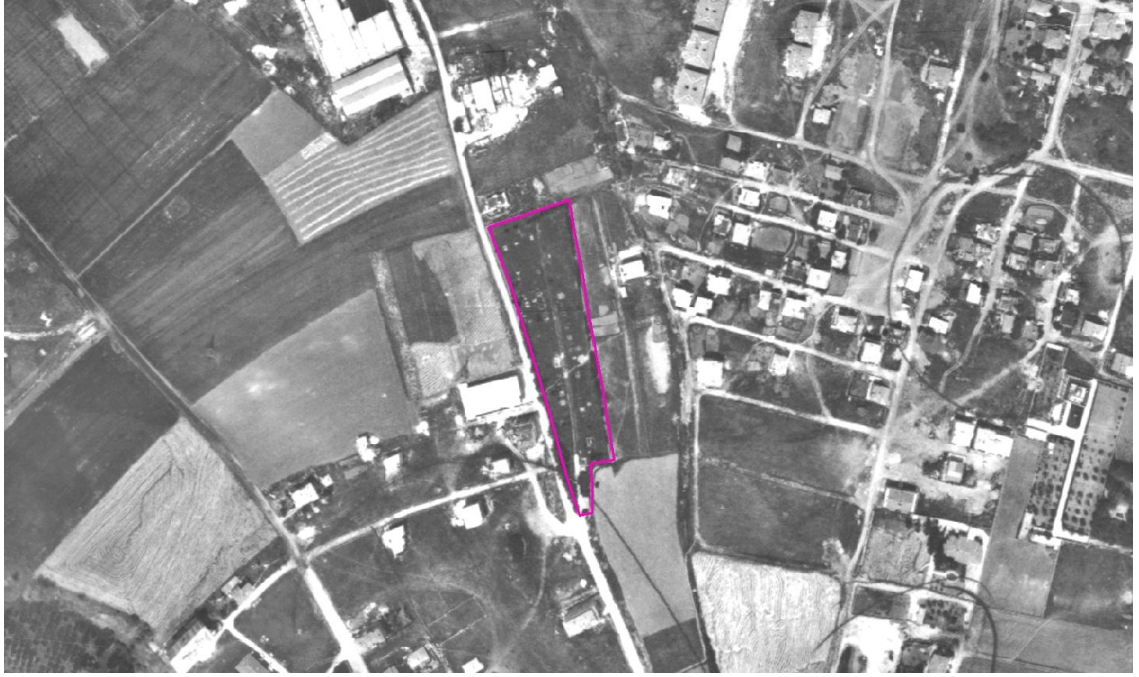
6. İSTANBUL KENTİ MEZARLIKLARIN SORUNLARI

6.1 MEVZUATTAN KAYNAKLANAN SORUNLAR

Türkiye Cumhuriyeti Devletinde mezarlık alanı oluşturma ve cenaze hizmetleri yapılmasındaki hususlar 24.04.1930 Tarih, 1593 Sayılı Hıfzısıhha Kanunu ve Bakanlar Kurulu'nun 01.07.1931 tarih, 11410 sayılı mezarlıklar hakkında Nizamname ile şartları belirlenmiştir.

Mezarlık ve cenaze hizmetlerini yürütme sorumluluğunu belediye olan yerlerde belediye, köylerde muhtarlıklara verilmiştir. 39 ilçe ve 5343,02 km² alanda ikamet eden İstanbulluların cenaze ve mezarlık hizmetlerinden İstanbul Büyükşehir Belediyesi sorumludur. İstanbul'un yıllık yeni mezarlık alan ihtiyacını karşılamak, 80 yıl önce yürürlüğe giren kanun ve yönetmeliklerle belirlenen şartları sağlayacak, mezarlık alanı oluşturmak imkânsızlaşmıştır. Bakırköy, Zeytinburnu, Fatih, Beşiktaş, Kadıköy, Üsküdar gibi 24 ilçe plansız bir şekilde yerleşim ve yapılaşmasını tamamlamıştır. Bu ilçelerde ikamet eden insanların, yeni mezarlık ihtiyaçlarını, kanun ve yönetmelikte özellikleri sayılan eğim, toprak, yerleşim alanına uzaklık, hâkim rüzgâr yönü gibi şartları sağlayacak alan bulmak, hatta şartları sağlamasa da boş mezarlık yapacak alan bulmak mümkün değildir.

Toprak yapısı, hakim rüzgar yönü, eğim gibi şartlar dan ziyade açıkça görülebilen, yerleşim alanlarına 500 m yaklaşma mesafesine İstanbul'da bulunan mezarlıkların %96'sı uymamaktadır. Ambarlı Mezarlığı gibi bazı mezarlıklara, şehir geliştikçe konutlar yaklaşmış (Şekil 6.1a,6.1b), bazı mezarlıklar başka alan planlanmadığı için mesafe şartına bakılmaksızın cenaze definleri yapılmaktadır (Şekil 6.2a,6.2b). Yılda yaklaşık 180 Da yeni mezarlık alanına ihtiyacı olan İstanbul'da, kanunda sayılan mezarlık olabilme şartlarına bakılmaksızın, daha çok orman alanları, hazine alanları mezarlık yapılmaktadır

Kaynak : şehirrehberi.ibb.gov.tr

Şekil 6.1a : Ambarlı Mezarlığı 1982 hava fotoğrafı görüntüsü

Kaynak : şehirrehberi.ibb.gov.tr

Şekil 6.1b : Ambarlı Mezarlığı 2008 hava fotoğrafı görüntüsü

Şekil 6.2a : Ambarlı Mezarlığı, mezarlıkla konutlar iç içe girmiş

Şekil 6.2b : Yayla Mezarlığı

6.2 YENİ MEZARLIK ALANLARININ TEMİNİNDE YAŞANAN SORUNLAR

İstanbul İli genelinde günde ortalama 120 adet cenaze defin hizmeti yapılmaktadır. Yapılan definlerin yaklaşık %70'i ilk gömü yapılacak olan mezarlara, %30'u ise aile kabirlerine defin şeklinde gerçekleştirilmektedir. Bu değerlere göre yılda 180 dönüm yeni mezarlık alanına ihtiyaç duyulmaktadır ve bu sayı her yıl İstanbul'un aldığı göç ve nüfus artışı nedeniyle daha da artmaktadır.

Maalesef yakın zamana kadar İstanbul gibi bir metropolde imar planlarının yapımı, kentleşme hızını yakalayamamış, kentin kontrolsüz biçimde büyümesinin ardından hâlihazır duruma uydurulmuş imar planları yapılmıştır. Kentleşme, bu biçimde gelişirken o şartlarda mezarlık alanları o zaman için ücra sayılabilecek bölgelerde bir planlama mantığından yoksun, günü kurtarmak maksatlı tesis edildiğinden, zaman içinde şehrin içinde kalan çok sayıda küçük küçük mezarlıkların varlığını doğurmuştur.

Mezarlıklarla ilgili durum günümüzde imar plan çalışmalarının, alt yapı hizmetlerinin önceden fizibilite edildiği toplu konut alanlarında da farklılık göstermemektedir.

İmar planı yapım esaslarına dair yönetmelikte; kentsel, bölgesel ve teknik altyapı alanlarına ilişkin ayrılması gereken minimum değerler nüfus yoğunluğuna bağlı olarak standarda bağlanmıştır. Fakat mezarlıklar kentsel, bölgesel ve teknik altyapı alanları arasında yer almamaktadır. Bu durum plancılar açısından plan sınırları içerisinde mezarlık alanı ayrılması zorunluluğunu getirmediğinden imar planı bulunan yeni yerleşim alanlarında bile mezarlık alanı sıkıntısının devam etmesine sebebiyet vermektedir.

Mezarlık alanlarının içme suyu havzalarına ait koruma bantlarından belli bir mesafeyi koruyacak şekilde tesis edilmeleri zorunluluğu, eldeki kısıtlı imkânları da zaman zaman ortadan kaldırmaktadır.

Bugüne kadar I., II. ve III. derece doğal sit alanlarında defin işlemleri yapılamadığı için özellikle neredeyse tamamına yakını sit alanı olan Beykoz bölgesinde ciddi mezarlık alanı sıkıntısı yaşanmakta iken; İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nın 27 Mart 2009 tarih ve 1374167 sayılı yazısı ile iletilen talebin, Kültür ve Tabiat Varlıklarını

Koruma Yüksek Kurulunda değerlendirilmesi sonucunda, Resmi Gazete'nin 09.10.2009 tarihli sayısında yayımlanan Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu İlke Kararı'na göre I., II. ve III. derece doğal sit alanlarında, bölgenin ihtiyaç ve özelliğine göre Şehitlik veya mezarlık alanları ile ilgili uygulamalar gerçekleŐtirilebilecektir.

Eski taş ocakları, döküm sahaları, rehabilite edilmiş çöp toplama sahaları gibi alanlar üzerinde tesis edilmiş mezarlıklarda yoğun yaęıŐla birlikte meydana gelen heyelan dolayısıyla mezarların kayması ve bunun yaŐattıęı sosyal boyuttaki sıkıntılarda göz ardı edilemeyecek nitelikte olan sorunlardan sayılabilir.

İmar planlarına girmiş mezarlıklardan, Őahıs parselleri üzerinde olanların kamulaştırma bedellerinin belediye bütçesine getirdiği yk farklı bir sıkıntı olarak karŐımıza çıkmaktadır.

İmar planında 2B arazisi üzerinde ayrılmış mezarlıkların bugüne kadar 2B arazilerinin akıbetinin belli olmaması nedeniyle hazineden devirleri mümkün olamamıŐ dolayısı ile kullanıma aılamamıŐtır.

İstanbul'da ilçelerin çoğunun yapılaşmasını tamamlamış olması ve defin hizmetlerinin de sürekliliğin esas olduğu, ertelenemeyecek hizmetlerden olması sebebiyle Mezarlıklar Müdürlüğü; Sarıyer ve Beykoz gibi geniş orman alanlarının bulunduğu ilçelerde, Orman Genel Müdürlüğü'nden mezarlık alanı olarak kullanılmak üzere "tahsis" yoluyla, maddi açıdan da fazla bir külfet getirmeyen; tahsis bedellerinin denmesi Şekliyle yeni mezarlık alanlarının temini yoluna gidilmiŐtir.

Fakat orman alanlarında ağaç kesimi gibi bir durum söz konusu olmadığından, tahsis alınan sık ağaçlık alanlarda parselasyonlu mezarlıkların tesisi mümkün olamamaktadır. Ya da orman tahdit sınırları içinde kalan fakat bir takım iŐgallere maruz kalmış tahsisli alanlar üzerindeki olumsuzlukların tahliyesi vs. gibi iŐlemler, Mezarlıklar Müdürlüğü tarafından giderilmek zorunda kalmaktadır ki bu da yaşanan sıkıntılardan bir diğeridir.

6.3 BÜTÇEDEN KAYNAKLANAN SORUNLAR

İstanbul’da, şehrin plansız gelişmesi, nüfusun hızlı artması ile 8.600.000 m²’lik alana sahip, 330 adet mezarlık oluşmuştur. İstanbul’da önce cenazeler gömülmekte, daha sonra mezarlık çevre duvarlarının yapılması, mezarlık yollarının yapılması ve mezarlıkta olması gereken fonksiyonların yapılması gerçekleştirilmektedir.

Hıfzısıhha Kanunu’nun 212. maddesinde “Mezarlıkların etrafı behemehal duvarlarla tahdit edilir.”denmesine rağmen yeterli mezarlıklara bütçe ayrılmadığı için 124 adet mezarlığın duvarı hiç yoktur 137 adet mezarlığın duvarı ise yeterli değildir (Tablo 1.A)

Tablo 6.1 : İstanbul Büyükşehir Belediyesi Mezarlıklar Müdürlüğü On Yıllık Harcama Bütçesi (İBB Mezarlıklar Müdürlüğü verisi)

	Yıllar										
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
İstanbuldaki Cenaze Hizmetlerine ve Mezarlıklara Yapılan Harcamalar (Bin TL)	153	630	1,300	2,603	3,860	4,127	422	24,139	64,743	30,067	26,235

Tablo 6.1 incelendiğinde, 2003 yılına kadar çeşitli oranlarda, harcanan paranın arttığı görülmektedir. 2004 yılında sadece mezarlıkların temizlik ve ot biçimi yapıldığı için harcanan para bir önceki yılın yüzde onuna karşılık gelmektedir. 2006 yılında, 52 adet mezarlığın rehabilitasyonu için iş yapıldığından son 10 yılın en yüksek bütçesine denk gelmektedir. Mezarlıklara harcanan para tablo 6.1’de görüleceği gibi ihtiyaçların karşılanmasına göre değil bazı yıllar yüksek bazı yıllar çok düşük bütçeler ayrılmıştır. Mezarlıklara ayrılan bu bütçelerle, mevcut mezarlıklardaki sorunların çözümlenmesi ve hızla artan mezarlık alanları ihtiyaçlarının karşılanmasının mümkün olamayacağı görülecektir.

6.4. PERSONELDEN KAYNAKLANAN SORUNLAR

Dünyanın insana sunduğu donanımlar ve bunun döngüsel çıkarımı olarak da insandan bekledikleri böylesi girift iken, bir kurumun hele hele, fenomen her şeyin son bulduğu alanı temsil eden bir kurum adına hizmet eden bireyden, hizmet alan kesimin bekledikleri, ona benzer giriftlikte olması pek muhtemeldir. Zira yaşamında duyabileceği hissi acıların en doruğunu (çocuğunu,eşini,annesini,babasını kaybetmesi) yaşadığı anda mantığını devre dışı bıraktığı gerçeği, hizmeti aldığı personel vasıflı insana yaklaşımı o oranda devre dışı olabilmektedir. Yine personel vasıflı insan, çalıştığı kurumun kendisine yüklediği sorumluluklar gereği hizmeti sunarken, başvuru kaynağı olan yönetmelik ve hali hazırda var olan mevzuat çerçevesince hareket etmek durumunda iken, kendisinden bütünüyle anaç insan olma vasfı ile hizmet bekleyen vatandaş vardır, karşısında. İnsani vasıfları taşıyan personel, insan olmayı bilmektedir elbet ancak, mevzuatı uygulayan personel de olmak durumundadır aynı zamanda.

Hal böyle iken, işin içine başlı başına eğitilmiş, kalifiye personel çalıştırabilme zarureti girmekte. Ancak ülkemiz koşulları düşünüldüğünde; hem öğretimini yüksek okul düzeyinde tamamlamış, hem de eğitimini kamil manada tekamüle erdirmiş ve bu ikisini bünyesinde barındıran birey sayısı oldukça az sayıdadır. Bunu başarabilmiş insanlar da daha farklı sektörlere yönelmişlerdir. Zira halen Mezarlıklar Müdürlüğü uhdesinde çalıştığı halde bu kurumda çalıştığını muhatabına söylemekten çekinen personel mevcuttur.

Mezarlıklar Müdürlüğü personel seçiminde, tek başına personel olabilme yeterliliğini kazanmış bireyleri değil, aynı zamanda birer halkla ilişkiler uzmanı kimliğini ve diploması olmasa bile, yüreğine işletmeyi başarabilmiş nitelikteki personeli çalıştırma lüzumuna özen göstermek zorundadır. Zira hizmet bekleyen vatandaşın, işin sağlam olabilirliği adına kendilerine haklı olarak dayatılan evrak prosedürü gerçeğine riayet edebilmesi ve usulca “bunlar da işlerini yapmak durumundalar” fikir gözüyle bakabilmeleri, muhatap oldukları kurum kimliğini taşıyan, aynı zamanda halkla ilişkiler uzmanı olabilmeyi becerebilmiş olan personelden geçmektedir.

Bütün bu sayılardan yola çıkarak Mezarlıklar Müdürlüğü'nün içinde bulunduğu problemler sıralaması için; personel sayısındaki eksiklik, personeldeki eğitim ve öğretim noksanlığı (Tablo 6.2), mesleki manada kalifiye eleman zayıflığı gibi hususlardan bahsedilebilir.

Tablo 6.2 : Personel eğitim düzeyi

ÖĞRENİM DURUMU	MEMUR			SÖZLEŞMELİ PERSONEL			İŞÇİ			TOPLAM
	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM	
OKURYAZAR			0			0	4		4	4
İLKOKUL	9	1	10			0	177	17	194	204
ORTAOKUL	7		7			0	77	3	80	87
LİSE	9	2	11			0	36	9	45	56
MESLEK LİSESİ	25	2	27	1	2	3	33	3	36	66
ÖN LİSANS	28	13	41	12	2	14	2	1	3	58
LİSANS	19	4	23	4	9	13	2		2	38
YÜKSEK LİSANS	3		3		1	1			0	4
DOKTORA	1		1			0			0	1
TOPLAM	101	22	123	17	14	31	331	33	364	518

Türkiye'nin her yerinde olduğu gibi Mezarlıklar Müdürlüğü bünyesinde de 'işe göre adam' perspektifinden uzak yaklaşımla personel istihdam edildiğinden, artı değerle hizmet sunmak zorlayıcı bir hal almaktadır. Şimdilerde üniversite öğretimini tamamlamış bireyleri bünyesine toplayarak, hizmet kalitesine, vizyonu olan gençleri katmakla, kalitesini bir nebze olsun artırırken bunu sözleşmeli personel istihdamı ile yapmaktadır. Sözleşmeli personeller kısa süreli istihdam edildiği için yeterince verimli olamamaktadır.

Ancak mevzuatı bilen, müdürlük yönetmeliğini hakiki manada özümsemiş, halkla ilişkiler konusunda uzman, ufku açık, vizyoner, kurumun misyonunu idrak edebilmiş, nitelikli personele sahip olmak, her departmana uyarlanmış uzun süreli hizmet içi eğitim uygulamasıyla mümkün olabilecektir.

7. İSTANBUL İÇİN ÖRNEK MEZARLIK PLANLAMASI

“BAHÇEŞEHİR MEZARLIĞI”

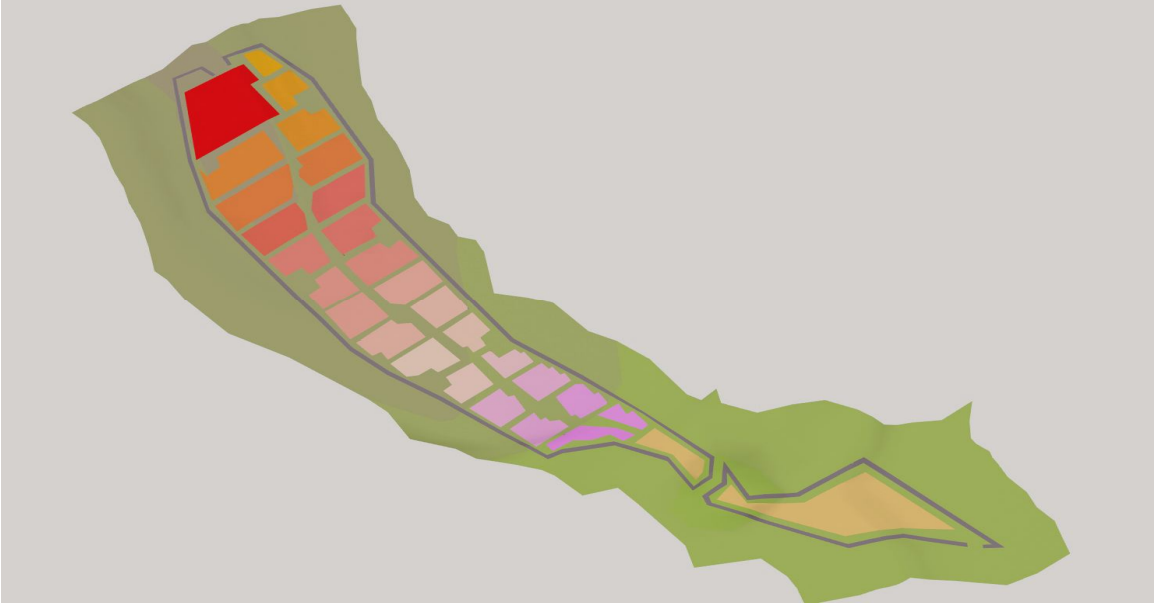
7.1 BAHÇEŞEHİR MEZARLIĞI YERİ VE KONUMU

Esenyurt İlçesi, Örnek Mahallesi, Sıvat Deresi Mevkii, F21-D-B-3A, F21-D-B-3B, F21-D-B-3C, F21-D-B-3D paftalarında 52, 82 ve 2034 numaralı parsellerin 123.543,87 m² lik kısmı Bahçeşehir Mezarlığı olarak projelendirilmiştir (Şekil 7.1a,7.1b,7.1c)

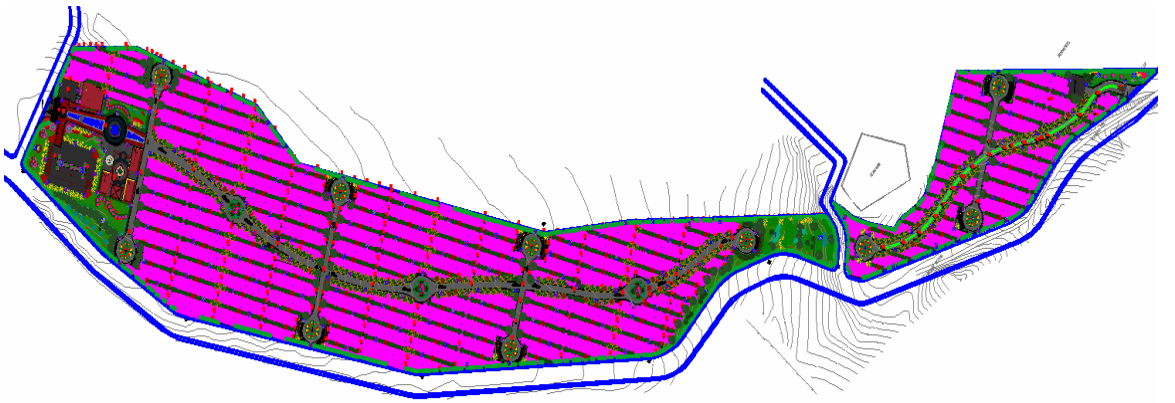

Kaynak : şehirrehberi.ibb.gov.tr

Şekil 7.1a : Bahçeşehir Mezarlığının 2008 tarihli hava fotoğrafı görüntüsü

Şekil 7.1b : Bahçeşehir Mezarlığı genel vaziyet planı

Şekil 7.1c : Bahçeşehir Mezarlığı Peyzaj Tasarım Projesi

7.2 BAHÇEŞEHİR MEZARLIĞININ YER SEÇİMİ İLKELERİ

7.2.1 Mezarlık Büyüklüğü

24.02.2003 tasdik tarihli Bahçeşehir uygulama imar planlarında mezarlık olarak ayrılan 123.543 m² alanın tamamı Bahçeşehir Mezarlığı olarak projelendirilmiştir.

7.2.2 Jeolojik Yapı

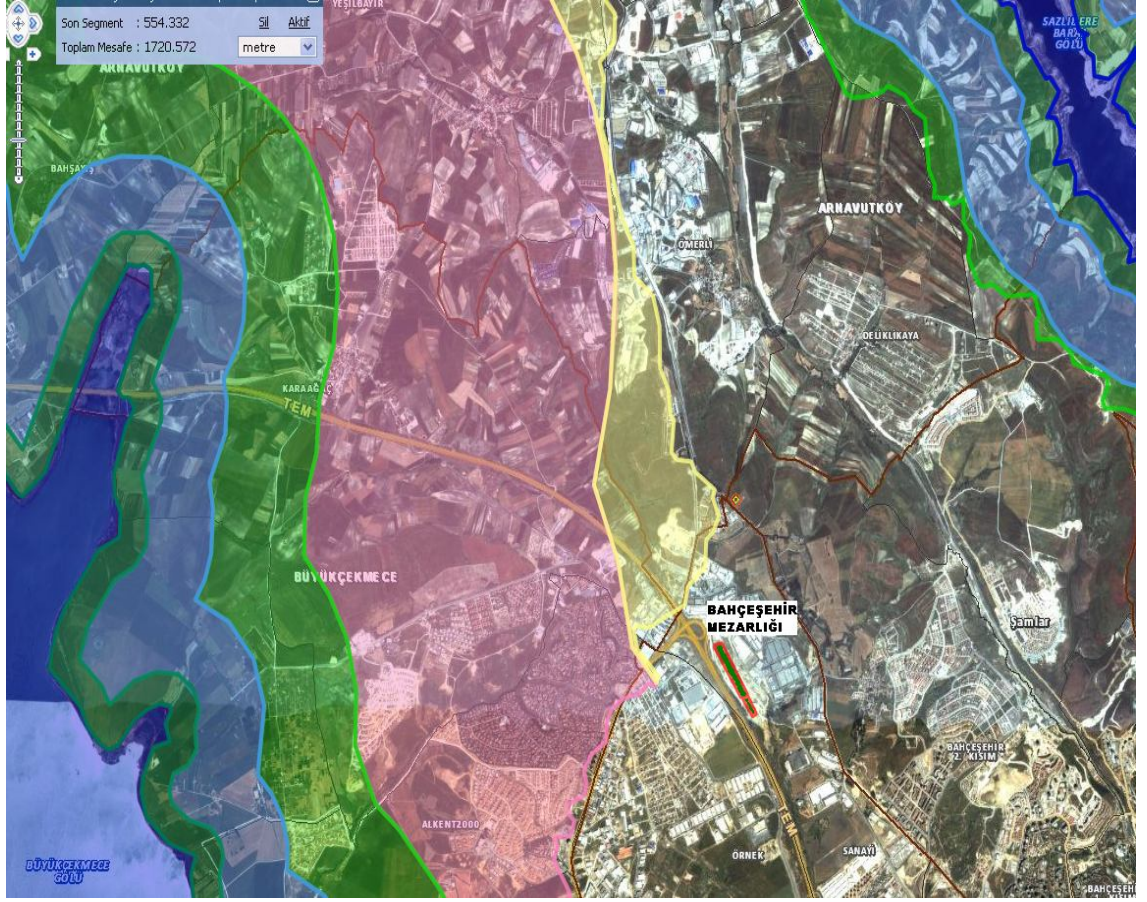
Cesedin en kısa sürede çürüyüp, toprağa karışması için mezarlık yerinin jeolojik yapısı çok önemlidir. Gevşek zeminli, çok sert ve kayalık araziler mezarlık için uygun değildir (Uslu 1997).

Bahçeşehir Mezarlığı'nın yeri seçilirken jeolojik yapı olarak seçilen yerin kolay kazınabilmesi ve suyu geçiren bir toprak yapısına sahip olmasına dikkat edilmiştir. Çünkü Jeolojik yapısı defin yapmaya uygun olmayan alanların ıslahı hem güç hem de masraflı olacaktır.

7.2.3 Yer Altı Su Seviyesi ve İçme Suyu Kaynaklarına Uzaklık

Bahçeşehir Mezarlığı için seçilen mezarlık sahası; Büyükçekmece Gölü ve Sazlıdere Baraj Gölü'ne uzaklığı, İSKİ 'nin yönetmeliklerine göre belirlenmiş göl mutlak koruma, kısa mesafe koruma, orta mesafe koruma, uzun mesafe koruma alanlarının dışında yer almaktadır (Şekil 7.2).

Kaynak: şehirrehberi.ibb.gov.tr

Şekil 7.2 : İSKİ su havzalarına yaklaşım mesafeleri

7.2.4 Toprak Yapısı

Bahçeşehir Mezarlık alanı için seçilen yerin, toprağın gevşek, rutubetli, gübreli ve humuslu toprak olmasına dikkat edilmiştir. Çünkü bu tür toprak yapısına sahip olan mezarlıklarda çürüme daha erken olmaktadır

7.2.5 Ulaşılabilirlik

Bahçeşehir Mezarlığı'nın yer seçiminde dikkat edilen en önemli husus, ulaşım faktörü ve mezarlık olarak seçilen yere ulaşımın kolay olmasıdır. Çünkü mezarlık alanları sadece o bölgeye yakın oturanların değil, aynı zamanda İstanbul'un bir çok ilçesinde ikamet eden insanların gitmek zorunda olduğu alanlardır. Bu sebeple mezarlıkların planlanmasında, ulaşım dikkate alınması gereken en önemli faktördür. Bahçeşehir Mezarlığı, İstanbul – Edirne TEM otoyolu kenarında, Esenyurt girişlerine çıkıştaki kavşakta, Bahçeşehir, Esenyurt, Avcılar, Büyükçekmece ilçelerine yakın bir noktadadır.

Bahçeşehir Mezarlığı, insanların cenazelerini rahatlıkla götürebileceği ve ziyaret edebileceği bir mesafede yer almaktadır. Ana arterlere ve ikinci derece yollara yakındır.

7.2.6 Mülkiyet

Mülkiyet, yer seçiminde belirleyici ya da sınırlayıcı etken olmuştur. Özellikle kamulaştırma kolaylığı nedeniyle hazine arazileri bu amaçla seçilmektedir (Uslu 1997).

Eski Büyükçekmece İlçe sınırları, yeni Esenyurt İlçe sınırları dahilinde bulunan 82 ve 2034 parsel sayılı mera vasıflı taşınmazların, 24.2.2003 tasdik tarihli Bahçeşehir Uygulama İmar Planların da mezarlık alanı olarak ayrılmış olması sebebiyle, Büyükşehir Belediye Başkanlığı tarafından mezarlık alanı olarak kullanılmak üzere hazine adına tescilinin yapılabilmesi için, Tarım İl Müdürlüğü görüşleri doğrultusunda ve 4342 sayılı Mera Kanununun 30. maddesi kapsamında tespit edilen 20 yıllık ot bedeli, 2006 yılında İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından ödenmiş ve parsellerin 2007 yılında Maliye Hazinesi adına tescilleri yapılarak, mezarlık yapmak üzere İstanbul Büyükşehir Belediyesine tahsisi yapılmıştır.

7.2.7 Plan Durumu

24.02.2003 tasdik tarihli Bahçeşehir uygulama imar planlarında mezarlık olarak ayrılmıştır (Şekil 7.3). Tablo A2 de görüleceği gibi İstanbul şehir merkezlerinde bulunan mezarlıkların 27 adeti plansız durumdadır.

Şekil 7.3 : Bahçeşehir mezarlığının uygulama imar planındaki durumu

7.3 BAHÇEŞEHİR MEZARLIĞININ TASARIM İLKELERİ

7.3.1 Mezarlık Alanları ve Mezar Yapıları

Mezarlık alanı içerisinde ki yollar, her bir mezara rahatlıkla ulaşımı sağlayacak şekilde planlanmıştır. Ayrıca bütün mezarların lahit (çift katlı betonarme) mezar olarak yapılması tasarlanmıştır. Bahçeşehir Mezarlığı'nda, diğer mezarlıklardan farklı olarak, bütün mezar yapıları gömüden önce hazır hale getirilerek, gömü esnasında lahit kapakları açılmak sureti ile cenaze, lahit mezar içerisine defnedilecek şekilde İstanbul da daha önceden örneği olmayan bir mezarlık modeli olarak tasarlanmıştır (Şekil 7.4).

Şekil 7.4 : Birden fazla iki katlı lahit mezar örneği

7.3.2 Mezarlık İçi Ulaşım

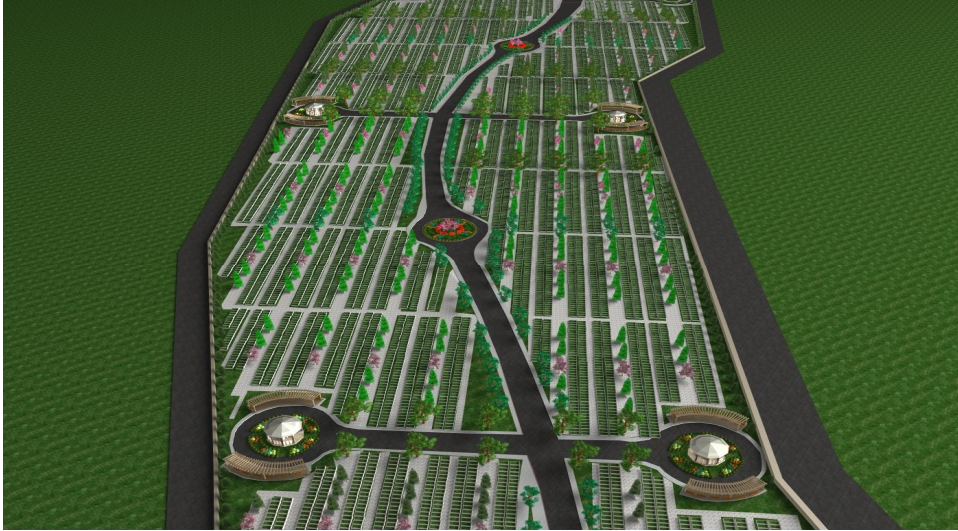
7.3.2.1 Yaya Yolları

Proje genelinde, Bahçeşehir Mezarlığı'nın giriş bölümünden itibaren, mezarlık alanı içerisindeki tüm mezarlara rahatlıkla ulaşılacak biçimde yaya yolu ağı kurulmuştur. Cenaze, taziye veya kabir ziyareti için gelecek olan vatandaşların, ulaşımını kolay ve rahat bir biçimde sağlamak için mezarların bulunduğu bölümlerde 1,20 m genişliğindeki ara yollar gri ve kırmızı renkte parke taşları kullanılarak tasarlanmıştır. Yaya yollarında toplam olarak 5970 m² parke taşı ve 9342 m bordür taşı, ara yollarda ise, 25884 m² parke taşı ve 30997 m bordür taşı yapımı planlanmıştır.

7.3.2.2 Araç Yolları

Proje genelinde, ziyaretçi araç ve cenaze araçları düşünülerek 6 m genişliğinde asfalt araç yolları planlanmıştır. Bu yollar özellikle cenaze araçlarının, defin yapılacak mezarlara ulaşımı sağlamak amacıyla ana aks üzerinden adalara ayrılan mezarlık alanındaki tüm adalara ulaşılacak şekilde planlanmıştır. Araç yolları üzerinde, manevra alanı sağlamak için fonksiyonel anlamda oluşturulan göbekler, pergola, çeşme, bank gibi donatı elemanları kullanımı artırılmış ayrıca bitkilendirme öğeleri ile de görsel bir zenginlik kazandırılmıştır. Genel olarak araç yolları, mezarlık alanını ortadan ikiye ayıran ana aks ve bu ana aksı dik kesen ara yollardan oluşmaktadır (Şekil 7.5).

Şekil 7.5 : Bahçeşehir Mezarlığı peyzaj projesi araç yollarının görünümü

Mezarlık alanında toplam olarak 10.508 m² asfalt yol planlanmıştır. Araç yollarında bulunan göbeklerde; 979 m bordür taşı, 113 m² kırmızı küptaş, 111 m² gri granit taş, 83 m² gri küptaş ve 41 m² podima çakılı kullanılmış olup ayrıca araç yollarında bulunan göbeklerde 16 adet pergola ve 10 adet çeşme tasarlanmıştır.

Araç yollarının yan kenarlarında bulunan küçük göbeklerde kullanılan ve mezarlığın iç kısımlarındaki pergolaların, buradaki mezarlıklara gelen vatandaşlar için bir dinlenme, toplanma alanı amacına hizmet etmesi düşünülmüştür. Pergolaların arkasında genelde boylu ağaçlardan oluşan bitki kompozisyonları düzenlenirken, göbeklerin iç kısmında ise daha çok çalılardan oluşan kompozisyonlara ağırlık verilmiştir. Göbeklerin orta noktalarında bulunan çeşmeler, ihtiyaç halinde kullanılmak üzere fonksiyonellik ve estetik unsurlarını birleştiren donatı olarak tasarlanmıştır (Şekil 7.6).

Şekil 7.6 : Yol göbeklerinde kullanılan pergola ve çeşmelerin görünümü

7.3.2.3 Giriş Bölümü

Giriş bölümü; meydan, otoparklar, süs havuzu, taziye alanı ve idare binasından oluşmaktadır (Şekil 7.7).

Şekil 7.7 : Bahçeşehir mezarlığı giriş bölümü

7.3.2.4 Meydan

Meydan kısmı, giriş çıkışın sağlandığı, araç ve yaya sirkülasyonuna uygun büyüklükte planlanmıştır. Bu bölümde oluşturulan göbekte, podima çakılı, mevsimlik çiçekler ve kaya bahçesi görüntüsü sağlamak amaçlı kullanılan taşlar, sert zemine estetik bir hareketlilik kazandırmıştır (Şekil 7.8).

Şekil 7.8 : Bahçeşehir Mezarlığı meydanı

Meydanda döşeme malzemesi olarak; 6 m² podima çakılı, 39 m² gri granit taşı, 21 m² gri parke taşı ve 36 m² kırmızı parke taşı kullanılmıştır.

7.3.2.5 Otopark

Mezarlık alanı içerisinde 3 ayrı otopark alanı tasarlanmıştır. Bunlardan ikisi (1 ve 2 no'lu otoparklar) mezarlığın ana giriş kapısından devam eden aks üzerinde yolun her iki tarafında, diğeri ise mezarlığın arka giriş kapısı karşısında bulunmaktadır (Şekil 7.9). Otoparklar tasarlanırken, mezarlığa araçla gelebilecek ziyaretçi sayısı, yol genişlikleri, mezarlık içi ulaşım bağlantıları ve araç geçişleri dikkate alınarak ve kullanım açısından en fonksiyonel alanlar seçilmiştir. Toplam otopark alanı 1903 m² olup, ana girişte bulunan otoparklar 1413 m² (1 no'lu otopark) ve 240 m² (2 no'lu otopark), mezarlığın arka girişinde bulunan otopark (3 no'lu otopark) ise 251 m²'dir.

Şekil 7.9 : Bahçeşehir Mezarlığı peyzaj projesi otopark alanı

Otopark alanlarında döşeme malzemesi olarak kırmızı ve gri küptaş kullanılmıştır. 1 no'lu otoparkta 94 m² kırmızı küptaş, 1379 m² gri küptaş, 103 m² bordür taşı, 2 no'lu otoparkta; 16 m² kırmızı küptaş, 224 m² gri küptaş, 3 nolu otoparkta ise; 14 m² kırmızı küptaş, 234 m² gri küptaş kullanılmıştır.

7.3.2.6 Süs Havuzu

Bahçeşehir Mezarlığı açık alan düzenlemesinde farklı peyzaj unsurları kullanılarak tasarıma hareket ve görsel açıdan zenginlik katılması hedeflenmiştir. Bu peyzaj unsurlarının başında da su ögesi kullanımı gelmektedir. Su ögesi kullanımı alana peyzaj açısından estetik katmakla birlikte aynı zamanda mezarlık girişinde konumlanması sebebiyle, mezarlığa giriş alanının peyzaj düzenlemesi yapılarak, bir bahçe olarak algılanmasını sağlayarak insan psikolojisini de olumlu etkilemesi amaçlanmıştır. Bu amaçla mezarlık alanında süs havuzlarına yer verilmiştir.

Süs havuzları, mezarlığın ana giriş kapısından devam eden aks üzerinde lineer olarak tasarlanmış, meydan ortasında bir odak oluşturmuş ve daha sonra yine lineer olarak devam ederek ana sirkülasyon aksını dik kesen ilk aks üzerinde sonlanmıştır. 4 ayrı parçadan oluşan süs havuzuna fiskiyelerle hareketlilik kazandırılmış olup, toplamda 16 adet fiskiye nozulu kullanılmıştır. Meydanın merkezinde bulunan havuz çevresi ise çiçek parterleriyle çevrelenerek estetik bir görünüm kazanmıştır (Şekil 7.10).

Şekil 7.10 : Bahçeşehir Mezarlığı peyzaj projesi süs havuzu

Toplam süs havuzu alanı 368 m^2 dir. Girişten başlamak üzere sırasıyla ana aks üzerinde lineer tasarlanan süs havuzları 50 m^2 , 139 m^2 ve 87 m^2 , meydana bulunan dairesel süs havuzu 78 m^2 ve çevresindeki yarım daire şeklindeki havuz ise 13 m^2 dir. Havuzlar yol kotundan itibaren 50 cm derinliğindedir. Her bir havuz yoldan 25 cm yüksekte tasarlanmıştır. Döşeme malzemesi olarak havuz içinde mavi cam mozaik, dışında ise granit kullanılmıştır.

7.3.2.7 Taziye Alanı

Taziye alanı giriş bölümünde planlanmış, cenaze sahiplerinin ve yakınlarının toplanma noktası olarak belirlenmiştir. İstanbul ilinde bulunan diğer mezarlıklarda taziye alanı olarak kullanılan, toplanma alanları bulunmamaktadır.

Bahçeşehir Mezarlığı için tasarlanan mezarlık projesinde taziye alanına yer verilmesi oldukça yeni bir fikirdir.

Taziye alanı olarak tasarlanan mekanda sert zeminin katılığını yumuşatması için, Magnolia grandiflora (manolya) ağacının herdem yeşil görüntüsü, kokulu beyaz çiçekleriyle soliter olarak kullanılmıştır (Şekil 7.11).

Taziye alanında bulunan üstü kapalı pergolalar dört mevsim kullanıma uygun biçimde ve ihtiyacı karşılayacak büyüklükte tasarlanmıştır.

Şekil 7.11 : Bahçeşehir Mezarlığı peyzaj projesi taziye alanı

Taziye alanında döşeme malzemesi olarak: 23 m² podima çakılı, 130 m² gri granit taşı, 41 m² mavi granit taşı, 1087 m² gri parke taşı, 142 m² kırmızı parke taşı kullanılmıştır.

7.3.3 Donatı Elemanları

Proje kapsamında kullanılan donatı elemanları; pergola, şadırvan, çeşme, aydınlatma elemanları, çöp kutusu ve banklardan oluşmaktadır.

Pergola: Taziye alanında toplanma ve dinlenme amaçlı 4 Adet,

Mezarlık içinde toplanma ve dinlenme amaçlı 16 Adet,

Şadırvan: Taziye alanında 1 Adet,

Çeşme: Ana yol kenarındaki göbeklerde toplam 10 Adet,

Aydınlatma Direği (Tekli): Mezarlık alanı genelinde toplam 109 Adet,

Aydınlatma Direği (İkili) : Mezarlık alanı genelinde toplam 104 Adet,

Aydınlatma Projektör: Mezarlık alanı genelinde toplam 8 Adet,

Çöp Kutusu: Mezarlık alanı genelinde toplam 215 Adet,

Bank: Mezarlık alanı genelinde toplam 131 Adet kullanılmıştır.

7.3.4 Bitkilendirme Kriterleri

Bahçeşehir Mezarlığı'nın bitkilendirilmesi için dikilecek olan bitki türleri ve bitki dikim mesafeleri; mezarlık alanının bitki dokusuna uygunluğuna ve büyüdükleri zaman mezar yapılarına zarar vermeyecek mesafede dikilmeleri önem arz etmektedir (Şekil 7.12) Bu iki ana kriter çerçevesinde bu alanda kullanılan bitki türleri tablo 7.1 ve tablo 7.2'de verilmiştir. Mezarlıklarımızda sembolleşmiş olan Mezarlık servisi (*Cupressus sempervirens*) yoğun olarak kullanılmıştır. Farklı dönemlerde çiçek açan yapraklı ağaçlardan Süs Eriği (*Prunus cerasifera*), Oya (*Lagerstroemia indica*), Hatmi (*Hibiscus syriacus*), Büyük Çiçekli Manolya (*Magnolia grandiflora*) kullanılmıştır. Kokulu bitkilerden *Tilia argentea* (Gümüşi Ihlamur), Ardıç (*Juniperus squamata* "Blue Carpet"), Gül (*Rosa spp.*), Sabin Ardıcı (*Juniperus sabina*) peyzaj projesinde kullanılmıştır.

Şekil 7.12 : Bahçeşehir Mezarlığı bitkisel tasarım projesi

Tablo 7.1 : Bahçeşehir Mezarlığı Bitkisel Tasarımını Oluşturan Bitki Türleri Taziye Alanında Kullanılan Bitki Türleri ve Sayıları

Büyük Çiçekli Manolya (<i>Magnolia grandiflora</i>)	1 Adet
---	--------

Otoparklarda kullanılan bitki türleri ve sayıları

Acacia “Umb” (<i>Top Akasya</i>)	26 Adet
Süs Eriği (<i>Prunus cerasifera</i>)	11 Adet

Giriş Bölümünde kullanılan bitki türleri ve sayıları

Mavi Ladin (<i>Picea pungens “Glauca”</i>)	2 Adet
Dışbudak Yapraklı Akçağaç (<i>Acer negundo</i>)	9 Adet
Doğu Çınar (<i>Platanus orientalis</i>)	14 Adet
Oya (<i>Lagerstroemia indica</i>)	37 Adet

Hatmi (<i>Hibiscus syriacis</i>)	9 Adet
Süs Eriği (<i>Prunus cerasifera</i>)	12 Adet
Doğu Mazı (<i>Thuja orientalis</i>)	23 Adet

Tablo 7.2 : Mezarlık Alanı İçinde kullanılan bitki türleri ve sayıları

Mezarlık servisi (<i>Cupressus sempervirens</i>)	1055 Adet
Süs Eriği (<i>Prunus cerasifera</i>)	114 Adet
Çınar Yapraklı Akçaağaç (<i>Acer pseudoplatanus</i>)	66 Adet
Ligustrum Japonica (<i>Tijli Ligustrum</i>)	54 Adet
Gümüşi Ihlamur (<i>Tilia argentea</i>)	64 Adet
Doğu Çınarı (<i>Platanus orientalis</i>)	320 Adet
Ardıç (<i>Juniperus squamata</i> "Blue Carpet")	156 Adet
Bodur Pitosporum (<i>Pittosporum tobira</i> "Nana")	1014 Adet
Taflan (<i>Euonymus japonica</i>)	199 Adet
Nandina (<i>Nandina domestica</i>)	487 Adet
Gül (<i>Rosa spp.</i>)	370 Adet
Sabin Ardıcı (<i>Juniperus sabina</i>)	36 Adet
Adi Şimşir (<i>Buxus sempervirens</i>)	41 Adet
Oya Ağacı (<i>Lagerstroemia indica</i>)	9 Adet

8.SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Nüfusun, dünya genelinde artması ve bu artan nüfusun kentlerde yoğunlaşması sonucu, sürekli artan mezarlık alan ihtiyacı, kentlerde arazi sıkıntısı sebebiyle sorun olmaya başlamıştır. İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Mezarlıklar Müdürlüğü'nün kayıtlarına göre, 2008 yılında 40.000 kişi ölmüş olup bu rakam, göç ve nüfus artışı ile sürekli artmaktadır. Her yıl İstanbul'da ölenleri defin etmek için $40.000 \times 6 = 240.000 \text{ m}^2/\text{yıl}$ yeni mezarlık alanına ihtiyaç duyulmaktadır. Nüfusun artması ve yeni mezarlık alanı açılmasında ki zorluklar düşünüldüğü zaman, yeni mezarlık alanı oluşturmanın çözüm olmayacağı görülmektedir. Her ne kadar mezar ve mezarlık anlayışı dini ve örfi inançlarla belirlendiği için, değiştirmek zor olsa da, yeni gömü teknikleri veya kombine edilmiş birkaç kullanımın aynı arazi içinde yer alması, sorunun çözümü olarak gündeme gelmektedir. Bir mezara gerekli şartların oluşturulması kaydı ile birden fazla cenaze defni yapılması sağlanmalı ve bu çerçevede iki katlı mezar uygulaması zorunlu hale getirilmelidir. Hıfzısıhha Kanunu'na göre ölü defnedilmiş mezarlara ancak beş yıl sonra bir başka cenaze gömülmesi mümkündür. Halbuki iki katlı bir mezarda, birinci kata cenaze konulup kapaklar örtüldükten sonra, beş yıl şartı aranmaksızın bir başka cenaze ikinci kata defnedilebilmektedir. Her beş yılda bir tekrar birinci kata sonra ikinci kata cenaze gömüleceği düşünüldüğü zaman toplu ölümler olmadıkça bir aileye bir mezar yeri yetebilecektir.

Zincirlikuyu Mezarlığı gibi şehrin merkezinde kalmış, mezarlık topografyası müsait olan alanların altına otoparklar yapılarak, kentin bir başka temel ihtiyacı karşılanacak olup şehir merkezlerinde kıt ve değerli olan arazi çok yönlü kullanılarak elde edilen ekonomik kazançla diğer mezarlıklar rehabilite edilebilir.

İstanbul'da şehir planları yapılırken her ne kadar "plan yapımına ait esaslara dair yönetmelik" de mezarlık alanları için belirlenmiş bir şart olmasa da, mezarlığın yeri ve büyüklüğü makro ölçekte ve kentsel planlama aşamasında belirlenmelidir. Ayrıca şehir planları ile ilgili yönetmeliklere eğitim, dini tesis, yeşil alan gibi kişi başına şart koşulan unsurların yanına, kamu alanlarına, planlanan nüfusun ölümlerini defnedeceği bir

mezarlık oluşturulması da şart koşulmalıdır. Yürürlükte olan mevzuatta belirlenen, toprak, eğim, konutlara uzaklık, hâkim rüzgâr yönü gibi kriterlere uygun mezarlık alanları için, ihtiyacı karşılayacak İstanbul'da arazi bulunmamaktadır. 5216 sayılı Büyükşehir Kanunu'nun geçici ikinci maddesinde, sadece İstanbul ve Kocaeli İli için istisna olarak belediye sınırı, il mülki sınırı olarak genişletilmiştir. Aynı şekilde kentin kendine özgü nüfus yoğunluğu, artışı ve genelinin plansız olarak yapılaşmasını tamamlaması gibi özellikleri dikkate alınarak, sağlık açısından uygun alanların, yeni mezarlık alanlarının tespitinde yeter şart olması, İstanbul İli için istisna olarak görülmelidir.

İstanbul'da ormanlara sınır, Hasdal, Yenimahalle, Kocatepe gibi mezarlıklara bakıldığı zaman, gece kondu olarak tabir edilen kaçak yapılaşmada, tampon bölge oluşturmaları sonucunda, kaçak yapılaşmanın mezarlıktan sonra devam etmediği görülmektedir. Hem ormanları koruma adına hem mezarlık ihtiyacını karşılama adına mevcut ağaçları korumak şartıyla, kente bitişik, mezarlık için uygun olan ormanlık alanları İstanbul İli için mezarlık alanları olarak düzenlenmelidir.

Mezarlıklarda, mezar yapıları, donatılar ve bitkisel düzenlemelerin tümü belirli standart ve kurallara dayandırılmalıdır. Aksi takdirde günümüzde olduğu gibi mezarlıklarda başta mermer kirliliği olmak üzere fonksiyonsuz donatılar, estetikten uzak bitkilerle çirkin bir görüntü sergilenmektedir.

Kapalı mezarlık olarak tabir edilen kapasitesi dolmuş mezarlıklara, çeşitli nedenlerden dolayı ısrarla gömü yapılması talepleri, mevcut yol ve yeşil alanların iptal edilerek, mezar yerine dönüştürülmesi sonucunu doğurmaktadır. Zaten yetersiz olan yol, yeşil alan ve donatı alanları zamanla ortadan kalkmakta, bunun sonucunda düzensiz, yolu olmayan, mezar ziyaretleri sorunlu hale gelmiş mezarlıklara dönüşmektedir. Kapasitesini doldurmuş mezarlıklar, belediye meclisi kararları ile yeni ölü gömülmesine kapatılmalıdır. Sadece aile kabri olanların cenazeleri kendi mezarlarına gömülmesine müsaade edilmelidir.

Şehirlerin tapusu niteliğinde olan, sosyoloji, antropoloji, arkeoloji ve sanat tarihi gibi bilim dallarına belge olan tarihi mezarlıklar ve taşlar korunmalıdır. Karacaahmet, Eyüp, Yahyaefendi gibi tarihi mezarlıklarda esas yerlerinden bir şekilde uzaklaşmıştır. Mezarlık içerisinde yerde, duvarda üst üste yığılmış veya düzensiz şekilde dikilmiş tarihi taşları, dönemlerine ayırarak uygun bir alana nakledilmesi gerekmektedir. Nakledilen bu tarihi taşlardaki yazıları, günümüz Türkçesine çevirerek, açık hava müzesi şeklinde sergilenmelidir. Mezarlıklarda, mevcut yerlerinde günümüze kadar korunarak gelmiş tarihi mezar taşları, yeni mezar yeri açmak için yerlerinden uzaklaştırılmamalı ve tescillenerek koruma altına alınmalıdır.

Yeni planlanan mezarlık alanları, çağımızın ihtiyaçlarını karşılayacak, cenazelerin gömüldüğü alanlar olmaları yanında, şehrin aktif yeşil alanına katkıda bulunarak, yaşayanlarında ihtiyaçlarına cevap verecek yeşil alan planlaması şeklinde ele alınmalıdır.

Hızla artan kentin mezarlık ihtiyacının karşılanması, tekel olarak belediyeler tarafından verilen cenaze hizmetlerinin daha iyiye gitmesi için, özel teşebbüslerin önleri açılmalıdır. İlk etapta, planlarda mezarlık olup, mülkiyeti özel olan 50.000 m²'nin üzerindeki alanlar, belirli şartların yerine getirilmesi doğrultusunda, özel sektöre mezarlık işletmesi olarak verilerek önlerinin açılması gerekir. Bu durumda planlarda mezarlık olarak ayrılan alanların kamulaştırma yükünden belediyeler kurtulmuş olacaktır. Ayrıca özel mülkleri, planda mezarlık olduğu için hiçbir şekilde kullanamayan şahıslar, kendi mülklerini kullanma imkânı bulacaklardır. Böylece rekabet ortamıyla cenaze ve mezar hizmetlerinin kalitesi artacak, belediyeler, bedelsiz mezar yerine kavuşacak, vatandaşın mezar talepleri karşılanmış olacaktır.

Belediyenin görevi olan yeni mezarlık alanları açma ve mevcut mezarlıkların rehabilitesi için parasal kaynakların kullanımında yeterli bütçeler ayrılmalıdır.

Sürekli işleri, acılı ve hislerinin en yoğun olduğu, mantıklı düşünemeyen vatandaşlarla muhatap olmak olan mezarlık hizmetlerinde çalışan personelin, istihdamında, halkla ilişkiler eğitimi almış çalışanlar tercih edilmelidir. Cenaze hizmetlerinde çalışan

personellere, psikolojik destek sağlanmalıdır. Ayrıca hizmetin kalitesini artırmak ve nitelikli insanlar çalıştırmak için, ücret politikası, asker ve polis gibi mesleklerde olduğu şekilde yüksek tutulmalıdır. Aynı şekilde sosyal hakları ve emekli olmak için çalışma süreleri, yapılan işten kaynaklanan psikolojik yıpranma düşünülerek daha kısa olmalıdır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Ayverdi, E. H., 1958. *Fatih devri sonlarında İstanbul Mahalleleri, şehrin iskanı ve nüfusu*; Ankara: ss: 8
- Badeja, Z., 1998, *Friedhof Oberwangen in der gemeinde Köniz*. Anthos, 4, pp.10-13.
- Bayraktar, A., 1973, *İzmir şehrinin imarında peyzaj mimarisi ile ilgili problemler ve prensiplerin tespiti, Yalova bahçe kültürleri araştırması ve eğitim merkezi*, Bornova-İzmir. Yayın No: 33, Birlik Matbaası,
- Born, C., 1998, *Gemeinschaft der Toten*. Anthos, 4, pp.26-29.
- Etienne, A., 1998, *Leiliniien für den Friedhof von Carouge*. Anthos, 4, pp.38-41.
- Eyice, S., 1996, *Mezarlıklar ve hazireler, islam dünyasında mezarlıklar ve defin gelenekleri* Cilt: I, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, ss: 122-134.
- Hausen, W., 1986, *Grabstätten, Eugen Ulmer GmbH, Stuttgart*.
- Herk, A., 1998, Grave thoughts, *Journal of the Canadian Geographic*, pp. 6:54.
- İşli, H. N., 2008, *İstanbul'un Ortası Aksaray*; İstanbul.
- Kılıçbay, M., 1991. *Batılının ölüm karşısında tavırları*. Philippe Aries (Çev.). *Western Attitudes Towards Death From the Middle Ages to the Present*) Ankara. Gece Kitapları Mf Ltd. Şti. Basım.
- Kuban, D., 1994, *Mahalleler*; D.B.İ.A c.5 İstanbul; s. 244
- Richter, G., 1998, Pflanzkonzeption für Friedhof und Grabfeld, *Das Gartenamt*, 11. pp. 720-725.
- Ülker, N., 1994, Mezar kitabelerinin İzmir tarihi için önemi ve Şehit Fethi Bey, son yıllarda İzmir ve Batı Anadolu uluslararası sempozyumu tebliğleri, İzmir. Akademi Kitabevi.

KAYNAKÇA

Sürekli Yayınlar

Gönen, G., 1992, Mezarlıklar, *Peyzaj Mimarlığı Dergisi*, **3**. ss. 34-35.

Güçlü, K., Yılmaz, S., ve Yılmaz, H., 1996, Kentsel yeşil doku içinde mezarlıkların yeri, önemi ve Erzurum örneği, Erzurum: *Atatürk Üniversitesi, Ziraat Fakültesi*

Odabaş, A., 1992, Mezarlıklarda peyzaj planlaması, *Peyzaj Mimarlığı Dergisi*, **2**, ss 57-60.

KAYNAKÇA

Diğer Yayınlar

Berger, A., 1994, *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, İstanbul Tarih Vakfı, (4) ss:442

Bozkurt, N., 2004, *İslam Ansiklopedisi*, Ankara, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi, (29) ss: 519-521

Çağrı, M. ve Gürkan S. L 2007, *İslam Ansiklopedisi*, İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, İslam Araştırmaları Merkezi, (34) ss: 32-37

Eyice, S., 1980, Tarih içinde İstanbul ve şehrin gelişmesi; *Atatürk konferansları VII*; Ankara; ss. 141.

Eyice, S., 18-20 Aralık 1998, *Tarihi mezarlar ve mezarlıklara dair notlar; geçmişten günümüze mezarlık kültürü ve insan hayatına etkileri sempozyumu*, ss: 495-541

Özkan, B., Küçükerbaş, E. V. ve Kaplan, A. 1996, Açık-Yeşil alan ve rekreasyon alanı olarak mezarlıkların planlama ve tasarım sorunları ile çözüm olanaklarının İzmir kenti örneğinde araştırılması, *Ege Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, E.Ü. Araştırma Fonu Araştırma Raporu, Proje No: 1994/006*, Bornova-İzmir.

Taner, T., (1988), Şehir mezarlıkları planlama ilkeleri, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi No: 0904-AR-88-026, İzmir.

Uslu, A., (1997), Tarihi süreç içerisinde Anadolu mezarlıkları ve çağdaş bir yaklaşımla Ankara kenti için örnek bir mezarlık planlaması üzerinde bir araştırma, *doktora tezi*, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Umumi Hıfzısıhha Kanunu (1593 s.k). Resmi Gazete, 24. Nisan 1930.

Büyükşehir Belediye Kanunu (5216 s) Resmi Gazete 10. Temmuz.2004.

Mezarlıkları Koruma Kanunu (3998) Resmi Gazete, 21959, 13 Haziran 1994.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Mezarlıklar Müdürlüğü Yönetmeliği, 2006

Bakanlar Kurulu, Mezarlıklar Hakkında Nizamnamesi (11410 s). Resmi Gazete 01. Temmuz 1931.

İmar Yönetmeliği

<http://sehirrehperi.ibb.gov.tr/> , İstanbul uydu görüntüsü (hava fotoğrafı).

EK 1-Tablo A.1 İstanbul Kenti Mezarlıkları Mevcut Durumu

No	Mezarlık Adı	İlçesi	Yüzölçümü (Dönüm)	Mezarlığın Eyim Durumu	Mezarlık Toprağının Durumu	İdari Bina Durumu	Çeşme Sayısı/ Durumu	Mezarlık Girişi Sayısı	Mezarlığa Araç Giriş Çıkışı	Mezarlık Kapılarının Durumu	Mezarlık İhata Durumu
1	Aşağı Duldullu	Ümraniye	9,4	Düz	Yumuşak toprak	Yetersiz	1/Çalışıyor	1	Yok	Yok	Yetersiz
2	Ayrılıkçeşme	Kadıköy	7,8	Düz	Yumuşak toprak	yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yetersiz
3	Bülbüldere	Üsküdar	30,8	Az Eğimli	Yarı taşlık	Yetersiz	60/Çalışıyor	3	Var	Eksik	Yetersiz
4	Çamlıca (Çakaldağ)	Üsküdar	47,6	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Var	1/Çalışıyor	6	Var	Eksik	Yetersiz
5	Çengelköy	Üsküdar	36,2	Az Eğimli	Yarı taşlık	Yetersiz	25/Çalışıyor	16	Var	Eksik	Yetersiz
6	Hekimbaşı	Ümraniye	290,3	Eğimli	Yarı taşlık	Var	3/Çalışıyor	11	Var	Eksik	Yetersiz
7	Ihlamurkuyu	Ümraniye	70,6	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Var	2/Çalışıyor	3	Var	Eksik	Yeterli
8	İçerenköy	Ataşehir	15,3	Düz	Küskülük	Yetersiz	2/Çalışıyor	3	Yok	Var	Yeterli
9	Kandilli	Üsküdar	7,5	Eğimli	Yarı taşlık	Yetersiz	8/Çalışıyor	3	Yok	Yok	Yeterli
10	Karacaahmet	Üsküdar	619,2	Düz	Yumuşak toprak	Var	68/Çalışıyor	6	Var	Eksik	Yeterli
11	Kocatepe	Ümraniye	167,4	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Var	17/3 tanesi çalışmıyor.	1	Var	Var	Yeterli
12	Küçükbakkalköy	Ataşehir	21,4	Düz	Küskülük	Yetersiz	2/Çalışıyor	4	Yok	Var	Yetersiz
13	Küplüce	Üsküdar	17,8	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yetersiz	6/Çalışıyor	6	Yok	Yok	Yetersiz
14	Mahmutbaba	Kadıköy	4,5	Düz	Yumuşak toprak	Yok	Yok	1	Yok	Var	Yetersiz
15	Merdivenköy	Kadıköy	9	Az Eğimli	Yarı taşlık	Var	1/Çalışıyor	3	Yok	Var	Yetersiz

EK 1-Tablo A1(Devamı) İstanbul Kenti Mezarlıkları Mevcut Durumu

16	Nakkaştepe	Üsküdar	34,6	Eğimli	Yarı taşlık	Var	15/3 tanesi çalışmıyor.	3	Var	Var	Yetersiz
17	Sahra-ı cedid	Kadıköy	20,2	Düz	Yumuşak toprak	Var	4/Çalışıyor	6	Yok	Eksik	Yetersiz
18	Seyitahmet	Üsküdar	40,5	Düz	Yumuşak toprak	Yok	4/Çalışıyor	1	Var	Var	Yeterli
19	Yukarı Dudullu	Ümraniye	26,3	Az Eğimli	Küskülük	Yetersiz	3/Çalışıyor	2	Var	Eksik	Yeterli
20	Abdurrahmangazi	Sultanbeyli	15	Düz	Yumuşak toprak	Var	4/Çalışıyor	3	Yok	Eksik	Yetersiz
21	Akfirat	Tuzla	7	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Var	1/Çalışıyor	1	Yok	Var	Yeterli
22	Aydınlıköy	Tuzla	64,5	Düz	Yumuşak toprak	Yetersiz	6/Çalışıyor	5	Var	Eksik	Yeterli
23	Aydıntepe	Tuzla	51,8	Az Eğimli	Küskülük	Yetersiz	2/Çalışıyor	1	Yok	Yok	Yok
24	Başbüyük	Maltepe	72,5	Az Eğimli	Küskülük	Yetersiz	7/Çalışıyor	1	Yok	Var	Yeterli
25	Burgazada	Adalar	3,2	Eğimli	Küskülük	Yok	3/Çalışıyor	1	Yok	Var	Yeterli
26	Büyükada	Adalar	11,5	Az Eğimli	Küskülük	Yetersiz	7/Çalışıyor	3	Yok	Eksik	Yeterli
27	Büyükbakkalköy	Maltepe	35,1	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yetersiz	5/2'si çalışmıyor, 2'si bozuk	2	Var	Var	Yeterli
28	Dolayoba	Pendik	69	Az Eğimli	Yarı taşlık	Yetersiz	13/Çalışıyor	4	Var	Eksik	Yetersiz
29	Eski Şehli	Pendik	13,8	Düz	Yumuşak toprak	Yetersiz	6/2'si çalışmıyor	3	Yok	Eksik	Yeterli
30	Fatih Sultan Mehmet	Sultanbeyli	17,8	Az Eğimli	Küskülük	Var	1/Çalışıyor	3	Yok	Eksik	Yeterli

EK 1-Tablo A1(Devamı) İstanbul Kenti Mezarlıkları Mevcut Durumu

31	Ferhatpaşa	Sancaktepe	16,3	Düz	Yarı taşlık	Var	4/Çalışıyor	2	Yok	Var	Yeterli
32	Gülsuyu	Maltepe	39,6	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yetersiz	1/Çalışıyor	2	Yok	Var	Yeterli
33	Harmandere	Pendik	4,5	Düz	Yumuşak toprak	Yok	Yok	1	Yok	Yok	Yetersiz
34	Heybeliada	Adalar	13,6	Eğimli	Küskülük	Yetersiz	3/Çalışıyor	2	Yok	Var	Yeterli
35	Kartal	Kartal	13,3	Düz	Yumuşak toprak	Yetersiz	3/Çalışıyor	6	Yok	Var	Yeterli
36	Kınalıada	Adalar	2	Az Eğimli	Küskülük	Yok	8/Çalışıyor	2	Yok	Var	Yeterli
37	Koca	Pendik	29,5	Düz	Yumuşak toprak	Yetersiz	2'si bozuk	3	Var	Eksik	Yetersiz
38	Kurtköy	Pendik	71,1	Düz	Yumuşak toprak	Var	2/Çalışıyor	3	Var	Eksik	Yeterli
39	Küçükyalı	Maltepe	57,2	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yetersiz	17/Çalışıyor	3	Var	Eksik	Yetersiz
40	Maltepe	Maltepe	10	Düz	Yumuşak toprak	Yetersiz	2/Çalışıyor	1	Yok	Yok	Yetersiz
41	Orhangazi	Sultanbeyli	6,7	Az Eğimli	Küskülük	Yok	2/Çalışıyor	2	Yok	Eksik	Yeterli
42	Orhanlı	Tuzla	17,2	Düz	Küskülük	Yok	1/Çalışıyor	1	Var	Var	Yeterli
43	Ortadağ	Sancaktepe	30,6	Az Eğimli	Küskülük	Yetersiz	6/Çalışıyor	1	Var	Var	Yeterli
44	Osmangazi	Pendik	49,3	Az Eğimli	Küskülük	Var	6/Çalışıyor	3	Var	Eksik	Yetersiz
45	Tavşantepe	Pendik	42,3	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yetersiz	4/Çalışıyor	3	Var	Eksik	Yeterli

EK 1-Tablo A1 (Devamı)İstanbul Kenti Mezarlıkları Mevcut Durumu

46	Temenye	Pendik	6,2	Düz	Yumuşak toprak	yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yetersiz
47	Samandıra	Sancaktepe	32,7	Düz	Yumuşak toprak	Var	1/Çalışıyor	3	Var	Var	Yeterli
48	Soğanlık	Kartal	31,3	Düz	Yumuşak toprak	Yetersiz	3/Çalışıyor	2	Var	Var	Yeterli
49	Şifa	Tuzla	47,4	Az Eğimli	Küskülük	Var	3/1'i çalışmıyor	2	Var	Var	Yeterli
50	Teferrüç	Sultanbeyli	14,5	Az Eğimli	Küskülük	Yok	Yok	2	Yok	Yok	Yok
51	Tepeören	Tuzla	40,8	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Var	2/Çalışıyor	1	Var	Var	Yeterli
52	Tuzla	Tuzla	17,4	Düz	Yumuşak toprak	Yetersiz	45/17'si Çalışmıyor	6	Yok	Var	Yeterli
53	Yakacak	Kartal	14,3	Az Eğimli	Küskülük	Yok	2/Çalışıyor	7	Var	Var	Yeterli
54	Yavuz Selim	Sultanbeyli	5,1	Az Eğimli	Yarı taşlık	Yok	6/Çalışıyor	3	Yok	Yok	Yok
55	Yayalar	Pendik	19,7	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yetersiz	10/4'ü çalışmıyor,	2	Var	Eksik	Yetersiz
56	Yeni Şehli	Pendik	132,4	Az Eğimli	Küskülük	Var	4/Çalışıyor	2	Var	Eksik	Yetersiz
57	Ağva (Eski)	Şile	13	Düz	Yumuşak toprak	Yok	1/Çalışmıyor	1	Yok	Yok	Yetersiz
58	Ağva (Yeni)	Şile	9,2	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yok	4/1Çalışmıyor	1	Var	Yok	Yok
59	Alemdağ merkez	Çekmeköy	9,7	Düz	Yumuşak toprak	Yok	1/Çalışıyor	2	Var	Var	Yeterli
60	Anadolu kavağı-1	Beykoz	12,6	Az Eğimli	Yarı taşlık	Yetersiz	1/Çalışıyor	4	Var	Yok	Yok

EK 1-Tablo A1 (Devamı)İstanbul Kenti Mezarlıkları Mevcut Durumu

61	Anadolu kavağı-2	Beykoz	15,2	Düz		Yok	4/Çalışıyor	2	yok	Yok	Yetersiz
62	Anadoluhisarı	Beykoz	23,8	Düz	Yumuşak toprak	Var	11/Çalışıyor	8	Var	Eksik	Yeterli
63	Baklacı	Beykoz	16,6	Düz	Yarı taşlık	Yok	4/Çalışıyor	1	Yok	Yok	Yetersiz
64	Balıbey	Şile	3,4	Düz	Yarı taşlık	Var	1/Çalışıyor	1	Yok	Var	Yeterli
65	Belediye Arkası	Beykoz	5,5	Düz	Yarı taşlık	Yok	1/Çalışıyor	1	Yok	Yok	Yetersiz
66	Çakmakdede	Beykoz	3,7	Düz	Yarı taşlık	Yok	1/Çalışıyor	1	Yok	Yok	Yetersiz
67	Çatalmeşe	Çekmeköy	4,1	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yok	1/Çalışıyor	1	Yok	Var	Yeterli
68	Çavuş	Şile	13,2	Düz	Yumuşak toprak	Yok	1/Çalışıyor	1	Var	Var	Yeterli
69	Çekmeköy (Eski)	Çekmeköy	15,8	Az Eğimli	Yarı taşlık	Yok	4/Çalışıyor	7	Yok	Var	Yeterli
70	Çekmeköy (Yeni)	Çekmeköy	20,8	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Var	2/Çalışıyor	2	Var	Var	Yeterli
71	Çubuklu	Beykoz	8,4	Eğimli	Yarı taşlık	Yok	2/Çalışıyor	3	Yok	Eksik	Yetersiz
72	Düzkestane	Beykoz	7,1	Düz		Yok	4/Çalışıyor	1	Yok	Yok	Yetersiz
73	Ekşioğlu	Çekmeköy	52,1	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Var	10/Çalışıyor	1	Var	Yok	Yetersiz
74	Garipler	Beykoz	5,2	Az Eğimli		Yok		12	Yok	Yok	Yetersiz
75	Gaziyunus	Beykoz	9,5	Düz	Yarı taşlık	Yetersiz	2/Çalışıyor	1	Yok	Yok	Yetersiz

EK 1-Tablo A1 (Devamı) İstanbul Kenti Mezarlıkları Mevcut Durumu

76	Kanlıca	Beykoz	33,2	Az Eğimli	Yarı taşlık	Yetersiz	6/Çalışıyor	2	Var	Var	Yetersiz
77	Kavacık	Beykoz	7,5	Düz	Yumuşak toprak	Var	1/Çalışıyor	2	Yok	Var	Yeterli
78	Kemerüstü	Beykoz	8,3	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yok	2/Çalışıyor	2	Yok	Eksik	Yeterli
79	Nişantepe	Çekmeköy	6	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Var	1/Çalışıyor	1	Var	Var	Yeterli
80	Müzellef	Beykoz	4,3	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yok		1	Yok	Yok	Yetersiz
81	Ömerli merkez	Çekmeköy	22,6	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yetersiz		2	Var	Var	Yeterli
82	Paşabahçe	Beykoz	21,4	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yetersiz	4/Çalışıyor	3	Yok	Yok	Yetersiz
83	Sargazi (Eski)	Sancaktepe	9,5	Az Eğimli	Yarı taşlık	Yok	2/Çalışmıyor	5	Yok	Var	Yeterli
84	Sargazi (Yeni)	Sancaktepe	12,6	Az Eğimli	Yarı taşlık	Yetersiz	3/Çalışıyor	3	Yok	Var	Yeterli
85	Şahinkaya	Beykoz	29,9	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yetersiz	3/1'i çalışmıyor	5	Var	Eksik	Yetersiz
86	Taşdelen Asri	Çekmeköy	4,1	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yok		2	Yok	Yok	Yetersiz
87	Taşdelen Şehitler	Çekmeköy	13,6	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yok		2	Yok	Yok	Yetersiz
88	Tokatköy	Beykoz	13,4	Eğimli	Yarı taşlık	Var	1/Çalışıyor	1	Var	Yok	Yok
89	Valide Sultan	Çekmeköy	15,6	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yok		2	Yok	Yok	Yetersiz
90	Yakuplu	Şişli	2,3	Az Eğimli	Yarı taşlık	Yok		1	Var	Yok	Yok

EK 1-Tablo A1 (Devamı) İstanbul Kenti Mezarlıkları Mevcut Durumu

91	Yenimahalle	Beykoz	96,8	Eğimli	Yarı taşlık	Var	3/Çalışıyor	3	Var	Yok	Yetersiz
92	Yenidoğan	Sancaktepe	29,7	Az Eğimli	Yarı taşlık	Var	1/Çalışıyor	1	Var	Var	Yeterli
93	Yeşilçay	Şile	1,2	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yok		2	Yok	Yok	Yetersiz
94	Yuşa	Beykoz	16,4	Eğimli	Yarı taşlık	Var	4/Çalışıyor	1	Var	Yok	Yok
95	Abide-i Hürriyet	Şişli	18,9	Düz	Yumuşak toprak	Yok		1	Yok	Var	Yeterli
96	Aşiyen	Sarıyer	29,6	Az Eğimli	Yarı taşlık	Var	5/Çalışmıyor	2	Var	Var	Yetersiz
97	Ayazağa (Eski)	Şişli	13,2	Eğimli	Küskülük	Yok		1	Yok	Var	Yetersiz
98	Ayazağa (Yeni)	Şişli	63	Düz	Küskülük	Yetersiz	1/Çalışıyor	2	Var	Yok	Yok
99	Bahçeköy (Eski)	Sarıyer	3,2	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yok	1/Çalışıyor	1	Var	Var	Yetersiz
100	Bahçeköy (Yeni)	Sarıyer	16,6	Eğimli	Yumuşak toprak	Yetersiz		1	Var	Var	Yetersiz
101	Çayırbaşı	Sarıyer	13,6	Eğimli	Yarı taşlık	Yetersiz	2/Çalışıyor	3	Var	Var	Yetersiz
102	Emirgan	Sarıyer	12,6	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Var	6/Çalışıyor, giderlerde sorun var.	3	Yok	Var	Yeterli
103	Feriköy	Şişli	259,7	Az Eğimli	Yarı taşlık	Var	23/9'u çalışmıyor. Giderlerde sorun var.	1	Var	Var	Yetersiz
104	Göktürk	Eyüp	9,8	Düz	Yumuşak toprak	Var		3	Yok	Var	Yeterli
105	Hasdal	Kağıthane	159,6	Düz	Yarı taşlık	Yetersiz	21/3'ü çalışmıyor. Giderlerde sorun var.	1	Var	Var	Yetersiz

EK 1-Tablo A1 (Devamı) İstanbul Kenti Mezarlıkları Mevcut Durumu

106	Hasköy	Beyoğlu	35,8	Eğimli	Küskülük	Yok	17/5'i bozuk.	4	Var	Var	Yeterli
107	Helvacıdede	Şişli	3,5	Eğimli	Yarı taşlık	Yok		2	Var	Yok	Yetersiz
108	İstinye	Sarıyer	6,7	Eğimli	Küskülük	Yok		2	yok	Eksik	Yetersiz
109	Kağıthane (Eski)	Kağıthane	2,4	Eğimli	Yarı taşlık	Yok		1	yok	Yok	Yetersiz
110	Kağıthane (Yeni)	Kağıthane	9,7	Eğimli	Yarı taşlık	Yok		1	Yok	Yok	Yetersiz
111	Kemerburgaz	Eyüp	23,7	Düz	Yumuşak toprak	Yetersiz	8/Çalışıyor	3	Var	Eksik	Yetersiz
112	Kilyos	Sarıyer	514,9	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Var	4/Çalışıyor	1	Var	Var	Yetersiz
113	Kireçburnu	Sarıyer	8,4	Az Eğimli	Küskülük	Yetersiz	1/Çalışıyor ama giderinde sorun var.	1	Yok	Eksik	Yetersiz
114	Kulaksız	Beyoğlu	46,3	Az Eğimli	Yarı taşlık	Yok	34/2'si çalışmıyor.	16	Var	Eksik	Yetersiz
115	Zindanarkası	Beyoğlu	81,7	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Var		3	Var	Var	Yeterli
116	Kuruçeşme	Beşiktaş	7,6	Eğimli	Yarı taşlık	Yok	4/Çalışıyor	2	Yok	Eksik	Yetersiz
117	Maçka	Beşiktaş	4,2	Düz	Yumuşak toprak	Yok		2	Yok	Eksik	Yetersiz
118	Nafî Baba	Beşiktaş	4,1	Düz	Yumuşak toprak	Yok		1	Yok	Var	Yetersiz
119	Ortaköy	Beşiktaş	35	Az Eğimli	Yarı taşlık	Var	8/Çalışıyor	2	Yok	Var	Yetersiz
120	Rumeli Kavağı	Sarıyer	12,3	Az Eğimli	Yarı taşlık	Yok	1/Çalışıyor	3	Yok	Eksik	Yetersiz

EK 1-Tablo A1 (Devamı) İstanbul Kenti Mezarlıkları Mevcut Durumu

121	Sanayi	Kağıthane	78,4	Eğimli	Küskülük	Var	4/Çalışıyor	4	Var	Var	Yeterli
122	Sarıyer	Sarıyer	15,8	Düz	Yumuşak toprak	Var	6/Çalışıyor	5	Yok	Var	Yeterli
123	Sütlüce	Beyoğlu	25,5	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Var	1'i çalışmıyor, 9'u bozuk	3	Yok	Eksik	Yetersiz
124	Yahya Efendi	Beşiktaş	9,9	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yok		1	Yok	Var	Yetersiz
125	Yeniköy	Sarıyer	38,3	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Var	17/2'si çalışmıyor	3	Var	Eksik	Yetersiz
126	Zincirlikuyu	Şişli	398,2	Az Eğimli	Küskülük	Var	62/10'u çalışmıyor	2	Var	Var	Yetersiz
127	Alibeyköy (Eski)	Eyüp	9,9	Eğimli	Küskülük	Yok	1/Çalışıyor	2	Yok	Var	Yeterli
128	Alibeyköy (Yeni)	Eyüp	29,2	Eğimli	Yumuşak toprak	Yetersiz	3/2'si Çalışmıyor	2	Var	Var	Yeterli
129	Atışalanı	Esenler	10,8	Düz	Yumuşak toprak	Var	1/Çalışıyor	2	Var	Var	Yeterli
130	Ayvalık	Zeytinburnu	44,7	Düz	Yarı taşlık	Var	4/1'i bozuk	10	Var	Eksik	Yetersiz
131	Bayrampaşa	Eyüp	19,4	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yetersiz	1/Çalışıyor	5	Yok	Eksik	Yetersiz
132	Beşyüzevler	Bayrampaşa	36,8	Düz	Yumuşak toprak	Var	2/Çalışıyor	1	Var	Var	Yeterli
133	Cebeci	Sultangazi	106,1	Eğimli	Küskülük	Yok	8/4'ü çalışmıyor	6	Var	Yok	Yetersiz
134	Çamlık/ Topkapı	Zeytinburnu	73,5	Düz	Yumuşak toprak	Var	9/Çalışıyor	7	Var	Var	Yeterli
135	Dedeler	Zeytinburnu	13,8	Düz	Yumuşak toprak	Yok	5/Çalışıyor	2	Yok	Var	Yeterli

EK 1-Tablo A1 (Devamı) İstanbul Kenti Mezarlıkları Mevcut Durumu

136	Edirnrkapı Şehitlik	Eyüp	182	Düz	Yumuşak toprak	Var	25/5'i çalışmıyor	2	Var	Var	Yeterli
137	Kemer	Esenler	36	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yetersiz	3/Çalışıyor	1	Var	Var	Yeterli
138	Eyüp	Eyüp	146,2	Eğimli	Küskülük	Yetersiz	9/2'si bozuk	5	Var	Var	Yeterli
139	Gazi	Sultangazi	39,2	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Var	3/Çalışıyor	3	Var	Var	Yetersiz
140	Habipler	Sultangazi	11,9	Eğimli	Küskülük	Yetersiz		3	Yok	Yok	Yetersiz
141	Kazlıçeşme	Zeytinburnu	34,9	Az Eğimli	Küskülük	Yetersiz	25/Çalışıyor	1	Var	Var	Yeterli
142	Kozlu (Eski)	Zeytinburnu	121,9	Düz	Yumuşak toprak	Yetersiz	30/Çalışıyor	6	Var	Eksik	Yetersiz
143	Kozlu (Yeni)	Zeytinburnu	68,5	Düz	Yumuşak toprak	Yetersiz	12/2'si bozuk	6	Var	Eksik	Yetersiz
144	Köyiçi	Esenler	2,6	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yok		1	Yok	Var	Yetersiz
145	Köyiçi/ Küçükköy	Gaziosmanpaşa	4,5	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yok	1/Çalışıyor	1	Yok	Var	Yetersiz
146	Küçükköy	Gaziosmanpaşa	20,8	Düz	Yumuşak toprak	Yetersiz	1/Çalışıyor	1	Var	Var	Yetersiz
147	Maltepe	Zeytinburnu	23,1	Düz	Yumuşak toprak	Yok	2/Çalışıyor	2	Yok	Var	Yetersiz
148	Merkezefendi	Zeytinburnu	31,1	Düz	Yumuşak toprak	Var	7/Çalışıyor	3	Var	Var	Yeterli
149	Mısırtarlası	Eyüp	63,6	Düz	Yarı taşlık	Yok	1/Çalışıyor	3	Yok	Var	Yeterli
150	Necatibey	Eyüp	23,8	Düz	Yarı taşlık	Yok	6/Çalışıyor	10	Yok	Eksik	Yetersiz

EK 1-Tablo A1 (Devamı) İstanbul Kenti Mezarlıkları Mevcut Durumu

151	Silivrikapı	Zeytinburnu	93,6	Düz	Yarı taşlık	Yok	8/1'i çalışmıyor	10	Yok	Eksik	Yetersiz
152	Sultançiftliği	Sultangazi	4,6	Düz	Yumuşak toprak	Yok		3	Yok	Eksik	Yetersiz
153	Şehitlik Sakızağacı	Eyüp	59,3	Düz	Yumuşak toprak	Yok	20/Çalışıyor	1	Var	Var	Yetersiz
154	Tahir Efendi	Zeytinburnu	3,5	Düz	Yumuşak toprak	Yok	4/2'si bozuk	3	Yok	Eksik	Yetersiz
155	Taşlıtarla(Karlıtepe)	Gaziosmanpaşa	54,5	Eğimli	Küskülük	Yetersiz	5/2'si çalışmıyor	3	Var	Eksik	Yeterli
156	Tokmaktepe	Eyüp	10,2	Az Eğimli	Küskülük	Yok		4	Yok	Yok	Yeterli
157	Topkapı (Eski)	Zeytinburnu	70,8	Düz	Yumuşak toprak	Yok	6/Çalışıyor	4	Var	Eksik	Yetersiz
158	Topkapı (Yeni)	Zeytinburnu	112	Düz	Yumuşak toprak	Var	5/Çalışıyor	3	Var	Var	Yetersiz
159	Yayla	Sultangazi	200,2	Eğimli	Küskülük	Yetersiz	5/Çalışıyor	1	Var	Yok	Yok
160	Yedikule	Fatih	12,3	Düz	Yarı taşlık	Yetersiz	7/Çalışıyor	2	Yok	Var	Yetersiz
161	Yeşilpınar	Eyüp	8,3	Az Eğimli	Yarı taşlık	Yetersiz	7/Çalışıyor	2	Yok	Eksik	Yetersiz
162	Ahmediye	B. Çekmece	5,1	Düz	Yumuşak toprak	Yetersiz		1	Yok	Var	Yeterli
163	Altınşehir	Küçükçekmece	46,7	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yok	7/Çalışıyor	1	Var	Yok	Yetersiz
164	Ambarlı	Avcılar	8,5	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yok	1/Çalışıyor	1	Var	Var	Yetersiz
165	Avcılar	Avcılar	36	Düz	Yumuşak toprak	Yetersiz	9/Çalışıyor	2	Var	Yok	Yeterli

EK 1-Tablo A1 (Devamı) İstanbul Kenti Mezarlıkları Mevcut Durumu

166	Ayazma	Başakşehir	2,2	Eğimli	Yumuşak toprak	Yok	1/Çalışıyor	1	Yok	Yok	Yok
167	Bademlik	Bağcılar	3,3	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yok	1/Çalışmıyor	1	Yok	Var	Yetersiz
168	Bağcılar	Bağcılar	8,3	Düz	Yumuşak toprak	Yok		3	Yok	Eksik	Yeterli
169	Bahçeşehir	Esenyurt	123,5	Düz	Yumuşak toprak	Yok		1	Var	Var	Yetersiz
170	Bakırköy (Kartaltepe)	Bakırköy	16,3	Düz	Yumuşak toprak	Yok	13/Çalışıyor	1	Yok	Var	Yeterli
171	B. Çekmece (Eski)	B. Çekmece	11,8	Düz	Yumuşak toprak	Yok	1/Çalışıyor	6	Yok	Eksik	Yetersiz
172	B. Çekmece (Yeni)	B. Çekmece	92,8	Az Eğimli	Yarı taşlık	Var	3/Çalışıyor	3	Var	Yok	Yok
173	Büyük Halkalı	Bağcılar	3,6	Düz	Yarı taşlık	Yok	1/Çalışıyor	1	Yok	Var	Yetersiz
174	Çakmaklı	B. Çekmece	7,1	Düz	Yumuşak toprak	Yok		2	Yok	Var	Yok
175	Çobançeşme	Bahçelievler	34	Az Eğimli	Yarı taşlık	Yetersiz	16/5'i çalışmıyor, 5'i bozuk	2	Var	Eksik	Yetersiz
176	Esenyurt (Eski)	Esenyurt	14,5	Düz	Yumuşak toprak	Yok		1	Yok	Var	Yeterli
177	Esenyurt (Yeni)	Esenyurt	51,6	Az Eğimli		Var		1	Var	Yok	Yok
178	Firuzköy	Avcılar	19,5	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yetersiz	5/Çalışıyor	1	Var	Var	Yetersiz
179	Güneşli	Bahçelievler	9,4	Düz	Yumuşak toprak	Yok	1/Çalışıyor	2	Yok	Var	Yetersiz
180	Güngören	Güngören	39,4	Düz	Yumuşak toprak	Yetersiz	1/Çalışıyor	2	Yok	Var	Yeterli

EK 1-Tablo A1 (Devamı) İstanbul Kenti Mezarlıkları Mevcut Durumu

181	Gürpınar	Beylikdüzü	22,2	Düz	Yarı taşlık	Yok	6/Çalışıyor	3	Var	Var	Yeterli
182	Hoşdere	Esenyurt	11,8	Düz	Yumuşak toprak	Var	5/Çalışıyor	3	Var	Eksik	Yeterli
183	İkitelli	Başakşehir	10,3	Düz	Yumuşak toprak	Yok	2/1'i bozuk	2	Yok	Yok	Yetersiz
184	Kanarya (Eski)	Küçükçekmece	155,9	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yok	3/Çalışıyor	1	Var	Yok	Yetersiz
185	Kanarya (Yeni)	Küçükçekmece	13,2	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Var	18/7'si bozuk	2	Var	Eksik	Yetersiz
186	Karaağaç	B. Çekmece	11,9	Düz	Yumuşak toprak	Yok		1	Var	Yok	Yetersiz
187	Kayabaşı (Eski)	Başakşehir	59,5	Düz	Yarı taşlık	Yetersiz	8/1'i çalışmıyor	2	Var	Eksik	Yetersiz
188	Kayabaşı (Yeni)	Başakşehir	20,2	Az Eğimli		Var		1	Var	Yok	Yetersiz
189	Kıraç (Eski)	Esenyurt	4,3	Düz	Yumuşak toprak	Yok		2	Yok	Yok	Yetersiz
190	Kıraç (Yeni)	Esenyurt	14,4	Düz	Yarı taşlık	Yetersiz	1/Çalışıyor	2	Var	Yok	Yok
191	Kirazlı	Bağcılar	3,5	Düz	Yumuşak toprak	Yok	1/Çalışıyor	1	Yok	Yok	Yetersiz
192	Kocasınan (Eski)	Bahçelievler	4,9	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yok	16/Çalışıyor	1	Var	Var	Yetersiz
193	Köyiçi/ Kocasınan	Bahçelievler	92,9	Düz	Yumuşak toprak	Yok		2	Yok	Var	Yeterli
194	Kumburgaz (Eski)	B. Çekmece	2,1	Düz	Yumuşak toprak	Yok		1	Var	Var	Yetersiz
195	Kumburgaz (Yeni)	B. Çekmece	5,9	Düz	Yumuşak toprak	Yok		1	Var	Var	Yetersiz

EK 1-Tablo A1 (Devamı) İstanbul Kenti Mezarlıkları Mevcut Durumu

196	Küçük Halkalı	Bağcılar	22,5	Az Eğimli	Yarı taşlık	Yok	3/Çalışıyor	1	Var	Var	Yetersiz
197	Mimar Sinan	B. Çekmece	15,5	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Var	8/Çalışıyor	2	Var	Var	Yetersiz
198	Osmaniye	Bahçelievler	12,4	Az Eğimli	Yarı taşlık	Yetersiz	3/Çalışıyor	2	Yok	Eksik	Yetersiz
199	Sefaköy	Küçükçekmece	27,8	Düz	Yumuşak toprak	Yetersiz	4/3'ü çalışmıyor	2	Var	Eksik	Yetersiz
200	Şamlar	Başakşehir	14,7	Düz	Yumuşak toprak	Yok		1	Yok	Yok	Yetersiz
201	Şenlikköy	Küçükçekmece	16,1	Düz	Yumuşak toprak	Yetersiz	13/2'si çalışmıyor	2	Yok	Var	Yetersiz
202	Tepecik Eski	B. Çekmece	7,4	Düz	Yumuşak toprak	Yetersiz	1/Çalışıyor	2	Var	Var	Yeterli
203	Tepecik Yeni	B. Çekmece	4,9	Düz	Yumuşak toprak	Yetersiz	1/Çalışıyor	2	Var	Var	Yeterli
204	Tepeüstü	Küçükçekmece	14,6	Düz	Yumuşak toprak	Yok	4'ü çalışmıyor	4	Yok	Eksik	Yetersiz
205	Türkoba	B. Çekmece	3,4	Düz	Yumuşak toprak	Var		1	Yok	Var	Yeterli
206	Yakuplu	Beylikdüzü	12,2	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yok	6/Çalışıyor	2	Var	Var	Yeterli
207	Yenibosna	Bahçelievler	5,5	Düz	Yarı taşlık	Yok		3	Yok	Eksik	Yetersiz
208	Arnavutköy Asri	Arnavutköy	11,3	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Var	1/Çalışıyor	3	Yok	Yok	Yetersiz
209	Arnavutköy (Eski)	Arnavutköy	7,9	Düz	Yumuşak toprak	Yok		1	Yok	Yok	Yetersiz
210	Arnavutköy (Yeni)	Arnavutköy	2,5	Düz	Yarı taşlık	Var		1	Yok	Yok	Yetersiz

EK 1-Tablo A1 (Devamı) İstanbul Kenti Mezarlıkları Mevcut Durumu

211	Bogazköy	Arnavutköy	6,3	Düz	Yumuşak toprak	Yok	2/Çalışmıyor	1	Var	Yok	Yetersiz
212	Bolluca	Arnavutköy	9,5	Düz	Yumuşak toprak	Var	1/Çalışmıyor	1	Yok	Var	Yeterli
213	Çilingir	Arnavutköy	8,1	Düz	Yumuşak toprak	Yok		2	Yok	Var	Yeterli
214	Delikkaya	Arnavutköy	5,2	Düz	Yumuşak toprak	Yok	1/Çalışıyor	1	Yok	Var	Yeterli
215	Dursunköy/Yeni Mez.	Arnavutköy	7,6	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yok		2	Var	Yok	Yok
216	Durusu	Arnavutköy	12,2	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yok		2	Var	Yok	Yok
217	Hadımköy	Arnavutköy	21	Düz	Yumuşak toprak	Var		3	Yok	Eksik	Yetersiz
218	Haraççı	Arnavutköy	13,7	Düz	Yumuşak toprak	Yetersiz		3	Var	Eksik	Yetersiz
219	İmrahor	Arnavutköy	9,2	Düz	Yumuşak toprak	Yok	1/Çalışıyor	1	Yok	Var	Yeterli
220	Memba	Arnavutköy	26,4	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yok		1	Yok	Yok	Yok
221	Nakkaş Yeni	Arnavutköy	7	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yok		2	Yok	Var	Yetersiz
222	Ömerli	Arnavutköy	4,1	Düz	Yumuşak toprak	Yok		1	Yok	Yok	Yok
223	Sazlıbosna	Arnavutköy	11,1	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yok	1/Çalışıyor	1	Yok	Yok	Yok
224	Taşoluk	Arnavutköy	19,8	Az Eğimli	Yarı taşlık	Yetersiz	2/Çalışıyor	2	Var	Var	Yetersiz
225	Yeşilbayır	Arnavutköy	15,1	Düz	Yumuşak toprak	Yok		1	Var	Yok	Yok

EK 1-Tablo A1 (Devamı) İstanbul Kenti Mezarlıkları Mevcut Durumu

226	Alipaşa	Silivri	20,9	Az Eğimli	Küsküllük	Yetersiz	5/Çalışıyor	3	Var	Var	Yeterli
227	Bahşayış	Arnavutköy	10,7	Düz	Yumuşak toprak	Yok	3/2'si çalışmıyor	2	Var	Var	Yeterli
228	Binkılıç-1	Çatalca	23,1	Düz	Yumuşak toprak	Yok		5	Yok	Eksik	Yetersiz
229	Büyükçavuşlu (Yeni)	Silivri	7,1	Düz	Yumuşak toprak	Var	1/Çalışıyor	1	Yok	Var	Yetersiz
230	Büyükçavuşlu (Eski)	Silivri	5,4	Düz	Yumuşak toprak	Yok		1	Var	Var	Yetersiz
231	Celaliye Asri	B. Çekmece	11,8	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yetersiz	1/Çalışıyor	2	Var	Var	Yeterli
232	Çakıl 1	Çatalca	4	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yok		1	Yok	Var	Yeterli
233	Çakıl 2	Çatalca	7,7	Az Eğimli	Yarı taşlık	Yok	2/Çalışıyor	3	Yok	Eksik	Yetersiz
234	Çakmaklı	B. Çekmece	7,1	Düz	Yumuşak toprak	Yok		2	Yok	Yok	Yok
235	Çanta (Eski)	Silivri	28,6	Az Eğimli	Yarı taşlık	Yok	1/Çalışıyor	1	Var	Yok	Yetersiz
236	Çanta (Yeni)	Silivri	25	Az Eğimli	Yarı taşlık	Yetersiz	1/Çalışıyor	1	Var	Yok	Yok
237	Çiftlikköy	Çatalca	10,8	Az Eğimli	Yarı taşlık	Yetersiz	1/Çalışıyor	3	Yok	Var	Yeterli
238	Değirmenköy Asri	Silivri	36,1	Düz	Yumuşak toprak	Yok		1	Var	Var	Yetersiz
239	Ferhatpaşa	Çatalca	44,3	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yetersiz	1/Çalışıyor	4	Var	Var	Yeterli
240	Gazitepe	Silivri	9,1	Düz	Yumuşak toprak	Yok	1/Çalışıyor	1	Var	Var	Yetersiz
241	Gümüşyaka (Eski)	Silivri	9,9	Düz	Yumuşak toprak	Yetersiz	4/1'i çalışmıyor	1	Var	Yok	Yetersiz

EK 1-Tablo A1 (Devamı) İstanbul Kenti Mezarlıkları Mevcut Durumu

242	Gümüşyaka (Yeni)	Silivri	50,5	Düz	Yumuşak toprak	Var	Yok	1	Var	Var	Yeterli
243	İzzettin (Asri)	Çatalca	3,4	Düz	Yumuşak toprak	Yok		1	Yok	Var	Yeterli
244	İzzettin (Yeni)	Çatalca	14,4	Düz	Yumuşak toprak	Yok		1	Var	Var	Yetersiz
245	Kadıköy	Silivri	18,7	Düz	Yarı taşlık	Var	2/1'i çalışmıyor	1	Var	Var	Yetersiz
246	Kaleiçi	Çatalca	18,5	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yetersiz	3/1'i çalışmıyor	2	Var	Var	Yetersiz
247	Kamiloba asri	B. Çekmece	10,5	Düz	Yumuşak toprak	Yok		1	Var	Var	Yetersiz
248	Karacaköy mrk	Çatalca	21,8	Düz	Yumuşak toprak	Yok	4/Çalışıyor	2	Var	Var	Yetersiz
249	Kavaklı Eski (Hürriyet)	Silivri	7,4	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Var	6/Çalışıyor	2	Var	Var	Yeterli
250	Kavaklı Yeni (Cumhuriyet)	Silivri	25	Düz	Yarı taşlık	Yok	1/Çalışıyor	1	Var	Yok	Yok
251	Küçükklıçlı	Silivri	11,8	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yok	3/Çalışıyor	2	Var	Var	Yeterli
252	Muratbey	B. Çekmece	7	Az Eğimli	Küskülük	Yok		2	Var	Eksik	Yetersiz
253	Ortaköy	Silivri	20,6	Düz	Yumuşak toprak	Var	2/Çalışıyor	1	Var	Var	Yeterli
254	Ovayenice	Çatalca	13,5	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yetersiz	4/Çalışıyor	1	Var	Var	Yeterli
255	Selimpaşa Asri	Silivri	14,3	Düz	Yarı taşlık	Var	1/Çalışıyor	1	Yok	Var	Yeterli
256	Silivri Asri	Silivri	13,4	Düz	Yumuşak toprak	Yetersiz	4/Çalışıyor	1	Yok	Var	Yetersiz
257	Silivri (Yeni)	Silivri	66,4	Az Eğimli	Yumuşak toprak	Yetersiz	10/Çalışıyor	2	Var	Var	Yeterli
258	Yolçatı	Silivri	7,9	Düz	Yumuşak toprak	Yok	1/Çalışıyor	2	Var	Eksik	Yetersiz

Ek 2-Tablo A 2 İstanbul Kenti Mezarlıklarının Plan Durumu

Bölgesi	İlçesi	Mezarlık_Adı	Plan Tasdik Tarihi	Plan Adı	Fonksiyonu
Anadolu 2. Bölge	Adalar	Burgazada	29.08.1991	Marmara Takım Adaları Sit Koruma N.İ.P.	Park
Anadolu 2. Bölge	Adalar	Büyükkada	29.08.1991	Marmara Takım Adaları Sit Koruma N.İ.P.	Mezarlık
Anadolu 2. Bölge	Adalar	Heybeliada	29.08.1991	Marmara Takım Adaları Sit Koruma N.İ.P.	Mezarlık
Anadolu 2. Bölge	Adalar	Kınalıada	29.08.1991	Marmara Takım Adaları Sit Koruma N.İ.P.	Mezarlık
Anadolu 3. Bölge	Beykoz	Anadolu Hisarı	Yok		
Anadolu 3. Bölge	Beykoz	Anadolu Kavağı	Yok		
Anadolu 3. Bölge	Beykoz	Çakmakdede	Yok		
Anadolu 3. Bölge	Beykoz	Çubuklu	Yok		
Anadolu 1. Bölge	Beykoz	Garipler	Yok		
Anadolu 3. Bölge	Beykoz	Gaziyunus	Yok		
Anadolu 3. Bölge	Beykoz	Kanlıca	Yok		
Anadolu 3. Bölge	Beykoz	Kavacık	Yok		
Anadolu 3. Bölge	Beykoz	Kemerüstü	Yok		
Anadolu 3. Bölge	Beykoz	Paşabahçe	Yok		
Anadolu 3. Bölge	Beykoz	Şahinkaya	02.12.2005	Beykoz İlçesi Boğaziçi Gerigörünüm Ve Etkilenme Bölgeleri Revizyon N.İ.P.	Mezarlık
Anadolu 3. Bölge	Beykoz	Tokatköy	02.12.2005	Beykoz İlçesi Boğaziçi Gerigörünüm Ve Etkilenme Bölgeleri Revizyon N.İ.P.	Mezarlık
Anadolu 3. Bölge	Beykoz	Yenimahalle	17.05.2007	Beykoz Koruma Amaçlı Revizyon U.İ.P.	Park Ve 1.Derece Doğal Sit

Ek 2-Tablo A 2 (Devamı)İstanbul Kenti Mezarlıklarının Plan Durumu

Anadolu 3. Bölge	Beykoz	Yuşa	02.12.2005	Beykoz İlçesi Boğaziçi Gerigörünüm Ve Etkilenme Bölgeleri Revizyon N.İ.P.	Orman
Anadolu 1. Bölge	Kadıköy	İçerenköy	13.07.1992	İçerenköy Mahallesi Revizyon İmar Planı	Mezarlık
Anadolu 1. Bölge	Kadıköy	K.Bakkalköy	18.01.1994	Küçükbakkalköy Mahallesi Revizyon İmar Planı	Mezarlık
Anadolu 1. Bölge	Kadıköy	Mahmut Baba	24.05.1972	Rasimpaşa 2. Etap Planı	Mezarlık
Anadolu 1. Bölge	Kadıköy	Ayrılık Çeşmesi	18.10.1949	Acıbadem-Gazhane' Ye Ait İmar Planı	Mezarlık
Anadolu 1. Bölge	Kadıköy	Merdivenköy	09.03.2005	Kadıköy Merkez- E-5 (D-100) Otoyolu Ara Bölgesi Nazım İmar Planı	Mezarlık
Anadolu 1. Bölge	Kadıköy	Sahra-İ Cedit	11.05.2006	Kadıköy Merkez E-5(D100) Otoyolu Ara Bölgesi U.İ.P.	Mezarlık
Anadolu 2. Bölge	Kartal	Kartal	19.09.2006	Kartal Güneyi Uygulama İmar Planı	Mezarlık
Anadolu 2. Bölge	Kartal	Ortadağ	16.06.2008	Samandıra Uygulama İmar Planı	Mezarlık
Anadolu 2. Bölge	Kartal	Soğanlık	04.05.2006	Kartal Kuzeyi Uygulama İmar Planı	Mezarlık
Anadolu 2. Bölge	Kartal	Yakacık	04.05.2006	Kartal Kuzeyi Uygulama İmar Planı	Mezarlık
Anadolu 2. Bölge	Maltepe	Büyük Bakkalköy	Yok		
Anadolu 2. Bölge	Maltepe	Başbüyük	15.02.2008	Maltepe E-5 Kuzeyi U.İ.P.	Mezarlık
Anadolu 2. Bölge	Maltepe	Gülsuyu	15.02.2008	Maltepe E-5 Kuzeyi U.İ.P.	Mezarlık
Anadolu 2. Bölge	Maltepe	Küçükyalı	15.02.2008	Maltepe E-5 Kuzeyi U.İ.P.	Mezarlık
Anadolu 2. Bölge	Maltepe	Maltepe	26.02.2007	Maltepe E-5 Güneyi U.İ.P.	Mezarlık
Anadolu 2. Bölge	Pendik	Dolayoba	16.05.2008	3 Nolu Uygulama İmar Planı	Mezarlık
Anadolu 2. Bölge	Pendik	Koca (Kaynarca)	06.11.2007	2 Nolu Uygulama İmar Planı	Mezarlık
Anadolu 2. Bölge	Pendik	Kurtköy	17.09.1998	Şeyhli Kurtköy Sanayi İ. P. (Değişecek)	Mezarlık
Anadolu 2. Bölge	Pendik	Şeyhli Eski	20.04.2007	4 Nolu Uygulama İmar Planı	Mezarlık

Ek 2-Tablo A 2 (Devamı)İstanbul Kenti Mezarlıklarının Plan Durumu

Anadolu 2. Bölge	Pendik	Şeyhli Yeni	22.06.2005	1 Nolu Uygulama İmar Planı	Mezarlık
Anadolu 2. Bölge	Pendik	Tavşantepe	16.05.2008	Merkez Plan	Mezarlık
Anadolu 2. Bölge	Pendik	Temenye(Tavşantepe)	16.05.2008	Merkez Plan	Mezarlık
Anadolu 2. Bölge	Pendik	Yayalar	16.05.2008	3 Nolu Uygulama İmar Planı	Mezarlık
Anadolu 2. Bölge	Tuzla	Aydınlıköy	03.12.2004	Aydınlı Mahallesi U.İ.P.	Mezarlık
Anadolu 2. Bölge	Tuzla	Aydıntepe	03.12.2004	Aydıntepe Mahallesi U.İ.P.	Mezarlık
Anadolu 2. Bölge	Tuzla	Şifa	03.12.2004	Tuzla Mimarşinan Mahallesi U.İ.P.	Mezarlık
Anadolu 2. Bölge	Tuzla	Tuzla	09.03.2005	Tuzla Marmara Denizi İle Demiryolu Arası Revizyon Nazım İmar Planı	Mezarlık
Anadolu 1. Bölge	Ümraniye	A.Dudullu	18.08.2004	Ümraniye A.Dudullu,Y.Dudullu,Esenşehir,Ihlamurkuyu Ve Yeni Çamlıca Mahalleleri N.İ.P.	Mezarlık
Anadolu 1. Bölge	Ümraniye	Hekimbaşı	28.01.2002	Ümraniye İlçesi Hekimbaşı Nazım İmar Planı	Mezarlık
Anadolu 1. Bölge	Ümraniye	Ihlamurkuyu	18.08.2004	Ümraniye A.Dudullu, Y.Dudullu,Esenşehir,Ihlamurkuyu Ve Yeni Çamlıca Mahalleleri N.İ.P.	Mezarlık
Anadolu 1. Bölge	Ümraniye	Kocatepe	28.01.2002	Ümraniye İlçesi Hekimbaşı Nazım İmar Planı	Mezarlık
Anadolu 1. Bölge	Ümraniye	Y.Dudullu	18.08.2004	Ümraniye A.Dudullu,Y.Dudullu,Esenşehir,Ihlamurkuyu Ve Yeni Çamlıca Mahalleleri N.İ.P.	Mezarlık
Anadolu 1. Bölge	Üsküdar	Bülbüldere	09.06.2006	Üsküdar Merkez U.İ.P.	Mezarlık
Anadolu 1. Bölge	Üsküdar	Çakaldağ (Çamlıca)	11.08.1998	Bulgurlu,Kısıklı U.İ.P.	Mezarlık
Anadolu 1. Bölge	Üsküdar	Çengelköy	Yok		
Anadolu 1. Bölge	Üsküdar	Kandilli	Yok		
Anadolu 1. Bölge	Üsküdar	Karacaahmet	15.09.1997-18.03.1991-01.08.1997	Üsküdar Mrk.Uip.-Altunizade Uip.-Kadıköy-Acıbadem-Koşuyolu Mah.D-100 Kuz. Rev. İ.P.	Mezarlık
Anadolu 1. Bölge	Üsküdar	Küplüce	Yok		
Anadolu 1. Bölge	Üsküdar	Nakkaştepe	Yok		
Anadolu 1. Bölge	Üsküdar	Seyitahmet	18.03.1991	Altunizade U.İ.P.	

Ek 2-Tablo A 2 (Devamı)İstanbul Kenti Mezarlıklarının Plan Durumu

İstanbul 2. Bölge	Avcılar	Ambarlı	28.08.2008	Avcılar Uygulama İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 2. Bölge	Avcılar	Avcılar	28.08.2008	Avcılar Uygulama İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 2. Bölge	Avcılar	Firuzköy	09.09.1993	Firuzköy Nazım İmar Planı (İptal)	Mezarlık
İstanbul 2. Bölge	Bağcılar	Büyük Halkalı	15.09.2008	Bağcılar Uygulama İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 2. Bölge	Bağcılar	Bademlik Mahmutbey	15.09.2008	Bağcılar Uygulama İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 2. Bölge	Bağcılar	Bağcılar	15.09.2008	Bağcılar Uygulama İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 2. Bölge	Bağcılar	Kirazlı	15.09.2008	Bağcılar Uygulama İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 2. Bölge	Bağcılar	Küçük Halkalı	15.09.2008	Bağcılar Uygulama İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 2. Bölge	Bahçelievler	Çobançeşme	21.06.2009	Bahçelievler Revizyon Uygulama İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 2. Bölge	Bahçelievler	Güneşli	21.06.2009	Bahçelievler Revizyon Uygulama İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 2. Bölge	Bahçelievler	Kocasınan (Eski)	21.06.2009	Bahçelievler Revizyon Uygulama İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 2. Bölge	Bahçelievler	Kocasınan Köyiçi (Yeni)	21.06.2009	Bahçelievler Revizyon Uygulama İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 2. Bölge	Bahçelievler	Osmaniye	21.06.2009	Bahçelievler Revizyon Uygulama İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 2. Bölge	Bahçelievler	Yenibosna	21.06.2009	Bahçelievler Revizyon Uygulama İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 2. Bölge	Bakırköy	Kartaltepe	08.03.2004	Bakırköy Merkez Uygulama İmar Planı	Mezarlık
Beyoğlu Bölge	Beşiktaş	Aşiyân (Rumeli Hisarı)	Yok		
Beyoğlu Bölge	Beşiktaş	Kuruçeşme	Yok		
Beyoğlu Bölge	Beşiktaş	Maçka	16.07.2005	Beşiktaş-Dikilitaş-Balmumcu Nazım İmar Planı	Mezarlık
Beyoğlu Bölge	Beşiktaş	Nafî Baba	Yok		
Beyoğlu Bölge	Beşiktaş	Ortaköy	10.12.1993	Beşiktaş Boğaziçi Uygulama İmar Planı	Mezarlık
Beyoğlu Bölge	Beyoğlu	Hasköy	21.03.2003	Halıcıoğlu-Sütlüce Bölgesi U.İ.P.	Mezarlık
Beyoğlu Bölge	Beyoğlu	Kulaksız	18.01.1994	İstanbul Dolapdere Ve Piyalepaşa Bulvarları Ve Çevresi Nazım İmar Planı	Mezarlık
Beyoğlu Bölge	Beyoğlu	Sütlüce	21.03.2003	Halıcıoğlu-Sütlüce Bölgesi U.İ.P.	Mezarlık

Ek 2-Tablo A 2 (Devamı)İstanbul Kenti Mezarlıklarının Plan Durumu

Beyoğlu Bölge	Beyoğlu	Zindanarkası	18.01.1994	İstanbul Dolapdere Ve Piyalepaşa Bulvarları Ve Çevresi Nazım İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 2. Bölge	Esenler	Atışalanı	04.12.2002	Esenler Tem Otoyolu Güneyi N.İ.P.	Mezarlık
İstanbul 2. Bölge	Esenler	Kemer	04.12.2002	Esenler Tem Otoyolu Güneyi N.İ.P.	Mezarlık
İstanbul 2. Bölge	Esenler	Köyiçi (Kayabaşı)	04.12.2002	Esenler Tem Otoyolu Güneyi N.İ.P.	Mezarlık
İstanbul 1. Bölge	Eyüp	Alibeyköy Eski	19.03.2005	Alibeyköy Uygulama İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 1. Bölge	Eyüp	Alibeyköy Yeni	19.03.2005	Alibeyköy Uygulama İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 1. Bölge	Eyüp	Bayrampaşa	02.07.1998	Eyüp Uygulama İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 1. Bölge	Eyüp	Edirnekapı Şehitlik	02.07.1998	Eyüp Uygulama İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 1. Bölge	Eyüp	Eyüp	25.03.1994	Eyüp Sitiçi Koruma Amaçlı İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 1. Bölge	Eyüp	Kemberburgaz	13.11.2002	Kemberburgaz Revizyon U.İ.P.	Mezarlık
İstanbul 1. Bölge	Eyüp	Mısırtarlası	25.03.1994	Eyüp Sitiçi Koruma Amaçlı İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 1. Bölge	Eyüp	Necatibey	25.03.1994	Eyüp Sitiçi Koruma Amaçlı İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 1. Bölge	Eyüp	Sakızağacı Şehitlik	25.03.1994	Eyüp Sitiçi Koruma Amaçlı İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 1. Bölge	Eyüp	Tokmaktepe	25.03.1994	Eyüp Sitiçi Koruma Amaçlı İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 1. Bölge	Eyüp	Yayla	Yok		
İstanbul 1. Bölge	Eyüp	Yeşilpınar	19.03.2005	Alibeyköy Uygulama İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 1. Bölge	Sultangazi	Mescid-İ Selam	20.07.1989	Habibler İslah İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 2. Bölge	G.O.Paşa	Beşyüzevler	21.11.2005	Bayrampaşa Revize U.İ.P.	Mezarlık
İstanbul 2. Bölge	G.O.Paşa	Cebeci	14.08.2002	Gaziosmanpaşa-Habipler Nazım İmar Planı	
İstanbul 2. Bölge	G.O.Paşa	Gazi	23.10.1996	Gazi İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 2. Bölge	G.O.Paşa	Habipler	Yok		
İstanbul 2. Bölge	G.O.Paşa	Küçükköy İçi	07.08.2006	Tem Güneyi Revizyon U.İ.P	Mezarlık
İstanbul 2. Bölge	G.O.Paşa	Taşlıtarla (Karlıtepe)	07.08.2006	Tem Güneyi Revizyon U.İ.P	Mezarlık
İstanbul 2. Bölge	G.O.Paşa	Y.Küçükköy	07.08.2006	Tem Güneyi Revizyon U.İ.P	Mezarlık

Ek 2-Tablo A 2 (Devamı)İstanbul Kenti Mezarlıklarının Plan Durumu

İstanbul 1. Bölge	Güngören	Güngören	18.02.2005	Güngören Uygulama İmar Planı	Mezarlık
Beyoğlu Bölge	Kağıthane	Hasdal	16.06.2007	Kağıthane1. Etap Uygulama İmar Planı	Mezarlık
Beyoğlu Bölge	Kağıthane	Kağıthane Merkez	21.11.2001	Kağıthane 2. Revizyon Nazım İmar Planı	Mezarlık
Beyoğlu Bölge	Kağıthane	Sanayi	31.12.2007	Kağıthane 3. Etap Uygulama İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 2. Bölge	Küçükçekmece	Altınşehir	29.08.2008	Yarımburgaz Uygulama İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 2. Bölge	Küçükçekmece	İkitelli	23.12.2008	Küçükçekmece İkitelli Köyü Ve Çevresi 2. Etap U.İ.P.	Mezarlık
İstanbul 2. Bölge	Küçükçekmece	Kanarya Eski	22.06.2005	Halkalı Revizyon Uygulama İmar Planı	Üniversite Ve Ağaçlandırılacak Alan (Mevcut Mezarlık)
İstanbul 2. Bölge	Küçükçekmece	Kayabaşı (Eski)	02.07.2009	Başakşehir Kayabaşı Toplu Konut Alanı,Doğu Bölgesi Revizyon Uygulama İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 2. Bölge	Küçükçekmece	Kayabaşı (Yeni)	02.07.2009	Başakşehir Kayabaşı Toplu Konut Alanı,Doğu Bölgesi Revizyon Uygulama İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 2. Bölge	Küçükçekmece	Sefaköy	22.06.2005	Sefaköy Revizyon Uygulama İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 2. Bölge	Küçükçekmece	Şenlikköy	22.06.2005	Sefaköy Revizyon Uygulama İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 2. Bölge	Küçükçekmece	Tepeüstü	15.12.2006	Küçükçekmece Merkez Revizyon U.İ.P.	Mezarlık
İstanbul 2. Bölge	Küçükçekmece	Yenişamlar	17.12.2002	Küçükçekmece Kayabaşı Nazım İmar Planı (İptal)	Sazlıdere İçmesuyu Havzası Kısa Mesafe Koruma Alanı
Beyoğlu Bölge	Sarıyer	Bahçeköy Eski	Yok		
Beyoğlu Bölge	Sarıyer	Bahçeköy Yeni	Yok		
Beyoğlu Bölge	Sarıyer	Çayırbaşı	29.07.2003	Gerigörünüm Etkilenme Bölgesi Koruma Amaçlı U.İ.P.	Mezarlık
Beyoğlu Bölge	Sarıyer	Emirgan (Reşitpaşa)	29.07.2003	Gerigörünüm Etkilenme Bölgesi Koruma Amaçlı U.İ.P.	Mezarlık
Beyoğlu Bölge	Sarıyer	İstinye	29.07.2003	Gerigörünüm Etkilenme Bölgesi Koruma Amaçlı U.İ.P.	Mezarlık
Beyoğlu Bölge	Sarıyer	Kilyos	Yok		

Ek 2-Tablo A 2 (Devamı)İstanbul Kenti Mezarlıklarının Plan Durumu

Beyoğlu Bölge	Sarıyer	Kireçburnu	Yok		
Beyoğlu Bölge	Sarıyer	Rumeli Kavağı	Yok		
Beyoğlu Bölge	Sarıyer	Sarıyer	Yok		
Beyoğlu Bölge	Sarıyer	Yeniköy	Yok		
Beyoğlu Bölge	Şişli	Helvacı Dede	08.02.2007	Dolapdere, Piyalepaşa Bulvarları Ve Çevresi U.İ.P	Mezarlık
Beyoğlu Bölge	Şişli	Ayazağa	21.01.2003	Ayazağa Revizyon Nazım İmar Planı	Mezarlık
Beyoğlu Bölge	Şişli	Ayazağa Yeni	21.01.2003	Ayazağa Revizyon Nazım İmar Planı	Orman Ve Dere Koruma Alanı
Beyoğlu Bölge	Şişli	Feriköy	08.02.2007	Dolapdere, Piyalepaşa Bulvarları Ve Çevresi U.İ.P	Mezarlık
Beyoğlu Bölge	Şişli	Zincirlikuyu	24.06.2006	Şişli Merkez Ve Çevresi U.İ.P.	Mezarlık
İstanbul 1. Bölge	Zeytinburnu	Ayvalık	21.01.2007	Zeytinburnu Sur Tecrit Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 1. Bölge	Zeytinburnu	Dedeler	21.01.2007	Zeytinburnu Sur Tecrit Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 1. Bölge	Zeytinburnu	Kazlıçeşme	21.01.2007	Zeytinburnu Sur Tecrit Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 1. Bölge	Zeytinburnu	Kozlu Eski	21.01.2007	Zeytinburnu Sur Tecrit Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 1. Bölge	Zeytinburnu	Kozlu Yeni	21.01.2007	Zeytinburnu Sur Tecrit Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 1. Bölge	Zeytinburnu	Merkezefendi	21.01.2007	Zeytinburnu Sur Tecrit Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 1. Bölge	Zeytinburnu	Silivrikapı	21.01.2007	Zeytinburnu Sur Tecrit Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 1. Bölge	Zeytinburnu	Tahir Efendi	21.01.2007	Zeytinburnu Sur Tecrit Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 1. Bölge	Zeytinburnu	Topkapı Çamlık	21.01.2007-06.12.2007	Zeytinburnu Sur Tecrit Alanı Koruma Amaçlı N.İ.P. Ve Zeytinburnu U.İ.P.	Mezarlık
İstanbul 1. Bölge	Zeytinburnu	Topkapı Eski	21.01.2007	Zeytinburnu Sur Tecrit Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı	Mezarlık

Ek 2-Tablo A 2 (Devamı)İstanbul Kenti Mezarlıklarının Plan Durumu

İstanbul 1. Bölge	Zeytinburnu	Topkapı Maltepe	21.01.2007	Zeytinburnu Sur Tecrit Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 1. Bölge	Zeytinburnu	Topkapı Yeni	21.01.2007	Zeytinburnu Sur Tecrit Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı	Mezarlık
İstanbul 1. Bölge	Zeytinburnu	Yedikule	21.05.2005	Fatih Koruma Amaçlı U.İ.P. (Mahkeme Kararı İle İptal)	Mezarlık

EK 3-Şekil B.1:Adalar İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

EK 3-Şekil B.2:Arnavutköy İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

EK 3-Şekil B.3:Ataşehir İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

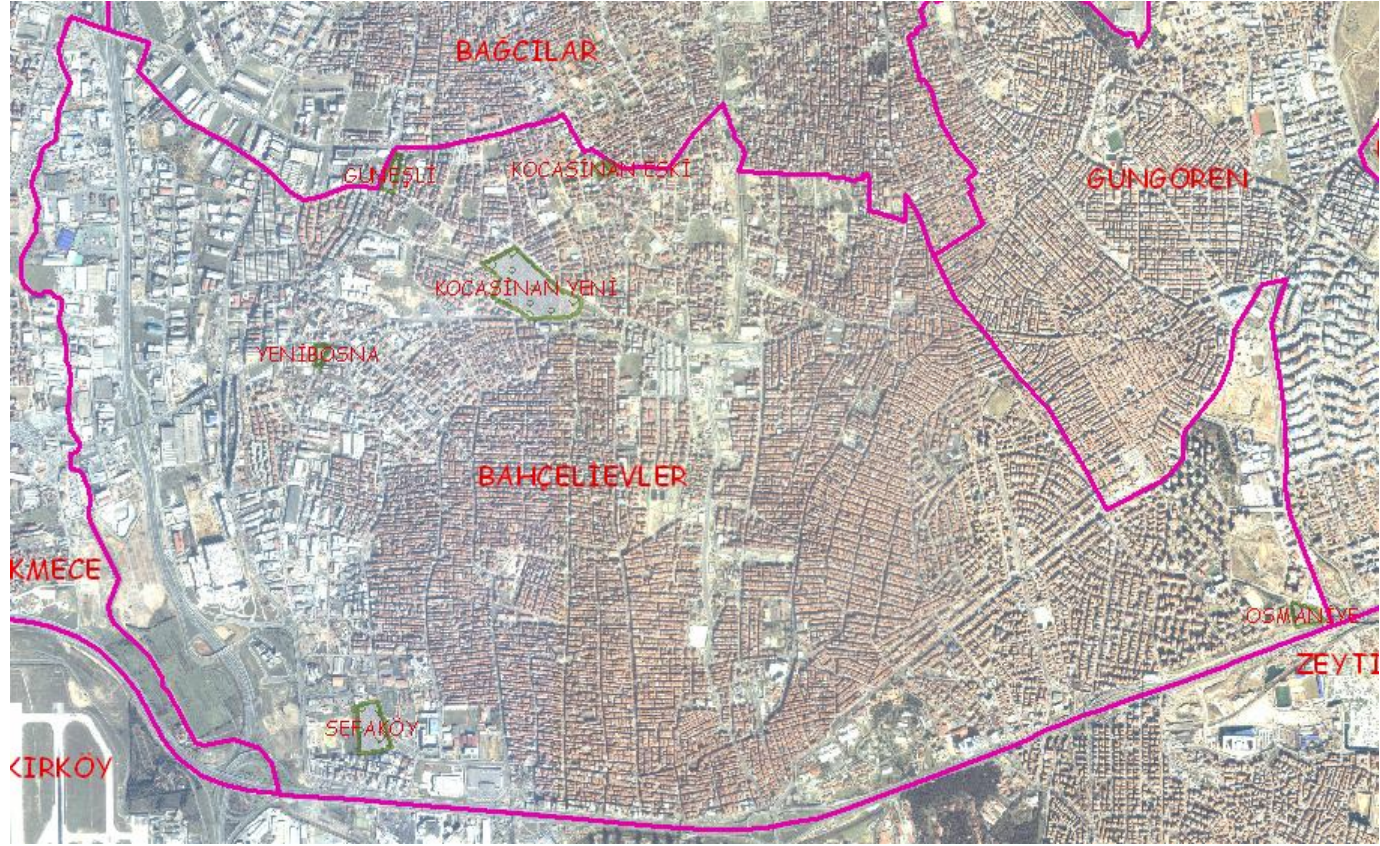
EK 3-Şekil B.4:Avcılar İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

EK 3-Şekil B.5:Bağcılar İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

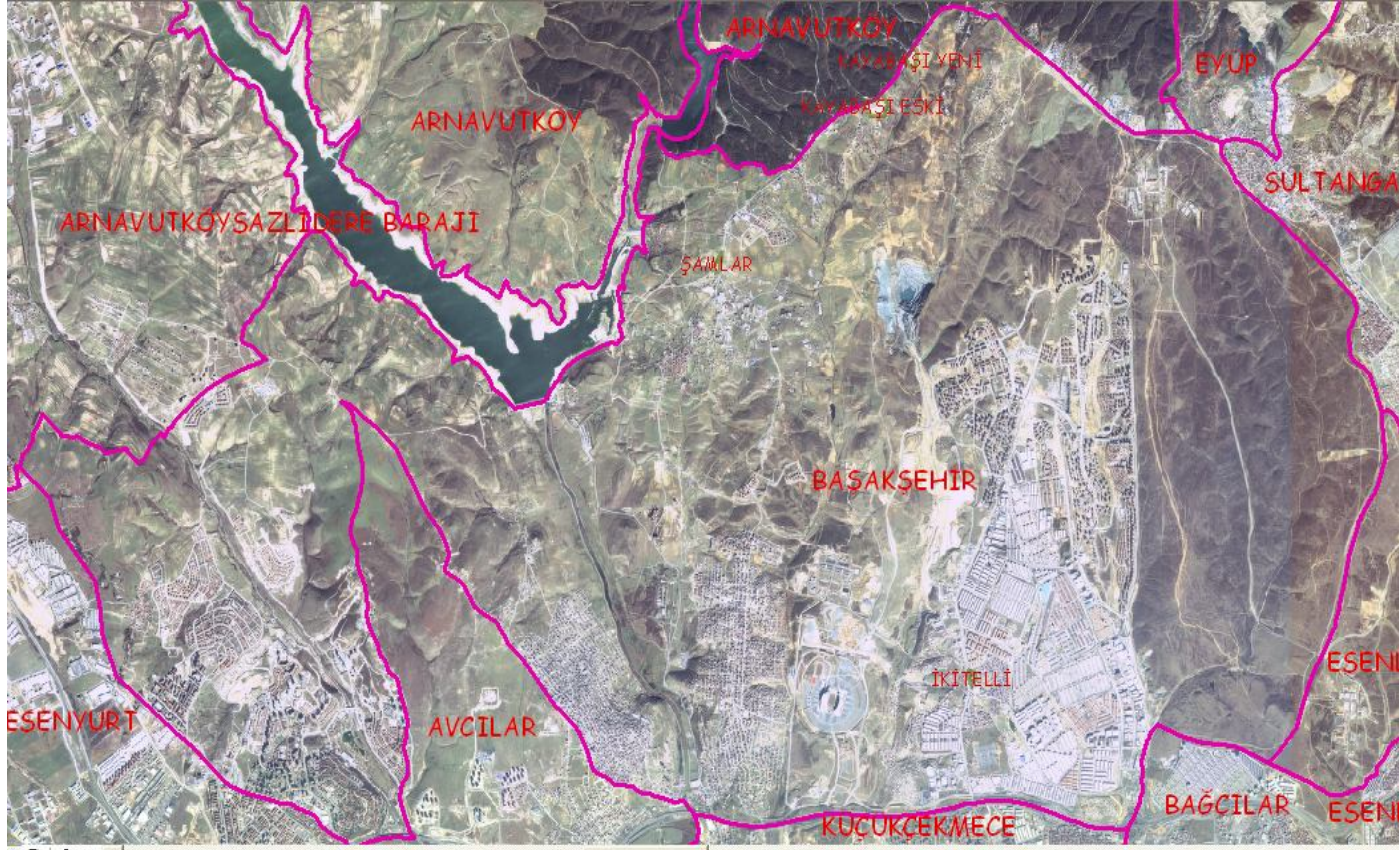
EK 3-Şekil B.6: Bahçelievler İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

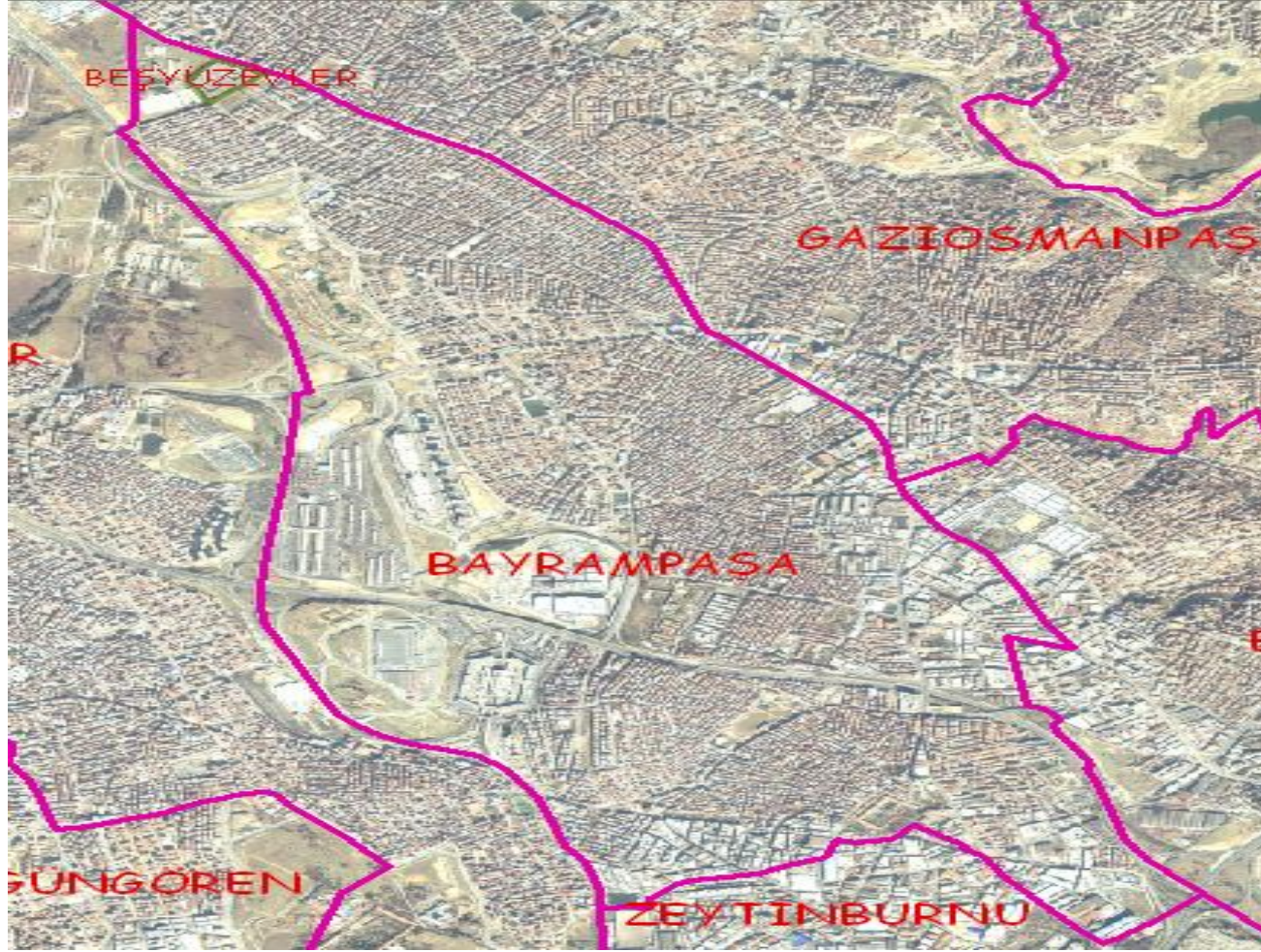
EK 3-Şekil B.7:Bakirköy İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

EK 3-Şekil B.8:Başakşehir İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

EK 3-Şekil B.9: Bayrampaşa İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

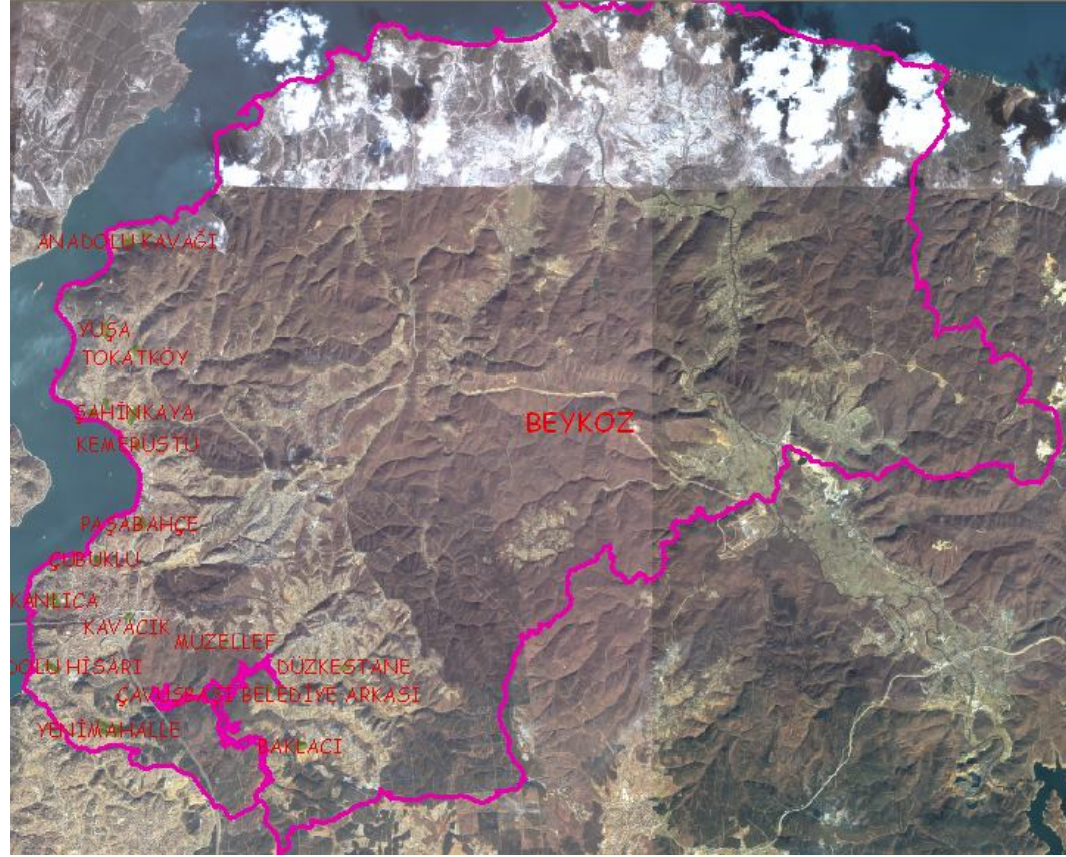

EK 3-Şekil B.10:Beyoğlu İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

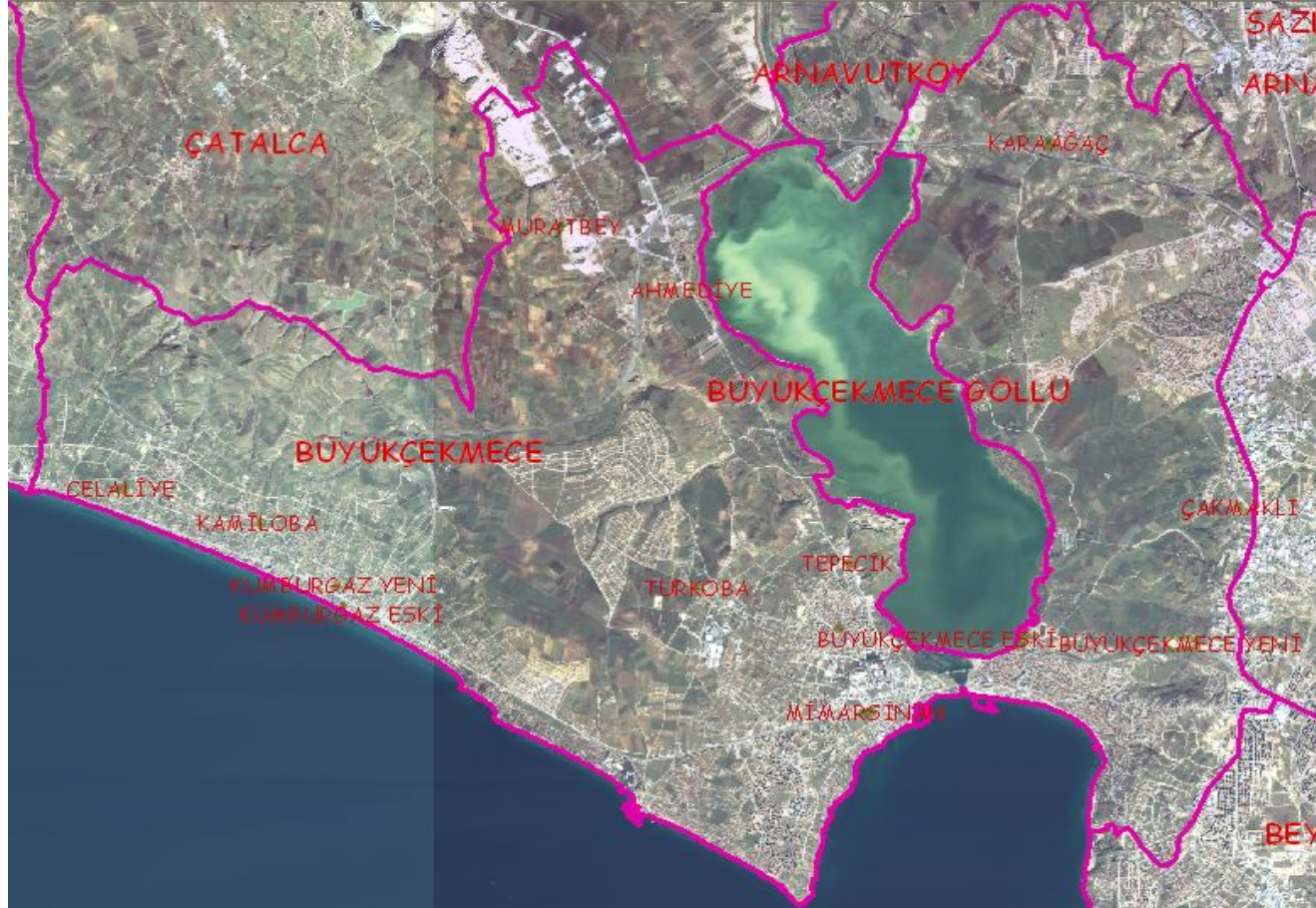

EK 3-Şekil B.11:Beşiktaş İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

EK 3-Şekil B.12:Beykoz İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

EK 3-Şekil B.13:Büyükçekmece İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

EK 3-Şekil B.14:Beylikdüzü İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

EK 3-Şekil B.15:Çatalca İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

EK 3-Şekil B.16:Çekmeköy İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

EK 3-Şekil B.17:Esenler İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

EK 3-Şekil B.18:Esenyurt İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

EK 3-Şekil B.19:Eyüp İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

EK 3-Şekil B.20:Fatih İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

EK 3-Şekil B.21:Gaziosmanpaşa İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

EK 3-Şekil B.22:Güngören İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

EK 3-Şekil B.23:Kadıköy İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

EK 3-Şekil B.24:Kağıthane İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

EK 3-Şekil B.25:Kartal İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

EK 3-Şekil B.26:Küçükçekmece İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

EK 3-Şekil B.27:Maltepe İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

EK 3-Şekil B.28: Pendik İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

EK 3-Şekil B.29:Sancaktepe İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

EK 3-Şekil B.30:Sarıyer İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

EK 3-Şekil B.31:Silivri İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

EK 3-Şekil B.32:Sultangazi İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

EK 3-Şekil B.33:Sultanbeyli İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

EK 3-Şekil B.34:Şile İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

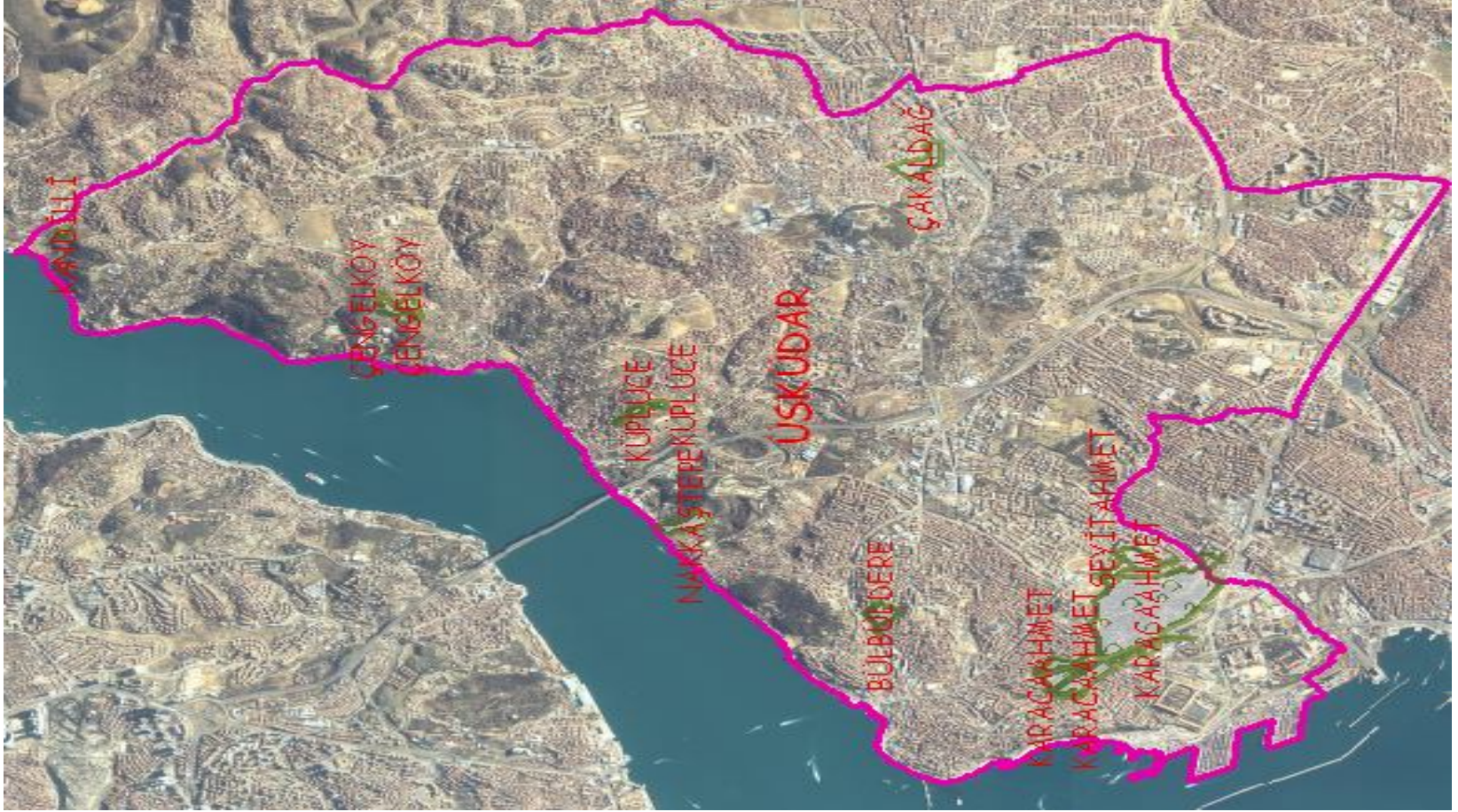
EK 3-Şekil B.35:Şişli İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

EK 3-Şekil B.36:Tuzla İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

EK 3-Şekil B.37:Üsküdar İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

EK 3-Şekil B.38:Ümraniye İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

EK 3-Şekil B.39:Zeytinburnu İlçe Sınırları İçerisinde Kalan Mezarlıkların Konumu

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Recep AKTAŞ

Sürekli Adresi : Akatlar Mah. Zeytinoğlu Cad. Fenerlihiristo Sok. Çevre Sitesi No:6/C Blok
Daire:2 Beşiktaş/İstanbul

Doğum Yeri ve Yılı: Erzurum 15/09/09/1970

Yabancı Dili : İngilizce

İlk Öğretim : Tatbikat İlkokulu 1982

Orta Öğretim : Bakırköy İmam Hatip Lisesi 1989

Lisans : İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Orman Mühendisliği 1993

Çalışma Hayatı: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Mezarlıklar Müdürlüğünde Teknik Müdür Yardımcısı olarak göreve 2005 yılında başladı ve halen aynı görevi sürdürmektedir. 1997-2005 yıllarında İstanbul Büyükşehir Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğünde Mühendis ve şef olarak görev yaptı. 1996-1997 yılında İSTAÇ A.Ş’de şantiye mühendisi olarak çalıştı.